

SZERZETESEK

SZERZETESK

PRUGG VERLAG

Eisenstadt 1989

Összeállította:
Puskely Mária

Felelős szerkesztő:
Teleki Béla

Kőrössy Ilona rajzai
a borítólapon és a
16,19,59,84,104,171. oldalon

BEVEZETŐ

Hogy hányféle szerzetesrend van a világon, azt kizárólag a jó Isten tudja! - bizonyára hallottunk már ilyen vagy ehhez hasonló megjegyzést. Nos, az évente megjelenő Pápai Évkönyv mindig pontos adatokat közöl a szerzetesrendekre és szerzeteskongregációkra vonatkozóan. A kerekén nyolcszáz férfiszerzetből és a jó másfélezer női szerzetből válogattunk itt össze egy csokorra valót. Nagyjából a következő szempontok alapján:

- olyan szerzetek, amelyek hazánkban a közelmúltban vagy 1000 éves története során ismertek voltak;
- újabb szerzetek, amelyek az elmúlt évtizedekben jöttek létre (pl. Jézus Kistestvérei);
- missziós szerzetek, hogy szemléltessék a világegyház távlatait (pl. Fehér Atyák, a Kláver Szent Péterről nev. Nővérek);
- ugyanannak a rendnek férfi és női ága, ha pl. az utóbbi nem is volt magyar területen (pl. karthauziak, kamalduliak);
- olyan szerzetek, amelyek nélkül még ez a szűk keresztmetszet is csonka maradna (pl. trappisták);
- néhány modern kezdeményezés (pl. klarissza remeték).

Egy pár szót a forrásokról.

Az ősi történelmi közösségekről, a férfi rendekről viszonylag könnyű forrásmunkát találni (lásd: Irodalom). Nehezebb azonban a női rendekről, kisebb-nagyobb kongregációkról megfelelő összefoglaló műre szert tenni. Ilyenkor az egyes szerzetek kisebb kiadványait, az alapító(k) életrajzát vagy egyszerűen a szentek életét kell kézbe venni. Aprómunka ez, elég nagy hibalehetőséggel.

Mivel az itt következő szerény összeállítás se teljességre nem törekszik, se pedig irodalmi, teológiai, egyháztörténeti stb. igénnyel nem lép fel, csupán némi információt kíván adni, az összeállító eleve elnézését és türelmét kéri mindazoknak, akik hibát vagy hiányosságot fognak fölfedezni. Több évtized óta első kísérlet ez; remélhetőleg belátható időn belül megfelelő szakemberek teljesebb munkával ajándékozzák meg a magyar egyházat.

Az egyes szerzetek után némi irodalmi hivatkozás nyújt lehetőséget a további tájékozódásra.

Az érdeklődők az Egyház hivatalos tanítását főképp a következő pápai megnyilatkozásokban tanulmányozhatják: Perfectae Caritatis zsinati határozat, VI. Pál Evangelica Testificatio kezdetű apostoli levele, valamint II. János Pál pápa Redemptionis Donum kezdetű apostoli buzdítása.

Szolgálja ez a szerény összeállítás a magyar egyház és társadalom belső megújulását, a szerzetesi élet felvirágzását: Isten dicsőségére és valamennyi testvérünk lelki javára.

1989, Nagyboldogasszony

Puskely Mária, Kordia n.

HÍVÁS – HIVATÁS

Szentírási értelemben a hívás Isten hívását jelenti: a megszólítottak szabad elhatározással megbízást, feladatot, küldetést kell vállalnia. Az üdvtörténet kiemelkedő szereplői – Ábrahám, Mózes, Sámuel, a próféták, különösen Izajás és Jeremiás - különleges küldetés teljesítésére kaptak meghívást. A legcsodálatosabb és legmagasztosabb hivatással Isten egy názáreti leányt tüntetett ki: az Üdvözítő édesanyja lett.

Az apostolokat, tanítványait maga Jézus hívta meg követésére és az evangélium hirdetésére. A Jézus körül kialakult csoport a meghívottak közössége. A Krisztus-követésre szóló meghívás tudata elevenen élt az első keresztyényekben. Pál apostol előszeretettel "szentekről", "meghívott szentekről" írt, s buzdította őket: "éljeteek méltón ahhoz a hivatáshoz, amelyet kaptatok" (Ef 4,1). Az *E c c l e s i a*, az Egyház, a meghívottak közössége.

Annak a Krisztusnak alakját, akit az apostolok hirdettek, s akit minden megkereszteltnek követnie kellett, Pál apostol – valószínűleg egy őskeresztény himnusz idézve – markáns vonásokkal így rajzolja meg:

*"Szolgai alakot öltött,
kiüresítette magát...
Megalázta magát
és engedelmeskedett mindhalálig,
mégpedig a kereszthalálig" (Fil 2,6-8).*

A pogány római birodalomban, egészen a föld legszélső határáig, a keresztségben Krisztus követésére konszekrált keresztyényeknek erről az önküresítő, alázatos, szelíd és engedelmes Szolgáról kellett tanúskodniuk, "alázatban, szelídségben és türelemben" (Ef 4,2).

A radikális Krisztus-követés – márpedig minden keresztyény erre kapott meghívást! – egyértelműen mindig *h ő s i e s s z e r e t e t* jelentett. "Az én parancsom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek benneteket. Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért" (Jn 15,12-13). A Krisztus-követés kezdettől fogva azt is magában foglalta, hogy a keresztyény életét adja Krisztusért, s ezzel nyíltan megvallja "az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr" (Fil 2,11).

"Simon, János fia, szeretsz engem?" (Jn 21,16) – s Péter a kereszthalállal válaszolt. Ágnes, Ágota, Cecilia... "Szeretsz-e?" – s ők vérük ontásával mondták ki az Igen-t. Polikárp, Ignác,

Perpetua, Felicitas ... "Szeretsz-e?" – s ők az aréna porondján tettek hitet Isten országáról. Sebestyén nyúltól halálra sebezve, az eukarisztiát hordozó Tarziciusz az ütések zuhataga alatt, a szurokba mártott keresztények eleven fáklyaként lehelték az örök vallomást: "Tudod, hogy szeretlek" (Jn 21,16).

Távolabb és tovább hangzott a hívás: Antal, Pál, Teodora, Sarra, Sincretica... "szeretsz-e?" – s ők elhagyva mindenüket, a pusztá magányába vonultak, hogy egyedül legyenek az Egyedülvalóval, s egész lényük odaadásával adják meg a szeretet válaszat. Egyiptom és Kis-Ázsia pusztaságai megteltek remetékkel, akik a vértanúk hősiességével akarták követni Jézust. Vezeklésben, börtönben, kétkezi munkában éltek a szüntelen ima életét. Ez az Istennel megélt bensőséges magány, a földrajzi és a lelki "pusztaság" nem választotta el, hanem mély benső egységbe vonta Isten emberét és testvéreit. Engeszteltek saját és testvéreik bűneiért, közbenjártak értük, saját állandó megtérésükön munkálkodva, testvéreik megtéréseért fáradtak, s őket is a keresztény tökéletességre serkentették. Így "adták életüket barátaikért". Sokféle módon, de ugyanazt a választ ismételték: "Uram,... tudod, hogy szeretlek."

Tanítványok szegődtek egy-egy pusztai remete mellé, hogy vezetésével rálépjenek a Krisztus-követés szűk ösvényére, s előrehaladjanak Krisztus szeretetében. Alkalmi majd állandó közösségek voltak alakulóban. Mindegyik egyedül volt az Egyedülvalóval, de közösségben is támogatták egymást a Krisztus-követésben. Egyetlen törvényük volt: az evangéliumi Isten- és testvérszeretet.

Az alkalmi közösségek megszilárdulása azonban hamarosan rögzített életszabályokat is megkívánt. Az első regulák – Pakhomiosz, Baszileiosz, Ágoston, Benedek megfogalmazásában – olyan alapvető értékeket sommáztak, hogy az azóta létrejött keleti és nyugati szerzetesközösségek szabályai számára mindmáig ezek szolgálnak vezérfonalként.

Melyek ezek a Krisztus-követés feltételeit kifejező értékek?

Mindenekelőtt Isten és a testvérek szeretete, továbbá az Úr szolgálata, szavainak szüntelen ízlelése-fontolgatása. Zsoltározás, istendicséret; bűnbánat, vezeklés. Elkötelezettség a bűn elleni állandó küzdelemre, a szív megtisztítása, szüntelen megtérés. Hűség, stabilitás, állhatatosság. A közösségben: egymás terhének viselése, türelem, alázat, szolgáló szeretet. A test megfékezése – a teljes önmegtartóztatás, tisztaság; mindenről való lemondás, önküresítés – szegénység; az apátnak ill. apátnőnek való őszinte alávetettség, tanulékonyság és engedelmes készség Isten akaratának teljesítésére.

Vértelen vértanúság, a szív vértanúsága a szeretet pusztaságában – így is jellemezték ezt az életmódot, a Krisztus-

követésnek ezt a Regulával szabályozott, közösségi formáját. A remete, ill. a közösségben élő monachus és monacha egyéni elhivatottsága alapján arra kötelezte el magát – ígérettel, fogadalommal egész életére – hogy a szeretetből önmagát kiüresítő tiszta és a kereszthalálra engedelmes Krisztust követve tanúságot tesz a világ előtt Isten országáról, "az eljövendő örök életéről".

A szerzetes létével hirdette, hogy van Isten, hogy Isten szeret, hogy ez a személyes Szeretet örök boldogságra teremtett minden embert.

Szükség volt-e erre a földi életen túlmutató tanúságra: Rómában, Alexandriában, Konstantinápolyban, Athénben, Jeruzsálemben, a föld ismert vagy még ismeretlen népei között?

Egyértelmű igennel válaszolt az Egyház, amikor megszentelt (konszekrált) életállapotnak fogadta el a szerzetességet, elismerte a Regulával szabályozott Krisztus-követő közösséget, felismerve benne Istennek az Egyház számára nyújtott sajátos ajándékát.

"Az egyházban ősidőktől kezdve mindig akadtak férfiak és nők, akik az evangéliumi tanácsokhoz igazodva akarták Krisztust nagyobb szabadságban követni és hűségesen utánogni... Sokan - a Szentlélek sugallatára - remetéskedtek, mások szerzetes közösséget alakítottak ki, amelyeket az egyház a maga tekintélyével szívesen fogadott és jóvá is hagyott. Eképpen – isteni terv szerint – a szerzetes családoknak egész sora fejlődött ki csodálatos változatosságban" (Perfectae Caritatis, 1.).

A történelem során a Szentlélek számos szerzetes-közösséget ajándékozott az Egyháznak. Az alap mindegyikben ugyanaz maradt: a szeretetért vállalt önküresítő szegénység, tisztaság és engedelmesség, az Isten által megszentelt életállapot, jóváhagyott egyházi közösségben; a karizmák azonban a legnagyobb változatosságot mutatják. A szerzetesnek – próféta-vértanú-remete elődei szellemében – Istent mindennek fölött szeretve, szegényen, tisztán, engedelmesen, életét kell adnia testvéreiért, és a Szentlélektől kapott karizmáját a közösség javára kamatoztatnia. Egy-egy szerelmes szívű, Szentlélek-ihlette férfi vagy nő, maga köré vonzott társakkal, az élet legkülönbözőbb területein tette jelenlévővé Isten szeretetét, és hirdette így módon Isten országát: betegek, leprások, szegények, nyomorékok, rabok, tudatlanok stb. szolgálatában, a tudomány műhelyeiben, az evangelizálás első soraiban, pusztába vonulva, négy fal közé zárkózva, bűnbánatot hirdetve, a béke angyalaként; egyetemi katedrán tudósként vagy írástudatlan szolgáló-testvérként... Hányan haltak meg hóhér bárdja alatt, kínzások következtében, lángok között, keresztre feszítve, börtönök mélyén, száműzetésben, gázkamrában,

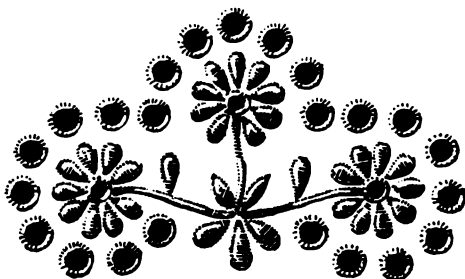
elhagyatva, – ki tudná megmondani! A vértanúság eredeti karizmája, az eszkatologikus tanúságtétel adománya vörös vonalként húzódik végig a szerzetesség történetén. "Szeretsz engem?" – kérdi Jézus külön-külön minden meghívottól. S szaván fogja, aki igennel válaszol.

A szerzetes konszekrált élete végső elemzésben a szeretet misztériuma. Megközelítése pragmatikus szempontból teljesen kilátástalan. A szerzetes, megtapasztalva Isten megelőző "örök szeretetét", beleszeret Istenbe, s szabad elhatározással hagyja, hogy Jézus megbűvölje. Nincs más vágya, minthogy Őérte mindent elhagyjon, ami csak akadály lehet Isten és öközötte, Istennek teljesen átadja magát, s úgy szeresse őt, amint arra maga Isten vágyódik... A szerzetes nem azért értékes az Egyház vagy a társadalom számára, mert beteget ápol, mert olcsó – vagy ingyen – munkaerő, hanem azért, mert próféta-vértanú-remete mivoltában Isten eljövendő országának tanúja.

"Isten szeretet!" – ezt hirdeti a szerzetes: Antal és Gergely, Baszileiosz és Makrina, Benedek és Skolasztika, Ferenc és Klára, Özséb és Margit, János és Teréz, Ignác, Maximilián és Edit... Ez életük titka, az egyetlen mondanivalójuk, ezer hangon, ezerféle helyzetben, életben és halálban.

Ha hiányoznak, az Egyház szívéből hiányzik valami... Jelenlétükkel viszont megtermékenyül az Egyház élete, erőteljesen növekszik Isten népének lelki gazdagsága.

A szerzetesek "Krisztust követik, aki szűzen és szegényen, a kereszthalálig menő engedelmességével váltotta és szentelte meg a világot. Így ezek lelkes szeretettel – amelyet a Szentlélek áraszt a szívükbe – mindinkább Krisztusért élnek és az ő testéért, amely az egyház. Következésképpen, minél bensőbben egyesülnek Krisztussal önmaguk és egész életük átadásával, annál virágzóbb lesz az Egyház élete s annál termékenyebb apostolsága" (Perfectae Caritatis 1.).

FÉRFI
SZERZETESRENDEK
ÉS
KONGREGÁCIÓK

ÁGOSTONRENDIEK, O.S.A

(Ordo Fratrum S. Augustini)

Szent Ágoston (354-430), a szó mai jelentésében, nem volt rendalapító. Ami tény: megtérése után Tagaste városában néhány társával közös életet kezdett, Hippóban pedig, püspöki székhelyén, szintén közösséget formált egyházmegyéje papjából. Sőt egy női közösség számára is adott lelkiességi irányelveket (211. levél). A szívek egysége és az anyagi javak megosztása: ezek alkotják "Regulájának" pilléreit.

Az Ágostonrend mai formájában csak 1256-ban jött létre: IV. Sándor kívánságára a Szent Ágoston szellemében élő társulatok a firenzei káptalanon elhatározták, hogy közös szabállyal ágostonos remeterendbe egyesülnek. A pápa Licet ecclesiae k. bullájával erősítette meg az új koldulórendet. A Rend gyorsan fölvirágozott, a XIII. sz. végére Európa 2000 kolostorában 30.000 ágostonrendi szerzetes élt.

Magyar földön 1270 után telepedtek meg, többek között Esztergomban, Pozsonyban, Mezősomlyón, Órsön, Pápócon, Gyulafehérvárott... Ezeket a kolostorokat a török hódítás semmisítette meg.

A XV-XVI. század hanyatlásával szemben belső reformmozgalmak ébredtek: spanyol földön létrejött a sarutlan ágostonosok rendje (ma alig 100 tagja van). Németországban Luther föllépése után a Rend súlyos válságba került. A sarutlan ágostonosok hazánkban is alapítottak kolostort Lékán, Pécsen és Budán. Ezek működésének 1785-ben II. József vetett véget. A francia forradalom után Európa-szerte kiürültek a még megélvő ágostonrendi kolostorok. Változás a XIX. század második felében következett be, amikor ismét az ágostonrendi remeték kaptak életre; 200 újabb kolostor létesült, immár Európán kívül is, s a szerzetesek száma meghaladta a 3000-et.

1988-as adatok szerint az eredeti Ágostonrend tagjainak száma 3311, kerekén 400 házban.

Az Ágostonrend néhány ismert szentje: Tolentinói Szt. Miklós (1245-1305), Villanovai Szt. Tamás (1486-1555), Abraham a Santa Clara (+ 1709)

Apostoli céljuk: az egység előmozdítása a szeretet és a közös élet által.

Jelszavuk: Cor unum!

Rövid életszabályuk: Jézust követni, azt tenni, amit itt és Ő most tenne.

Apostoli munkaterület: lelkipásztori szolgálat plébániákon, missziókban, nevelés, tudományos munka (patrisztika).

A felvétel néhány előfeltétele: érettségi vagy valamilyen szakképesítés, hit Jézus Krisztusban, derűs világszemlélet (Isten irgalmas szeretete nagyobb minden emberi gyöngeségnél!), egyházas érzék, életigenlő szeretet, a közös élet szeretete, együttműködési készség.

A rend központja:

Via del S. Uffizio, 25

I-00193 Roma

Tel. (06) 65-64-514

Irodalom:

Babura László: Szent Ágoston élete, SzIT, Budapest 1923

Fallenbüchl Ferenc: Az Ágostonrendiek Magyarországon, Budapest 1943

Szent Ágoston Vallomásai, Ecclesia, Budapest 1974

Aurelius Augustinus: A Szentháromságról, ford. Gál Ferenc, SzIT, Budapest 1985

Aurelius Augustinus: Fiatalkori párbeszéddek, SzIT, Budapest 1986

Agostino Trapé: Szent Ágoston az ember, a lelkipásztor és a misztikus, SzIT, Budapest 1987

BAZILITÁK, NAGY SZENT BAZIL RENDJE, O.S.B.M.

(Ordo S. Basilii Magni)

A Rend alapítása a keleti szerzetesség Pachomiusz mellett legnagyobb egyénisége, Nagy Szent Bazil (329-379) nevéhez fűződik. A gazdag családból származó Baszileiosz Egyiptom, Szíria és Palesztina szerzetestelepein ismerkedett meg az aszkétikus életet élő remetékkel. Szülőhelyén, a kappadókiai Neocaesarea mellett ő is remete életet kezdett. Több százan csatlakoztak hozzá, így anachoreta magányát a cenobita étellel

kellett fölváltania. Nazianzi Szent Gergely segítségével két Regulát szerkesztett, egy hosszabbat és egy rövidebbet. Ez, a szerzetesi élet alapelveit kérdeve kifejtő szabályzat az alapja mindmáig a keleti szerzetességnek.- Az aszkézis célját az ember megszentelésében látja. Legerősebb hangsúlyt az engedelmisségre tette, de nyomatékozta a szegénység és a tisztaság követelményeit is. Még nem ismert meghatározott tartamú újoncidót; a szerzeteseket a kezdők, a közepesek és a tökéletesek osztályába sorolta. Előírta a közös liturgikus imát; ebbe illeszkedett az éjféli imádság. Még nem ismerte a fogadalmótételt, de megkövetelte a világról való teljes lemondást. Később ebből alakult ki az ünnepélyes fogadalom. Szerzetesei földművelő munkákból éltek. A Regula megengedte, hogy a kolostorban gyermekeket, főképp árvákat neveljenek. Előkelő helyet biztosított a szegények és a betegek iránti szeretet gyakorlásának.

Magyar földön már Szent István korában megjelentek a bazilita szerzetesek. A XI-XII. században számos görög-szertartású kolostor működött hazánkban. A hanyatlás a XIII. században, a latin szertartás térhódításával következett be. Az I. András által alapított visegrádi kolostor 1221-ben szűnt meg. Az utolsó bazilita kolostorokat a tatárjárás pusztította el. Koriátovich Tódor herceg, Podolia fejedelme telepítette meg ismét őket a Munkács melletti Csernekhegy monostorában, 1360-ban. E monostor előljárója 1733-ig egyben a munkácsi egyházmegye püspöke is volt. A rend számos házából II. József mindössze nyolcat hagyott meg.

A baziliták 1714 után kerültek Máriapócsra; a templom építése 1731-ben kezdődött meg. Vele párhuzamosan épült a monostor. 1950-ig a bazilita szerzetesek szolgálták itt a környék lakosságát és a könnyező Szűzanyához érkező zarándokokat; a parochiai iskola mellett 1777-től középiskola is vezettek.

Nagy Szent Bazil Regulája szellemében a magyar bazilita szerzetesek első számú feladata az életszentségre, vagyis az Isten- és emberszeretetre való kitartó törekvés. A Rend mindvégig őrizte a hagyományos aszketikus gyakorlatokat: böjt, virrasztás. Közösén végezték az egész zsoltosmát, s mindenkor készen álltak a lelkipásztori szolgálatra. Számos népmissziót és lelkipásztort tartottak külföldön is. Szolgálatuk kiterjedt a szociális élet területére: rendszeresen gondoskodtak a környék szegényeiről. Az első világháború után földet osztottak, több utcásor épült fel.

A magyar bazilita szerzetesek 1933-ban Hajdúdorogon, 1946-ban Makón és 1948-ban Kispesten nyitottak házat. Az Apostoli Szentszék 1947-ben állította föl az önálló magyar

Szent István tartományt. Lelkipásztori és oktató munkájukban a bazilissza nővérek voltak elsőszámú munkatársaik.

1950-ben a magyar bazilita tartománynak 39 tagja volt.

A következő, Nagy Szent Bazil regulája szerint élő rendeket ismerjük:

Ordo Basilianus Italiae (al. 1579):

I-00046 Grottaferrata (Roma)

Tel. (06)945-93-09

A tagok létszáma 5 házban 55.

Ordo Basilianus S. Josaphat (al. 1631):

Via S. Giosafat, 8

I-00153 Roma

Tel. (06) 578-03-62

42 házban 300 szerzetes.

Ordo Basilianus Ssmi Salvatoris Melkitarum (al. 1684).

Libanonban 29 házban 120 szerzetes.

Ordo Basilianus S. Joannis Baptistae Soaritarum Melkitarum (al. 1697).

Libanonban 5 házban 57 szerzetes.

Ordo Basilianus Aleppensis Melkitarum (al. 1697).

Libanonban 10 házban 46 szerzetes.

Magyarországi cím:

Dudás Bertalan O.S.B.M.

Kossuth L. u. 42.

4546 Anarcs

Irodalom:

Nemzeti Újság, 294 (1940)

Tartally Ilona: Ékes virágszál, Ecclesia, Budapest 1983

Nagy Szent Baszileiosz. Vanyó László: A kappadókiai atyák, SzIT, Budapest 1983

A Hajdúdorogi Bizánci Katolikus Egyházmegye Jubileumi Évkönyve (1912-1987), Nyíregyháza 1987

BENCÉSEK, O.S.B.

(Ordo Sancti Benedicti)

ORA ET LABORA

Benedek, a nyugati szerzetesség atyja, 480 körül született az itáliai Nursiában. Miután elsajátította a hét szabad művészetet, Rómában jogot tanult. A romlott nagyvárosnak hamarosan hátat fordítva, remeteéletet kezdett Subiaco rengetegében egy barlangban. Három évet töltött teljes magányban, a Szentlélek vezetésével elvégezte "újoncidejét". Ekkor egyre többen jöttek hozzá, kérték tanácsát, lelki vezetését. Egy fájdalmas tapasztalat (Vicovaro) meggyőzte arról, hogy az istenkereső szerzeteseknek közös életszabályra van szükségük. Így állította össze azt a regulát, aminek segítségével immár másfél évezrede megszámlálhatatlan sok keresztény találta meg útját Istenhez.

Először a subiacoí völgyben alapított 12 kisebb kolostort, majd 529-ben Monte Cassino magaslatán. Eszménye a szemlélődő és tevékeny élet összhangja volt. Ezt fejezi ki mottója: Ora et labora. A szerzetesek az apát irányítása alatt éltek, a szeretet közösségében kapaszkodtak föl az Istenhez vezető lépcsőkön, amit a Regula az alázat útjának nevez. Benedek szerzetesei lekipásztori szolgálatot is végeztek, igehirdetéssel segítették az embereket Istenhez vezető útukon. A szent pátriárka 547-ben halt meg. Életrajzát Nagy Szent Gergely írta meg.

A következő századokban a bencések eljutottak a keresztény világ minden tájára. Nagy Szent Gergely (590-604) Angliába küldte a rend tagjait, Skóciai Szt. Margit (1054-1093) skót földön telepítette le őket. Szent Pirmin (+ 753) a Bodeni tó mellett alapított kolostort, Szent Bonifác (+ 754), a németek apostola maga hét kolostort hozott létre. Franciaországban is már a VII. században tért hódított a bencés Regula, spanyol földön viszont csak az ezredforduló után.

Története során a bencés rend több reformot élt meg. Legnevezetesebb volt a XI. századi cluny megújulás. A bencés VII. Gergely pápa nevével fémjelzett mozgalom lényege: az Egyház legyen független a világi hatalomtól és szigorított belső fegyelemmel kövesse Krisztust, építse Isten országát. A cluny reform Petrus Venerabilis (1122-1156) idején érte el csúcspontját: a reformkolostorok száma meghaladta a 2000-et; a Rend Palesztinában is megvetette a lábát. A XIV. sz. hanyatlását a XV. sz. újabb fellendülése követte, a Tridenti zsinat után megalakult a monte-cassinoi, az angliai, a svájci, az ausztriai, a bajor kolostorok egységes fegyelmi kongregációja. Ezt a

kezdeményezést nagyrészt elsodorta a reformáció. II. József, majd a francia forradalom ismét súlyos csapást mért a bencés családra: Clunyt lerombolták, számos szerzetes verpadon végezte életét. Hogy a bencés rend évezredes fája ismét kihajtott, abban 1802-től nagy része volt a magyar bencés kongregációnak is.

1988-ban a federációban élő bencés szerzetes kongregációk száma: 22 (Monte-Cassino: 12 monostor, 157 tag; Anglia: 13 mon., 446 tag; Svájc: 7, 366; Ausztria: 12, 391; Bajorország: 11, 342; Brazília: 7, 166; Solesmes: 21, 764; amerikai Cassino: 33, 1403; Subiaco: 63, 1357; Beuron: 10, 397; svájci-amerikai: 22, 783; St. Ottilien: 13, 1109; Maredsous: 23, 498; Szt. Adalbert szláv kongr.: 6, 40; Olivetanus: 27, 255; vallambrosi: 7, 55; kamalduli: 8, 120; Hollandia: 3, 98; Silvestrinus: 23, 197; Argentína: 9, 112).

A bencés rend szentjeiről: lásd Szentek élete...

A magyar bencés család hamarosan megéri 1000. évét... Rómából jött bencések Szent Adalbert vezetésével Géza fejedelem idején 996-ban telepedtek meg Szent Márton hegyén. A Koppányon aratott győzelem után Szent István királyi apátság rangjára emelte és számára Monte Cassino kiváltságait biztosította. A XIII. században már több mint 90 bencés monostor működött magyar földön. Mindmégannyi lelkiességi, szellemi, gazdasági és kulturális központ. Az 1500-as évek súlyos gazdasági, politikai és egyházi válsága következtében a bencés rend szinte teljesen kihalt, s csak a XVII. században éledt újjá. A XVIII. század végén II. József két monostor kivételével a bencéseket is feloszlatta. 1802-ben újraelakultak, s tíz iskola fenntartását vállalták. A magyar bencés rend ekkor vált "tanító" renddé.

A bencés rendek konfederációját XIII. Leó 1893-ban hozta létre. A Rend élén az abbas prímás áll. Ez a federáció bekapcsolta a magyar bencéseket a világméretű Rend vérkeringésébe.

1944-ben a magyar bencés kongregációnak 279 tagja volt; 8 gimnáziumot és 25 plébániát vezettek. 1950-ben a rendtagok száma megközelítette a 300-at. A pannonhalmi és a győri gimnázium fenntartásához azonban mindössze hetven rendtag maradhatott a keretben.

1953-ban az 1931-től Brazíliába települt bencések 12 osztályos magyar iskolát hoztak létre. A sao-paulo-i perjelség most is a magyar kongregációhoz tartozik.

A magyarországi bencések száma 1988-ban: 5 házban 149 rendtag.

A bencés konföderáció székhelye:

Piazza dei Cavalieri di Malta, 5

I-00153 Roma

Tel. (06) 578-02-47

*A pannonthalmi Szent Benedek Rend – Congregatio
Hungarica Ordinis Sancti Benedicti – címe:*

Szent Mártonról nev. Főapátság

9090 Pannonhalma

Vár 1

Tel. (96) 70-022

Irodalom:

Erdélyi László: A pannonthalmi Szent Benedek-Rend története, I-XII. kötet, Budapest 1902-1912

Horváth Ádám: Szent Benedek élete és rendjének története Magyarországon, Pannonhalma 1915

Csóka Lajos O.S.B.: Cluny szellemű volt-e a magyar egyház a XI. században? Budapest 1943

Kerkay György: Cluny titka. Papi Lelkiség, 7 (1943)

Csóka Lajos O.S.B.: Szent Benedek fiainak világtörténete, különös tekintettel Magyarországra, I-II. Ecclesia, Budapest 1969

Szennay András O.S.B. (szerk.): Népek nagy nevelője, SzIT, Budapest 1981

BENCÉS OBLÁTUSOK/OBLÁTÁK

Az intézmény alapszabályai:

Kik ezek az oblátusok?

Bár az oblátusok (obláták) nem a monostorban élnek, Szent Benedek Atyánk Regulájának szellemében akarnak a keresztény tökéletességre törekedni. Azért, hogy életüket ennek megfelelően alakíthassák, az Egyház által jóváhagyott felajánlásban (oblatio) magukat Istennek átadják, csatlakoznak egy monostorhoz és annak közösségéhez.

Ez a följajánlás nem szerzetesi fogadalom... Mégis úgy kell értékelní, mint egy éretti, az Egyház közösségében Isten előtt kimondott és ünnepélyesen megerősített elhatározást.

Hogyan lesz valaki oblátus (obláta)?

Oblátusok lehetnek férfiak és nők is, klerikusok és papok is... Csak azok lehetnek oblátusok, akiket jellemük érettsége és jó híruk ajánl. A noviciátust csak az kezdheti meg, aki 15. életévét betöltötte.

- Fölvételük első kérelme után kb. 6 hónappal megkapják a fekete skapulárét. Vagy ezt vagy egy Benedek-érmét állandóan viselniük kell.

- Ettől kezdve noviciusoknak tekintik őket.

- A beöltözés után egy évre bocsátják őket "oblációra".

- Az obláció mind az oblátus, mind az apát részéről bármikor megszüntethető.

Hogyan él egy oblátus (obláta)?

Az oblátusok nem élnek monostorban, ezért nem élhetnek teljesen a Regula szerint. De erőik szerint törekednek arra, hogy az evilági vágyaknak ellentmondjanak és egész szívükkel Istenhez ragaszkodjanak... Különös szeretetet és buzgóságot tanúsítsanak minden íránt, ami az istenszolgálattal kapcsolatos.

Szeretik a keményebb életet, amely az öltözködés, a lakás, az életszínvonal egyszerűségében nyilvánul meg. Buzgón gyakorolják a felebaráti szeretetet, különösen a szegények és rászoruló íránt.

Önmaguk megtagadásában nem azt keresik, ami nekik hasznos, hanem, ami másoknak az (Reg. 72,7). Nemcsak az Egyház parancsainak, a pápák és püspökök kívánságainak engedelmeskednek, hanem alázatosan követik azt a lelki vezetést, amelyet kolostoruk apátjától, illetve annak megbízottjától kapnak.

Úgy igyekeznek az isteni titokba mélyebben behatolni, ahogy ezt a Szentírás kinyilatkoztatja és megvilágítja a Szentatyák, valamint más Istentől indított és az Egyház által elismert írók művei.

Mit vállal az oblátus (obláta)?

Mindenekelőtt az a feladata, hogy mindazt lelkesen megvalósítsa, amit Isten, az Egyház és állapotbeli kötelességei követelnek tőle.

A jócselekedetek és imádságok gyakorlásából is vállalnak feladatot az oblátusok:

a) Naponta elimádkozzák a zsolozsma egyik vagy másik imaóráját. Ezzel lélekben bekapcsolódnak monostoruk Istendicséretébe.

b) Évente kétszer (adventben és nagyböjtben) választanak olyan napokat, amikor több időt szánnak az elmélkedésre, a lelkiolvasmányra és több figyelmet fordítanak a szeretet tetteinek teljesítésére. Ezen kívül lehetőségük szerint részt vesznek az oblátusok összefüvetelein és lelkigyakorlatán.

c) Évente megünneplik Szent Benedek Atyánk ünnepeit (március 21., július 11.) és ebben egyesülnek a földkerekség bencés szerzeteseinek ujjongásával. Ezenkívül megünneplik még kongregációjuk és monostoruk védőszentjének, Szent Márton püspöknek (november 11.) és monostoruk alapítójának, Szent István királynak (augusztus 20.) ünnepét.

Milyen kiváltságai vannak az oblátusnak?

Mivel az oblátusok az Egyház jóváhagyásával valóban hozzátartoznak ahhoz a monostorhoz, amelyhez csatlakoztak, teljesen és egészen résztvevői a monostor kegyelmi közösségének.

Az oblátusok (obláták) fölvétele

Ahogy a próbaidő után vesznek csak fel valakit a monostorba, úgy az oblátusok fölvetelének is megvan a fokozatos rendje.

A kolostor apátja, illetve előjárója kijelöl az oblátusok számára egy lelkivezetőt, akire rábízza az oblátusok gondját. Ehhez kell fordulni az oblátus fölvetelének ügyében.

Ha a feltételek adóttak, a kérelmezőt kb. 6 hónapra posztulánsként (jelöltként) veszik föl. Ez idő alatt meg kell ismerkednie az oblátusok életével.

Ez után következik a beöltözés: általa a noviciátusba (próbáévre) történik felvétel. Ezen az ünnepen adják át az oblátus

skapulárét, ami világos utalás a szerzetesruhára: keresztségünk megújításának szellemében "magunkra kell öltönnünk az új embert tiszta igazságban és szentségben" (Ef 4,24). Ez egyúttal Isten oltalmának, áldásának és rendi közösséghez való tartozásának a jele. A megáldott Szent-Benedek érem pótolhatja a skapulárét. Az oblátus kaphat egy védőszentet – akinek a nevét viseli – közbenjárónak és példaképnek az útra.

A noviciátus a belső élet különleges ápolásának ideje. Ez az oblatio-val fejeződik be. Ez lényege szerint keresztségünkre mondott megújított és elmélyített "Igen", ugyanakkor kötelezettség arra, hogy az oblátus vállalja Szent Benedek szellemét és útját. Az oblatio ünnepén az oblátus kereszt-, oblátus- és családnevével aláírja azt az okmányt, amellyel elkötelezi magát. Ezzel megvallja a maga oblációját és kifejezetten fölvetelt nyer a kolostori közösségbe. Az imádságok Isten kegyelmi erejét kéri.

Címük:

Bencés Főapátság

Vár l.

9090 Pannonhalma

Tel. (96) 70-022

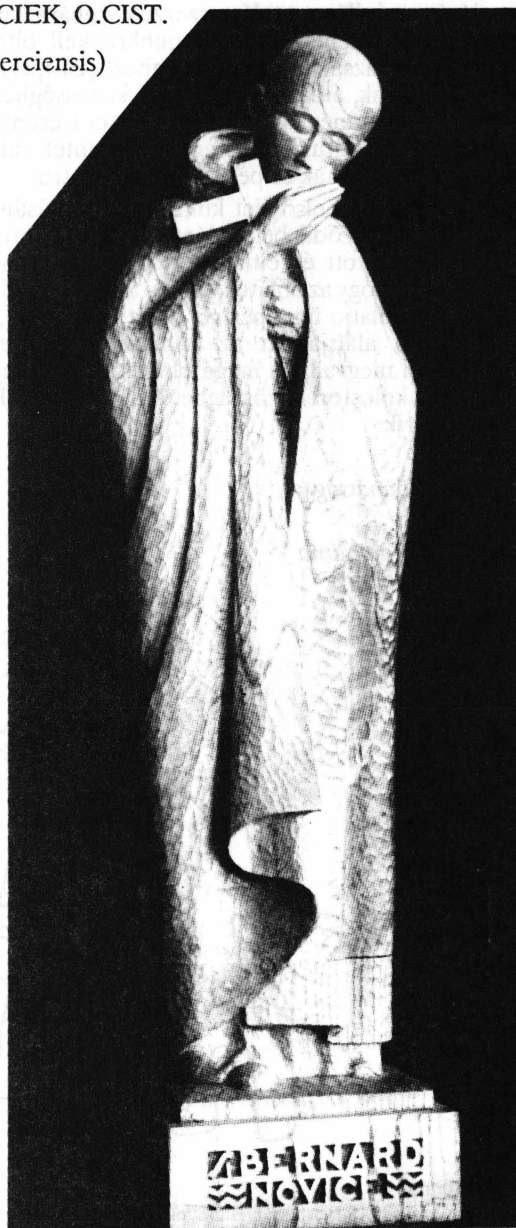

Irodalom:

Csóka Lajos O.S.B.: Szent Benedek fiainak világtörténete, különös tekintettel Magyarországra I-II., Ecclesia, Budapest 1969

Szennay András: Népnek nagy nevelője... SzIT, Budapest 1981

CISZTERCIEK, O.CIST.
(Ordo Cisterciensis)

Alapítása nem egy névhez kapcsolódik. Az első lépést Szent Róbert (+ 1110) tette meg, aki 1098-ban néhány buzgó bencés rendtársával letelepedett a burgundiai Citeaux-ban, hogy ott az eredeti bencés Regula szellemében éljen. 15 hónap múlva azonban vissza kellett térnie Molesme-be, apáti tisztebe. A rendet magát két utódja, Szent Alberik (+ 1109) és Szent István (+ 1134) hozta létre. II. Paszkál 1100-ban védelmébe fogadta a citeaux-i alapítást, Szent István apát pedig a Charta caritatis alkotmányát adta az új közösségnek. A szerény kezdeményezés akkor vált életté, amikor Szent Bernát vagy harminc rokonával és barátjával 1112 tavaszán belépett a "szerzet iskolájába", és velük együtt 1114-ben letette a szerzetesi fogadalmat. Bernát clairvaux-i apátsága idején a rend rohamosan terjedt: 1152-ben már 339 ciszterci apátság működött Európában.

A rendtagok szemlélődő, munkás életet éltek. Általában völgyekben telepedtek meg, kolostoruk mellett mocsarakat csapoltak, erdőt irtottak, művelték a földet, gyümölcsösöket telepítettek. Szent Bernát misztikus teológiája alkotta lelkiiségük alapját. Jó 200 éven át tartott ez a virágzó állapot. 1335-ben XII. Benedek pápa (maga is ciszterci) már a rend reformját sürgette. Később ki is vált néhány reform-ág, köztük a trappisták (1664). A francia forradalom megsemmisítette a citeaux-i apátságot és anyakolostort. Az ősi rend csak a XIX. században kezdett ismét erőre kapni. Arculata azonban megváltozott: amint kezdetben s majd több századon át a földművelés volt fő munkaterületük (Európa mezőgazdasága sokat köszönhet a szerzeteseknek!), most egyre jobban bekapcsolódtak a lelkipásztorkodásba, a tudományos munkába, sőt a tanításba. Néhány monostorban nyomda is működött.

Az évszázadok során 12 ciszterci kongregáció alakult meg, jobbára nemzeti alapon: itáliai (1988-ban 9 kolostor, 74 rendtag), spanyol (2 kolostor, 43 rendtag), két osztrák (9, 78, ill. 7, 233), belga (3, 64), francia (4, 77), cseh (2, 18), egy újabb olasz (19, 216), lengyel (6, 129), brazil (3, 67), vietnami (12, 186).

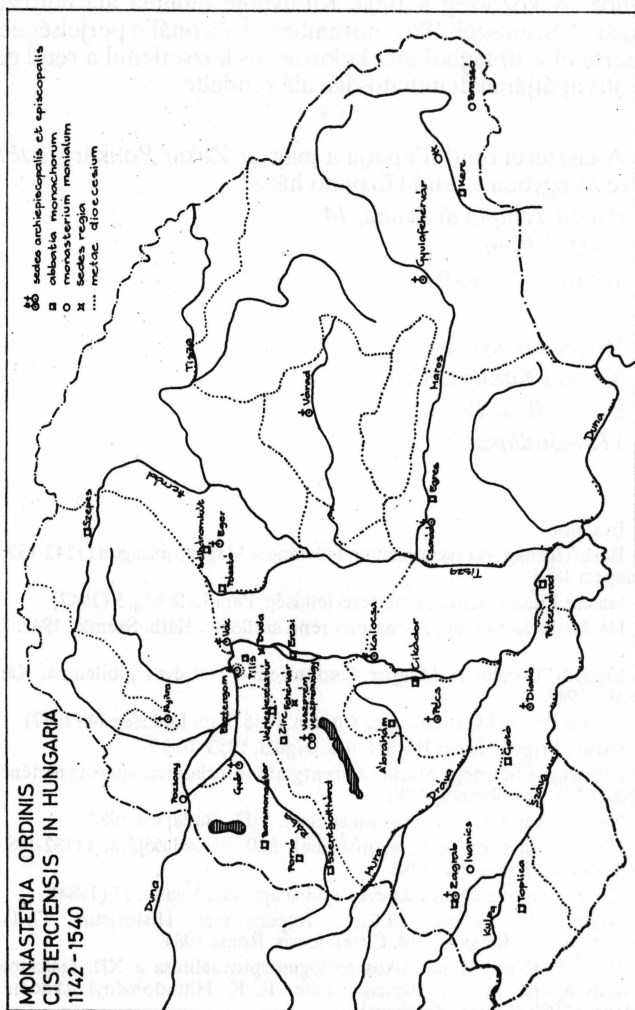
A zirci kongregáció a magyarországi ciszterciek történetét jelenti. Magyar földre először II. Géza hívta a cisztercieket. 1142-ben az ausztriai Heiligenkreuz néhány szerzetesével jött létre a cikádori alapítás. Négy évtizeden át aztán nem történt újabb. A ciszterci rend csak III. Béla uralkodása alatt vert házámban mély gyökeret. Ő azonban már nem a magyar függetlenségért, hanem veszélyeztető német szomszédjától, hanem egyenesen Citeaux-ból kért szerzeteseket. Végül is a francia Pontigny apátságból érkezett ciszterciekkel alapította meg Egresen a második kolostort 1179-ben. Három év múlva, 1182-

ben a Clairvaux-ból érkezettekkel született meg a bakonyi, másképp zirci apátság. 1184-ben létrejött a pilisi és a szentgotthárdi alapítás, Acey, ill. Trois Fontaines szerzeteseivel. Még III. Béla uralkodása alatt telepedtek meg a ciszterciek Pásztón, 1190-ben. Ekkortájt még a pilisi apátság volt a legjelentősebb. Az Árpád-házi királyok, különösen IV. Béla nevéhez több kolostor alapítása fűződik (Tapolca, Pozsega, Béla-kút, Szepes). Példájukat követte több püspök és főúr (Apátfalva, Kapronca, Buda, Paradicsomvölgy, Ercsi, Siklós...) A tatárjárás a negyedszáz apátságból sokat elpusztított. A XIII. sz. vége hazánkban is a ciszterci rend hanyatlásának korát jelentette. Nagy Lajos uralkodása alatt a megmaradt apátságok is elnéptelenedtek. Mátyás 1477-ben magától Cîteaux-tól kért segítséget. Német ciszterciek jöttek, de a hanyatlást nem lehetett megállítani. A teljes pusztulást a török hódoltság és a reformáció hozta magával. Zirc és környéke is török fennhatóság alá került. Mintegy száz éven át szünetelt a rendi élet. A XVIII. sz. elején kezdődött meg Zirc újraépítése, 1750-ben 12 tagból állt a rendi közösség. II. József Zircet nem oszlatta föl, de plébániai munkára és iskolai oktatásra kötelezte. 1798-ban Zircen 28 szerzetes élt. 1802-ben Pilis és Pásztó is újraalakult. A magyar ciszterciek fő apostoli területe az iskola lett (Eger, Székesfehérvár, Pécs, Baja, Buda). 1942-ben, amikor a magyar ciszterci kongregáció Zirc alapításának 800. évfordulóját ünnepelte, a magyar rendtagok száma 210 volt. A tanításon kívül 15 plébániát vezettek. 1950-ben 246 ciszterci szerzetesnek kellett megválnia rendi otthonától és apostoli munkaterületétől.

1956-ban magyar ciszterciek részt vettek a dallasi (Texas, USA) egyetem fölállításában, vállalták több tanszék betöltését. 1964-ben Irvingben apátságot és iskolát létesítettek. 1984-ben a magyar ciszterci apátságnak 23 tagja volt.

Ki lehet ciszterci szerzetes? Akiben – hivatástudattal párosultan – eleven a hit, örömet találja az imában és a közös életben. A kiképzés az újoncévvel kezdődik, amit három évre szóló fogadalom zár le. Ezt a teológiai tanulmányok követik, s rendszerint ezek végén teszi le a szerzetes az ünnepélyes örökfogadalmat. – Aki testvérnek jelentkezik, valamilyen szakképesítést sajátít el, de megfelelő teológiai kiképzésben is részesül.

* * *

Halász Piusz és vele néhány zirci ciszterci a Veszprém megyei Magyarpolány mellett, Borsodpusztán, 1946-ban a zirci apátságtól független kolostort alapított azzal a céllal, hogy visszatérjenek az eredeti szigorú, szemlélődő ciszterci életformához. A közösség a Béke Királynője oltalma alá helyezte magát. A Szentszék 1964. november 15-én önálló perjelségnek ismerte el a 10 tagból álló kolostort és közvetlenül a rend generális apátjának fennhatósága alá rendelte.

* * *

A ciszterci rend főapátja a magyar Zakar Polikárp. Székely és egyben a rend központi háza:

Piazza Tempio di Diana, 14

I-00153 Roma

Tel (06) 574-36-94

Magyarországi cím:

Kerekes Károly O.Cist.

Bartók B. u. 19.

1114-Budapest

Irodalom:

Békefi Remig: A ciszterci rend története Magyarországon (1142-1896), Budapest 1896

Halász Piusz O.Cist.: A ciszterci lelkiesség. Papi Lelkiesség, 5 (1942)

Halász Piusz O.Cist.: A ciszterci rend szelleme. Kath. Szemle, 1942. 72-78

Szegedi Tasziló: A Magyar Ciszterci-rend 800 éves jubileuma. Kath. Szemle, 1942

Halász Piusz O.Cist.: Magyar Cîteaux 1946. Papi Lelkiesség 14 (1947)

Brisits Frigyes: Szent Bernát útja. Vigilia, 1953. 10-19

Zlinszkykéné Sternegg Mária: A szentgotthárdi ciszterci apátság története (1183-1878), Szombathely 1981

Naszályi Emil: Csúcsok és szakadékok, SzIT, Budapest 1982

Ciszterci lelkiesség. Zirc alapításának 800. évfordulójára, (1182-1982), Prugg Verlag, Eisenstadt 1982

Hervay Ferenc: Nyolcszáz éves a pilisi apátság, Vigilia, 11 (1984)

Hervay L. Ferenc, O.Cist.: Repertorium Historicum Ordinis Cisterciensis in Hungaria, Ed. Cisterciensis, Roma 1984

Horváth Olga: Monasztikus teológus spiritualitása a XII. században. Rievaulx apátja: Aelred. Pázmány Péter R. K. Hittudományi Akadémia, Budapest 1989 (Laurea dolgozat)

Rievaulx-i Boldog Aelred. Puskeley Mária: 1000 év misztikájából, Budapest 1989

DOMONKOSOK, O.P.

(Ordo Fratrum Predicatorum)

Alapító: Szent Domokos (1170-1221) Toulouse-ban, 1216-ban. A pápai megerősítést III. Honoré szavakkal közölte: "Abban a reményben, hogy a szerzetesrend testvérei a hit előharcosai és a világ igazi világosságai lesznek, megerősítjük azt."

Domonkos eredetileg az albi és a valdi eretnekség ellen kívánta fölvenni a küzdelmet azzal, hogy az igaz hitet hirdeti. Menet közben szélesedett a horizont: a kunok térítésétől kezdve az egyetemi oktatásig.

A Rend apostoli célja tehát az igaz hit hirdetése. Innen a név: prédikátor testvérek.

Szabálya sokat köszönhet Szent Ágoston Regulájának és a premontrai szabályzatnak. Ami Domonkosnál új, az a felsőfokú tanulmányok hangsúlya. A szegénység, a böjt, a kórusima még egyéb szerzetesi gyakorlatok mellett egyenrangú szerepet kapott a stúdium, az állandó tanulás, továbbképzés.

A Rend jelszava: Laudare - Benedicere - Predicare

Jeligéje: Veritas.

Domonkos új szerzetescsaládja rendkívül gyorsan növekedett; a XIII. sz. derekán már 250 kolostorban kereken 7000 prédikátor testvér élt. Kezdetről jelen voltak a párizsi és a bolognai egyetemen, ahol pedig közvetlen kapcsolatba kerültek egyrészt a tudós világgal, másrészt az igényes fiatal nemzedékkel. Nagy Szent Albert (1200-1280) és hallgató tanítványa, Aquinói Szent Tamás (1226-1274) által a rend elfoglalta helyét a tudomány világában.

A Domonkos rend fejlődését ilyen nevek szemléltetik: a rajnai misztikus triász: Eckhart mester (1260-1327), Boldog Henrik Suso (1296-1366) és Johannes Tauler (1300-1361); Boldog Fra Angelico (1387-1455), az "angyali festő"; Savonarola (1452-1498), a máglyán elégetett bűnbánati szónok; Bartolomeo de la Las Casas, az indiánok jogainak rettenthetetlen védelmezője; Ferreri Szent Vince (1350-1419), minden korok egyik legnagyobb hitszónoka, vagy XIX. századi rendtársa, Henri Dominique Lacordaire; Marie Joseph Lagrange, a jeruzsálemi Biblikus Intézet alapítója; Roland de Vaux, Qumran-kutató; Bruno Hussard, a zsidókat, keresz-

tényeket és mohamedánokat egybefogó izraeli "Neve Salom" közösség létrehozója stb.

Szinte az alapítástól kezdve több ezer domonkos testvér adta életét Krisztusért, az igaz hitért: a kunok között, Kínában, Japánban, az új világban... Mohamedánok, eretnekek, hitetlenek között...

Magyar földre a prédikátor testvéreket még maga Szent Domonkos küldte. 1221-ben Magyar Pál és társai megkezdték a kunok evangelizálását. Az első kolostorokat Győrött (1225), Esztergomban (1225), Székesfehérvárott (1230 körül), Pécsen (1238) és Budán alapították. Ezt követte Veszprém, Vasvár, Kassa, Eger, Gyulafehérvár, Beszterce, Szeged, Temesvár, Kolozsvár, a Nyulak-szigete, Székelyvásárhely, majd Vác. A rendtartomány központja a budavári Szent Miklós kolostor volt. A XV. század elején a kolostorok száma elérte a félszázat. Ennek a virágzásnak a török hódoltság vetett véget, 1569-ben megszűnt a magyar domonkos tartomány. Hét évtized múlva Szombathelyen jelentek meg ismét a fehér kámszás dömések, a Szent Márton templom mellett (1670). Négy év múlva Sopronban nyitottak házat, 1700-ban pedig Pesten. II. József három kolostort meghagyott. Ebből a csoportból nőtt ki ismét 1938-ra a magyar rendtartomány. Thököly úti rendházukban működött a rend hittudományi főiskolája. Hatodik rendházuk építését 1948-ban Gyulán kezdték el.

1950-ben 95 magyar domonkos szerzetesnek kellett elhagynia rendi otthonát és apostoli munkaterületét.

A magyarság életével szorosan összekapcsolódó domonkos rend számos vértanút adott a magyar- és a világegyháznak: Pál, a magyar tartomány megalapítója a kunok térítése közben 1240-ben 90 társával lett vértanú; Boldog Szádok és 48 társa a lengyelországi Sandomierzben halt meg Krisztusért; Bánffy Buzád domonkos tartományfőnököt 190 társával a tatárok mérszárolták le 1241-ben. Adott azonban a prédikátor rend merész felfedezőket (Ottó, Julianus és társai), hitvallókat (Boldog Dominici János, Boldog Csáky Mór), tudósokat (Horváth Sándor, Szabó Szádok), számos lelkes hittérítőt, lelkipásztort, akik III. Honor pápa szándéka szerint a világosság és az igazság tanúi voltak hazánkban.

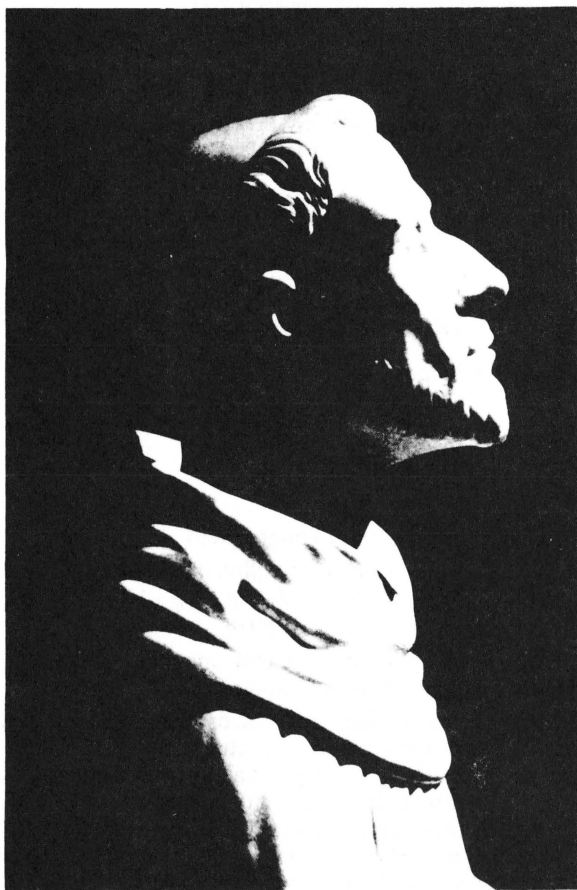
Szent Domonkos Rendjének az öt világrészben 634 kolostora van, ezekben kerekén 6800 prédikáló testvér működik.

Apostoli céljuk: az igaz hit hirdetése hívők és hitetlenek között.

Apostoli eszközeik: hithirdetés, tanítás és sajtó.

Központi házuk:
Convento Santa Sabina
Piazza Pietro d'Illiria, 1
I-00153 Roma
Tel (06) 574-37-73

Magyarországi cím:
Csertő János György O.P.
Arany János u. 1.
9482 Nagylózs

Irodalom:

Sigismundus Ferrarius: De rebus Ungaricae Provinciae Sac. Ordinis Predicatorum, Viennae, 1636

Knauz Nándor: Boldog Csáky Mórícz. Religio, 1856

Ipolyi Arnold: Adalékok a magyar domonkosok történetéhez. Magyar Sion, 1867

Horváth Sándor O.P.: A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből, Budapest 1916

Pfeiffer Miklós: A domonkosrend zárdáinak vázlatos története, Kassa 1917

Bernanos: Szent Domonkos, Vigilia, 1935. 147-167

Harsányi András: A Domonkosok Magyarországon a reformáció előtt, Debrecen 1938

Fehér Mátyás: Magyar fények. A magyar Szent Domonkos-rendi tartomány szentjeinek élete, SzIT, Budapest 1942

Fenyvessy Jeromos: A dominikánus lelkiiség. Papi Lelkiség, 47 (1944) 14-15

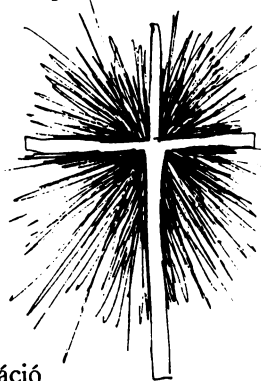
Temel M. Amata O.P.: Domonkosrendi szentek és boldogok életrajza, I-II-III., Szombathely 1945

Horváth Sándor O.P. Emlékkönyv, SzIT, Budapest 1985

Chesterton: Aquinói Szent Tamás, SzIT, Budapest 1986

FEHÉR ATYÁK

(Missionarii Africae)

Fogadalom nélküli papi kongregáció

Alapítója: Charles Lavigerie bíboros, Algír érseke, 1868.

Pápai jóváhagyás: 1908. Férfi és fogadalmas női kongregációt (fehér nővérek) hozott létre.

A fehér atyák esküvel kötelezik magukat arra, hogy halálukig Afrika evangelizálásán dolgoznak.

Lavigerie bíboros elsősorban az észak-afrikai mohamedánok között akart a keresztény szeretet tanúja lenni: közvetlen apostoli célja az volt, hogy helyben alakítson ki apostoli közösségeket. A kongregáció célját már egész Afrika evangelizálásában jelölte meg, sajátos feladatát pedig a bennszülött papság képzésében. Az afrikai rabszolgakereskedelem felszámolása többek között Lavigerie bíboros és első társainak érdeme.

A fehér atyák kongregációjának sajátos karizmája: nagyfokú alkalmazkodási készség az adott kultúrához, valamint rendkívüli érzék és bátor kockázatvállalás a társadalmi igazságosság területén.

A fehér atyák mindig együtt dolgoznak a helyi katolikus közösséggel, alárendelik magukat a bennszülött püspöknek.

Új munkaterületük: az Európába került afrikai keresztények lelkipásztori szolgálata.

Fölvétel és képzés:

A papságra készülők érettségi után, a testvérek pedig valamilyen szakképesítés birtokában jelentkezhetnek. Legfőbb követelmény: készség az evangéliumi életre, a testvéri szolgálatra és a közösségi élet szeretete.

Az ún. "lelkiségi évet" a belépők valamelyik külföldi házban végzik. Ekkor mélyednek el a közösség sajátos lelkiségében s életmódjában és ismerkednek meg Afrikai országainak szociális és egyházi helyzetével. A teológiai tanulmányokat megszakítva két év afrikai gyakorlatot folytatnak. A papszentelésre mindig Afrikában kerül sor.

A fehér atyák száma, 1988-as adat szerint: 2718, több mint 600 házban.

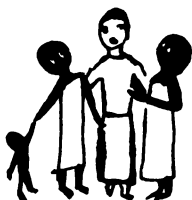
Központjuk:

Padri Bianchi

Via Aurelia, 269

I-00165 Roma

Tel. (06) 63-23-18

Irodalom:

Michel Károly: Lavigerie bíbornok. Kath. Szemle, 1926. 203-215

FERENCESEK, O.F.M.

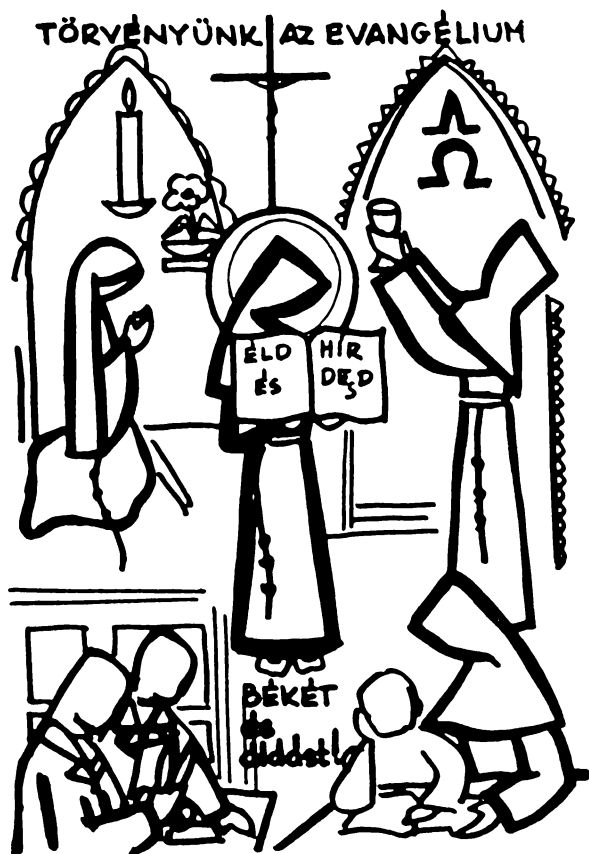
(Ordo Fratrum Minorum)

Alapítója, Assisi Szent Ferenc (1181/2-1226), nem akart rendet alapítani. Bohém élet után az élet, élete értelmét Jézus Krisztus személyében találta meg. Őt akarta követni, örömhírét élni. Hogy társak csatlakoztak hozzá, hogy Istentől kapott karizmája a világ legnépesebb evangéliumi mozgalmában ölt testet, nem sejtette: rendje alakulásának örömeit és gyötrelmeit azonban vállalta mint annak akaratát, akit lángoló szívvel és mindvégig daloló lélekkel szeretett.

A róla elnevezett Rend eredeti neve: kisebb testvérek. Az első társak közösségét III. Ince 1210 körül előszóban ismerte el, III. Honor pedig 1223-ban írásban is megerősítette. 1221-ben a híres gyékényes káptalanon már 5000 testvér jelent meg Assisiben. Ferencnek látnia kellett, hogy azt a koldusszegénységet, amiben ő a lélek teljes szabadságát találta meg, ezrekből álló közösség nem tudja élni. Krisztus fájó sebeit hordozva írta meg eszményét még utoljára kifejtő Végrendeletét és énekelte el hattyúdalát, a Naphimnuszt. Önmagát kiüresítve, rendjét a gondviselő Atya kezébe ajánlva, a szeretet szelíd elragadtatásában hunyt el, 1226. okt. 4-én.

Rendje egyetlen szabályra épült: az evangéliumra. Ferenc testvér rövidebb és hosszabb Regulája voltaképp interpretált evangélium: lelki gyermekség, belső szabadság (javaktól, címeiktől, becsvágytól, szenvedélyektől – a bűntől való teljes elszakadás), a teremtett világ szeretete, evangéliumi, napsugaras világszemlélet, a leprásnak is kezét csókoló, mindenre kész szolgáló szeretet, feltétlen engedelmség az Atya akaratának...

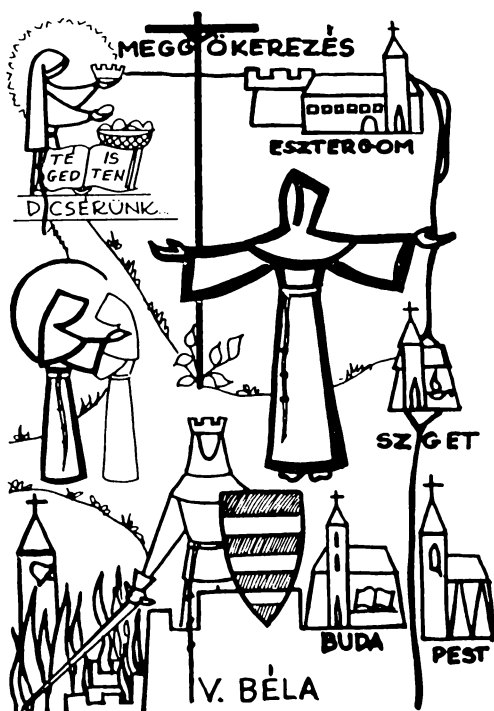

Az évszázadok során Assisi Szent Ferenc hármass szerzetes családja – kisebb testvérek, klarissza apácák és harmadik rend – számos ágat hajtott. Az Első Rendet ma a "barna ferencesek", a fekete ruhás minoriták és a kapucinusok alkotják. A második rendnek, a klarisszáknak is vannak reformágai; a harmadrendből számos női szerzetes-kongregáció született, a családban élők száma pedig csak milliós nagyságrenddel mérhető.

Közös köszöntésük: Pax et Bonum! Az Úr békéjét és áldását!

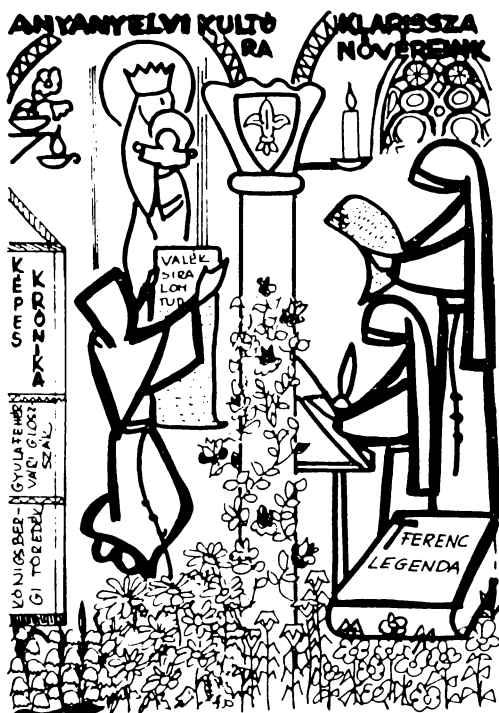
A kisebb testvérek létszáma megközelíti a 20.000-et az öt világrész 3124 rendházában.

Szent Ferenc fiai nem sokkal az alapító halála után megjelentek magyar földön is. II. Endre uralkodása alatt telepedtek meg Magyarországon. Első kolostoruk Esztergomban épült, 1228 táján. 1233-ban már önálló rendtartományt alkottak.

IV. Béla, maga is ferences harmadrendi, akárcsak szent életű húga, a Thüringiában élő Erzsébet – közvetlen munkatársainak tekintette a ferenceseket. (Béla Erzsébet szenttéavatása évében lépett trónra.)

A Rend eredeti karizmájának megfelelően a magyar ferencesek két évszázadon keresztül folytattak missziós munkát: a jászkunokat térítették. Ennek emlékét hirdeti a jászberényi ferences templom és kolostor. Az utolsó Árpádok, majd az Anjou királyok idejében 17 missziós állomást hoztak létre a tatárok között. Térítő tevékenységük kiterjedt Moldvára és a Balkán más területeire is.

A XIV. században sokat tettek a magyar anyanyelvi kultúra megteremtéséért. Az Ómagyar Mária Siralom egy ferences szerzetes alkotása. Ismeretlen testvér örökölte meg a rendalapító életrajzát (Jókai kódex). A kéziratos kódexek nagy

része ferences íróműhelyből került ki. Igali Fábián tartományfőnök – aki a Fioretti alapjául szolgáló Speculum c. művet összeállította – 1454-ben elrendelte: minden testvérnek hetenként be kell mutatnia írásos munkálkodása eredményét. Temesvári Pelbárt Mátyás korában a budai rendi főiskolán tanított. Könyvei 1526-ig 90 kiadást értek meg! Neves tanítványa, Laskai Osvát, szónok és író volt egy személyben; Csáthy Demeter szintén szóval és tollal harcolt kora tévedései ellen. A törököt megállásra kényszerítő Hunyadi mellett egy ferences biztosította a sikert: Kapisztrán Szent János. A nándorfehérvári győzelem után a magyar ferencesek előtt megnyílt az út Moldvába. E misszió egyik vezetője Márkiai Szent Jakab (1493-1576), szentírásfordító. Vásárhelyi András, látva a török előrenyomulását, Máriához fohászkodott a végveszély órájában. Mária-himnusza (1508) a legrégebb magyar népének, ő pedig a magyar irodalom első, név szerint is ismert költője.

A 150 éves török uralom idején a ferencesek teljes sorsközösséget vállaltak az üldözöttekkel. A magyar nép ettől kezdve hívja őket barátnak. Tomori Pál ferences hadvezér után számos ferences hullott el török kard által, vagy láncraverteket kísérve, rabságban. Nincstelen koldusként maradtak meg a magyar nép szolgálatában, s szinte teljesen el is véreztek. A XVII. században részt vettek az újjáépítés munkájában: két kezükkel, tollukkal és reményt hirdető szavukkal. Segítették a céhek – tehát az ipar – kibontakozását, rendi gyógyszertárakat nyitottak, s 33 rendi középiskolában nevelték az ifjúságot. A ferences rendet II. József nem oszlatta föl, csak megnyírálta tevékenységét. Betiltotta a búcsújáró helyeket (Andocs, Máriagyűd, Csíksomlyó, Mátraverebély, Sümeg, Búcsúszentlászló, Segesd, Szeged), a Rend kedvelt missziós területét. A jozefinizmus káros szellemi hatása leküzdésére erős belső reformmozgalom bontakozott ki.

A XIX. századi reformkorban: Albach Szaniszló, Széchenyi lelki irányítója és Kazinczy barátja, a pozsonyi országgyűlés reformpolitikusaik lett lelki-szellemi vezére. Gegő Nicefor a csángók között kutatta nyelvrokonságunk és népköltészetünk urali gyökereit. Gasparich Kilit életét áldozta a magyar szabadságért. Dank Agáp pesti házfőnök éveken át rejtgette a templom kriptájában Batthyány Lajos vértanú-miniszterelnök holttestét.

A magyar ferencesek XX. századi tevékenységének főkezai: zárt lelkigyakorlatok, népmissziók, kórház- és börtön-pasztoráció, nevelés, harmadik rend szervezése, tudományos munka, sajtóapostolság, Közel- és Távol-Kelet missziói, korszerű szegénygondozás (egri norma), a világháború idején az üldözöttek és menekültek testi-lelki szolgálata.

A ferences Rend két magyarországi tartománya, a Szűz Máriáról, ill. a Kapisztrán Szent Jánosról nevezett közül 1950-ben csak az utóbbi kapott korlátozott működési engedélyt.

A Marianus tartománynak 1950-ben 279 tagja szóródott szét, a Kapisztrán-tartomány tagjainak száma 1985-ben 139 volt.

Központi házuk:

Via S. Maria Mediatrice, 25

I-00165 Roma

Tel. (06) 63-22-41

Magyarországi címek:

Ferences Tartományfőnökség

Mártírok útja 23.

1024 Budapest

Tel. 358-594

Kovács Lajos Bánk O.F.M.

Széchenyi u. 12.

9601 Sárvár

Irodalom:

Kollányi Ferenc: Magyar ferenczrendiek a XVI. sz. első felében. Századok, 1898

Szabó György Piusz: Ferencrendiek a magyar történelemben, Budapest 1921

Karácsonyi János: Szent Ferenc Rendjének története Magyarországon 1711-ig, I-II. MTA, Budapest 1923

Balanyi György: Assisi Szent Ferenc élete, SzIT, Budapest 1924

Balanyi György: Adatok a ferencrendiek tatárországi missziós működésének történetéhez. Kath. Szemle, 39 (1925)

Boros Fortunát: Az erdélyi ferencrendiek, Kolozsvár 1927

Vargha Damján: Szent Ferenc és fiai a magyar kódexirodalomban, Budapest 1927

Szent Bonaventura: Életem Krisztus. A lelkiélet ferences mesterei, Budapest 1944

Szent Bonaventura: Krisztus, a mi szőlőtőnk. Magyar Barát, Budapest 1946

Weisz Mihály O.F.M.: Rendtartományunk nagyjaink tükrében. Provincia S. Mariae Hungariae O.F.M., Várgesztes 1974 (Kézirat)

Chesterton: Assisi Szent Ferenc, SzIT, Budapest 1980

Szent Ferenc Virágoskertje (Fioretti), SzIT, Budapest 1980

Assisi Szent Ferenc írásai, ford. Balanyi György, SzIT, Budapest 1981

Nikosz Kazantzakis: Isten szegénykéje, Assisi Szt. Ferenc, SzIT, Budapest 1984

IRGALMASOK, BETEGÁPOLÓ IRGALMAS REND,

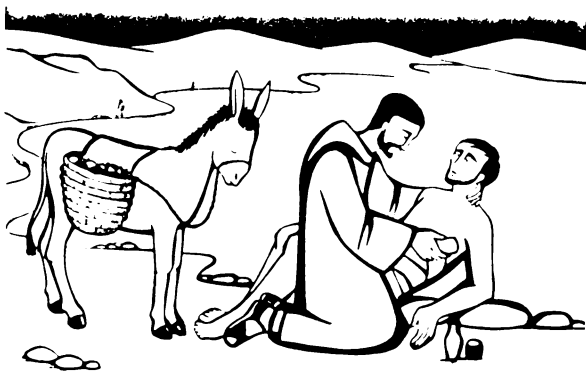
O.S.J. de Deo

(Ordo Hospitalarius S. Joannis de Deo)

Nagyvonalú, nyugtalan kalandor negyvenkét éves koráig az a spanyol férfi, akit ma a világ Istenes Szent János néven ismer, az irgalmas testvérek pedig szellemi alapítójukat tisztelik benne.

Juan Ciudad (1495-1550) Portugáliában született, nyolc éves korában Spanyolországba került, éveket töltött a katonaságnál (állítólag magyar földön is harcolt a török ellen), Afrikában a rabszolgák ügyéért küzdött, üzletelt, számtalanszor forgott halálveszélyben. Avilai János prédikációjára tért meg, és olyan heves bűnbánatot tartott, hogy bolondokházába zárták. Avilai János kiszabadította, s az irgalmasság cselekedeteit ajánlotta neki az annyira vágyott vértanúság helyett. János valóban maga szedte össze a betegeket, maga koldulta össze az élelmet, cipelte a tűzifát, ápolta, kötözte, gondozta a senkinek nem kellő nyomorultakat. Mindenkinnek helyet adott a házában, leprásnak, katonának, utcalánynak... Tizenhárom év alatt a szó szoros értelmében elemésztette magát betegeiért, akikben áhítatos alázattal mindig Krisztust szolgált. Ő csak kórházat létesített (1532), s betegápoló társakat vett maga mellé, de nem alapított szerzetet. Istenes Szent János öröksége szellemében a rend 1571-ben alakult meg; végleges szabályzatukat V. Pál 1617-ben hagyta jóvá.

Kolostorban élnek, az ősi "ora et labora" elv alapján. Közösén végzik a zsolozsmát, elmélkedő imájukban pedig ápolják a Jézussal való bensőséges baráti viszonyt: Őt őrle kapják az erőt, hogy a betegekben Őt szolgálják. Evangéliumi példaképük a Jézus által megrajzolt irgalmas szamaritánus.

Apostoli célkitűzésük: a betegek gyógykezelése, ápolása. A hármass fogadalom mellett erre teszik le a negyedik fogadalmat.

A rendtagok orvosok, gyógyszerészek, betegápolók, egészségügyi szakemberek. Laikus rend, csak néhány testvért szentelnek pappá, hogy azok ellássák a betegek lelkipásztori szolgálatát.

Az öt világrészben 192 házban 1638 irgalmas testvér működik: betegeket és fogyatékosokat, valamint elesett öregeket gyógyítanak, gondoznak. Az orvostudomány és a gyógyszerészet mellett szakembereket képeznek a pszichológia és a pedagógia területén is.

Magyar földön 1650-ben telepedtek meg Szepesváralján. 1672-ben Pozsonyban. Az 1700-as évek végén nyolc rendházuk és ispotályuk volt. II. József feloszlató rendelete ellenére is folytatták szolgálatukat, a kalapos király halála után igen gyorsan újjászerveződtek. 1856-ban alakult meg az önálló magyar rendtartomány, 13 intézménnyel. Trianon után ebből csak öt maradt meg: Eger (kórház, ideg- és elmegyógyintézet), Vác (kórház, fogyatékos gyermekek otthona), Pápa (kórház), Pécs (kórház), Budapest (420 ágyas kórház). Mind az öt kórház mellett működött gyógyszerár is.

Vagyonuk nem volt, intézményeiket munkájukból és adományokból tartották fenn, egészen Istenes Szent János szellemében. 1624 óta kolduló rend.

1950-ben a magyar rendtartománynak 46 tagja volt, köztük három orvos, 12 gyógyszerész és négy kórházlelkész.

Fölvétel és szerzetesi képzés:

Testben, lélekben egészséges fiatalok kérhetik fölvételüket, akik hivatást éreznek arra, hogy a gyógyító Krisztus és Istenes Szent János tanítványaként közösségben éljenek, tisztaságban, szegénységben és engedelmisségben, s halálukig a betegeket szolgálják. Legyen bennük ugyanakkor vágy a csönd és a bensőséges imaélet iránt.

A belépés alsó korhatára: 17 év. Próbaidő, ismerkedés: fél-év. Ezt követi a beöltözéssel a két éves újonc-idő. Az egyszerű fogadalom után következik a szakmai kiképzés ideje. A szerzetesi képzést az örök fogadalom koronázza meg.

Az Irgalmas Rend központi háza:

Isola Tiberina

I-00186 Roma

Tel. (06) 58-731

*Magyarországi cím:
Dömötör László O.S.J.
Széchenyi tér 5.
7621 Pécs*

Irodalom:

Balanyi György: Istenes Szent János elindulása. Vigilia, 1951. 294-304

Ijjas Antal: Istenes Szt. János. Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest 1976

Hegedűs Lajos: A pesti irgalmasok kórháza és patikája. Élet és Tudomány, 1976

ISTENI IGE MISSZIÓS TÁRSASÁG, VERBITÁK, S.V.D.
(Societas Verbi Divini)

Arnold Tanpin

Arnold Janssen (1837-1909) alapította a hollandiai Steyl helységben korunk egyik legmodernebb missziós szerzetes-közösségét. Az 1875-ben létrejött Isteni Ige Társaság félszáz nemzetet képvisel. A nemzetköziség a Társaság egyik jellemzője; a másik a választott missziós területhez való tökéletes alkalmazkodás. Az Isteni Igéhez hasonlóan "beletestesülnek" az adott népbe, kultúrába. A Zsinaton annyit hangoztatott incul-turáció a Társaságnak immár 120 éves gyakorlata.

Fölvétel és kiképzés:

A jelentkezőnek korának megfelelő emberi érettséggel kell rendelkeznie, továbbá készséggel arra, hogy hitből éljen, közösségben, az evangéliumi tanácsok fogadalmá szerint.

A kiképzés 6-8 évig tart. Az újoncév után következő első fogadalom és az örökfogadalom között a közösség előjáróival együtt választja meg a fiatal szerzetes – pap vagy testvér – apostoli munkaterületét.

A verbiták 70%-a kimondottan missziós területen, a harmadik világban működik, a többi Európában és Észak-Amerikában: 277 helyen 5567 szerzetes. Apostoli munkaterületük jellegét az adott ország körülményei szabják meg. Krisztust, a megtestesült Igét hirdetik, amikor segítséget nyújtanak szűkséget szenvedő testvéreiknek, építik – együtt a helyi közösséggel – a helyi egyházat, harcolnak a szociális igazságokért, részt vesznek a helyi kulturális és gazdasági élet kibontakozásában. Lelkipásztori szolgálatot végeznek, nevelik a fiatal hivatásokat, sajtó- és rádióapostolkodást folytatnak. Európában és Észak-Amerikában a missziós szellemet ébresztik és erősítik, fiatalokat képeznek ki missziós munkára, lelkeségi központokat vezetnek.

Bárhol működnek, Krisztus fölszabadító örömhírét közvetítik, a világ egyetlen Üdvözítőjéről tesznek tanúságot. Ugyanakkor egész életükkel hirdetik az emberi nem Krisztusban megvalósítandó egységét.

"Az örömhír továbbadása jelenti a felebaráti szeretet legelső és legnagyobb művét!" (Arnold Janssen)

"A szeretet nyelve az egyetlen nyelv, amit minden ember megért." (Boldog Josef Freinademetz, kínai misszionárius)

A verbiták 1916-ban kezdték meg magyarországi működésüket. Először a máriakémeti plébániát vezették. 1924-ben Budatétényen avatták föl az első missziós házat. A társaság 1928-ban Kőszegen kezdte meg egy missziós szeminárium építését. A magyar verbita közösség 1929-ben alakult önálló tartománnyá. 1934-ben indultak el az első magyar hithirdetők: két pap Kínába, egy testvér Argentínába. 1947-ben már 17 magyar verbita dolgozott missziókban. 1985-ben 23 magyar

verbita működött a következő országokban: Új-Guinea, Argentina, Fülöp-szigetek, Indonézia, Japán, Paraguay, USA, Zaire, Taiwan, Brazília és Kanada.

1950-ben a magyar tartománynak 32 tagja volt.

A kongregáció központi háza:

Via dei Verbiti 1

I-00154 Roma

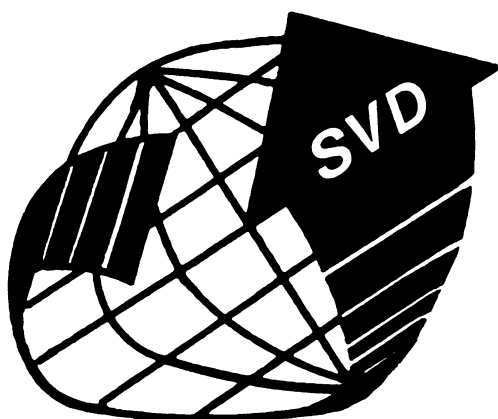
Tel. (06) 575-40-21

Magyarországi cím:

Sorok János S.V.D.

Kossuth tér 14.

2740 Abony

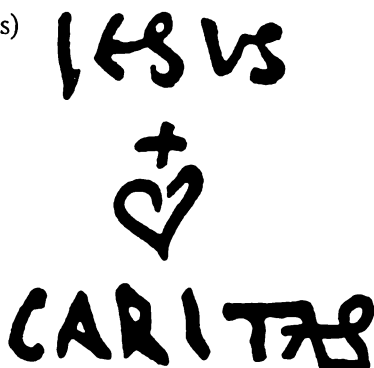

Irodalom:

Mayer János: Az Isteni Ige Társaságának első évtizede hazánkban. Kath. Szemle, 1934

JÉZUS KISTESTVÉREI

(Petits Frères de Jésus)

Alapította: René Voillaume 1933-ban az észak-afrikai El-Abiodh-Sidi-Cheikh helységben, Charles de Foucauld szellemében. Pápai jóváhagyás: 1968.

Céljuk: a názáreti Jézus rejtett, munkás életének utánzása, az eukarisztia imádása, Jézus és az evangélium megismertetése, végül Jézus szeretetének közvetítése a legszegényebbek felé.

A kistestvérek ún. testvériségekben élnek, bérlakásban, hárman vagy négyen. Fizikai munkával keresik meg kenyerüket. Olyan helyeken telepednek meg, ahová másképpen nehezen jut el a jézusi örömhír, azok társaságát keresik, akiket a társadalom lenéz, megvet vagy egyenesen üldöz.

Szemlélődő életet élnek az emberek között. Hosszabb-rövidebb időre rendszeresen remeteségbe vonulnak vissza.

Életmódjukat jellemzi: az egyszerűség, a kemény munka, a visszavonultság, ugyanakkor a mindig nyitott, készséges vendégfogadás, azonosulás azzal a néppel, csoporttal, fajjal vagy kultúrával, amelynek közepette "Jézus szeretetét akarják láthatóvá tenni".

Valamennyi kistestvér alapos teológiai képzésben részesül, de csak néhányat szentelnek pappá, hogy biztosítsák a közösség liturgikus szolgálatát.

Istentiszteletnél sűrűn köpenyt viselnek, rajta posztó keresztel, egyébként a legegyszerűbb munkásruhában járnak, megkülönböztető jelük csak egy kis fémkereszt.

1960-ban 20 nemzethez tartozó 216 kistestvér élt 45 testvériségben.

1988-ra a kistestvérek száma 267-re, a testvériségké pedig 85-re nőtt.

*Az általános perjel címe:
Sudbourne Rd. 97
London, SW2 5AF England
Tel. (01) 733-75-83
Római telefonszám: (06) 438-87-96*

Charles de Foucauld Naplójából:

Beni Abbes, 1905. júl. 22.
Jézus mindvégig názáreti életre rendelt léged: ahogy számára, számokra is csak kivételes időszak lehet a missziósmunka és a magányba vonulás. Vállald bármelyiket, valahányszor Ő félreérthetetlenül úgy kívánja, de térj vissza a názáreti életbe, mihelyt nincs veled egyéb terve.

Akár egyedül, akár néhány testvéreddel élsz, mindig és mindenben a názáreti életeszmény lebegjen szemed előtt, annak egyszerűsége és nagyvonalúsága.

Ahogy a Názáretinek - neked se legyen a többiektől eltérő ruhád, ahogy a Názáretinek, neked se legyen klauzúrád, ahogy a Názáreti, te is élj elvegyülve az emberek között. Ahogy a názáreti Jézus, dolgozz te is legalább napi nyolc órát (lehetőleg fizikai munkát), s végezetül, ahogy a názáreti Jézusnak se volt, neked se legyen se földed, se háza, ne bővelkedj semmiben. Mindenben, még az adakozásban is légy szegény. Egyszóval: mindenben légy, mint a názáreti Jézus.

Imádkozz, mint Jézus. Annyit, mint Jézus. Úgy, ahogyan Ő, szánj bőséges időt az imára...

A názáreti élet mindenütt megvalósítható: éld ott, ahol felebarátodért a legtöbbet teheted.

Atyám, átadom magamat Neked, tégy velem tetszésed szerint. Bármít teszel is velem, megköszönöm, mindenre kész vagyok, mindent elfogadok, csak akaratom bennem és minden teremtményedben beteljesüljön. Semmi mást nem kívánok, Istenem. Kezedbe ajánlom lelkemet. Neked adom, Istenem, szívem egész szeretetével, mert szeretlek, és mert szeretetemet igényli, hogy egészen neked adjam át magam, hogy végtelen bizalommal egészen kezedbe helyezzem életemet, mert Te vagy az én Atyám.

Irodalom:

René Voillaume: Emberek között, Szabadka 1969

Charles de Foucauld. Puskely Mária: Akik hittek a szeretetben, SzIT, Budapest 1979

Carlo Carretto: Városban pusztai magányod, OMC, Bécs 1981

Carlo Carretto: Atyám, reád hagyatkozom, OMC, Bécs 1985

Carlo Carretto: Boldog vagy, mert hittél, OMC, Bécs 1987

Carlo Carretto: Az eljövendő Isten, OMC, Bécs 1988

JEZSUITÁK, JÉZUS TÁRSASÁG, S.J.

(Societas Jesu)

Alapítója: a baszk származású Inigo de Loyola, Loyolai Szent Ignác (1491-1556).

1504-1517: Izabella királynő főkincstárosának apródja.

1518-től katona.

1521: Pamplona ostrománál lábát ágyúgolyó sebesíti meg. A betegágyon unalmában a szentek életét olvassa; elhatározza, hogy Krisztus katonája lesz.

1522: A manrézai barlangban vezekel és imádkozik, írja lelkigyakorlatos könyvét. Utána a Szentföldre zarándokol.

1523: Beül az iskolapadba, s tíz évig tanul.

1534: Első hét társával fogadalmat tesz Párizsban – Istenért és a lelkekért küzdenek, a Szentföldre zarándokolnak.

1540: III. Pál jóváhagyja a Jézus Társaságot.

1552: Átnyújtja a pápának a Szabály végleges szövegét.

1556. júl. 31. Rómában meghal.

A Jézus Társaságnak ekkor már 1000 tagja gyászolja, négy világrészben.

*Istennek Igéje, én Uram,
taníts meg arra, hogy nagylelkű legyek,
hogy úgy szolgáljalak, mint megérdemled;
adjak számolgatás nélkül,
harcoljak, nem törődve a sebekkel,
dolgozzak, nem keresve a pihenést,
teljesen megfélelkezzem magamról
nem várva más jutalmat,
mint hogy tudom: akaratomat teljesítem.*

(Loyolai Szent Ignác napi imája)

A Jézus Társaságot kezdetől fogva a nagylelkű apostoli buzgóság jellemezte. Mindjárt az első években nekivágtak a távoli országoknak, hogy megvigyék testvéreiknek a jézusi örömhírt: Canisius Péter a német birodalomban, Xavéri Ferenc Indiában, Matteo Ricci Kínában, Nobili Indiában, Marquette Észak-Amerikában forgatta az igehirdetés és a keresztény szeretet fegyvereit. A XVII. sz. elején már 13.000 rendtag működött 32 rendtartományban. Növekvő befolyásuk következtében sok ellenséget is szereztek maguknak. Katolikus részről a janzenisták (maga Pascal is), a politikai élet színterén pedig a szabadkőműves portugál kormány támadta őket. 1773-ban XIV. Kelemen feloszlatta a jezsuita rendet. Nagy Frigyes porosz király és II. Katalin cárnő nem engedte meg a pápai rendelet kihirdetését, így porosz földön még néhány évig, Oroszországban pedig 1820-ig megmaradtak a jezsuiták. A Társaságot 1814-ben VII. Pius állította vissza. A Társaság ismét rohamos fejlődésnek indult. 1931-ben több mint 1000 rendházban kerekén 22.000 jezsuita működött, 11 egyetemet, kb. 4000 iskolát, 6 csillagászati állomást, 14 nyomdát, 10 lepratelepet, 40 kórházat, 100 árvaházat, 133 szegénygyógyszertárat vezettek...

1979-ben 27.169 jezsuita apostolkodott 83 rendtartományban: a missziós és lelkipásztori szolgálat, a tanítás és nevelés, a tudomány, az irodalom, a társadalmi élet területén. Működésükben egyre nagyobb hangsúlyt kap a szegényekkel való sorsközösség-vállalás, az emberi jogok, a társadalmi igazságosság követelményeinek képviselése. Apostoli tevékenységükben lassan ismét előtérbe jut a szolgálat szelleme.

A jezsuita ma olyan ember, akinek küldetése a teljes odaadás a hit szolgálatára és az igazságosság előmozdítására, élet- és munkaközösségben társaival, akik ugyanúgy a Kereszt zászlaja alá sorakoztak, hűségben Krisztus helytartójához, egy emberibb és ugyanakkor istenibb világ fölépítésén munkálkodva.

(Rendi nagygyűlés, 1975)

A jezsuita szentek sorában az első helyet az a több mint ezer vértanú foglalja el, akik többek között Japánban (száz rendtag), Angliában (kétszáz), Kanadában (Isaac Jogues, Brébouef és társai), Portugáliában (Azavedo és 40 társa), Franciaországban (23 jezsuita), Mexikóban (Miguel Pro) adta életét Krisztus tanújaként. A szentek sorát maga az alapító Loyolai Szent Ignác nyitja meg társával, Xavéri Ferencsel (1506-1552) és Borgia Ferencsel (1510-1572). Canisius Pétert (1521-1597) Németország második apostolának nevezik. Bellarmin Szent Róbert (1542-1621) egyháztanító lett. A

Társaság fiatal szentjei: Kosztka Szent Szaniszló (1550-1568), Gonzága Szent Alajos (1568-1591) és Berchmans Szent János (1599-1621). Rodriquez Szent Alfonz (1531-1617) portástestvér, misztikus; Kláver Szent Péter (1580-1654), a négerek apostola, – s a sor tart az 1988-ban boldoggá avatott Rupert Mayerig.

Néhány kiemelkedő név a XX. századból: az osztrák Karl Rahner, a francia Raoul Plus, Henri de Lubac, F. Varillon, Teilhard de Chardin, a baszk Pedro Arrupe (volt generális), az indiai D'Souza és Anthony de Mello, a német P. Delp...

Magyar földre Szent Ignác halála után 5 évvel érkezett az első jezsuita. 1561-ben Oláh Miklós esztergomi érsek a nagyszombati kollégium vezetésére hívta meg őket. Hernát Péter lett az első magyar rendtag és nagyszombati rektor. Utána lépett be Szántó István, akinek kezdeményezésére XIII. Gergely megalapította a Collegium Hungaricumot. Báthory István Erdélyben telepítette le őket, s rájuk bízta a kolozsvári egyetemet. Magyarországon Znióvárálján és Vágsellyén nyitották meg az első házat. A nagyszombati kollégiumot Pázmány Péter egyetemmel fejlesztette (1635). 1700-ban már 36 a rendházak száma, 1767-ben 52, 1013 rendtaggal. Az 1773-as feloszlítás után a Társaság csak 1853-ban állt talpra. 1909-ben alakult meg ismét a magyar rendtartomány. A 30-as évek elején a magyar jezsuiták Budapesten, Kalocsán, Pécsen, Szegeden, Kapor-nakon és Mezőkövesden működtek. 1928-ban nyílt meg a zugligeti Lelkigyakorlatos ház (Manréza), 1936-ban Hódmezővásárhelyen és Kispesten nyitottak rendházat. Kínában a tamingi missziót vezették 1949-ig; ekkor a magyar hithirdetők Taiwanon, Ausztráliában, Vietnamban és a Fülöp-szigeteken folytatták a missziós munkát. 1950-ben a magyar rendtartománynak az országban 221, külföldön 181 tagja volt.

A magyar rendtartomány néhány kiemelkedő egyénisége:

Pázmány Péter esztergomi bíboros érsek (1570-1637), Káldi György (1572-1634) bibliafordító, Grodecz Menyhért és Pongrác István (kassai vértanú, 1619), Fáy András és Orosz László hithirdetők, Hell Miksa (1720-1792) világhírű csillagász, Sajnovics János (1733-1785) csillagász és a finnugor nyelvészet úttörője; Hevenessy Gábor, Pray György és Katona István történészek; Baróti Szabó Dávid, Pázmány, Rajnis József, Faludi Ferenc az irodalmi világból. A két világháború között: Bíró Ferenc ("A Szív", Jézus 'Szíve' Népleányok Társasága), Bangha Béla szónok és író, sajtóapostol, Kerkai Jenő (Kalot), Csávossy Elemér (író, lapszerkesztő, lelkigyakorlat vezető), Hunya Dániel (spirituális), Zsámár Jenő (hithirdető),

kínai szótár szerzője), Torma Kálmán és Kaszap István szentéletű novíciusok...

1978-ban Torontóban megindult a magyar jezsuiták Szent Imre Noviciátusa.

A kiképzés menete: két év újoncidő (közben 30 napos lelkgyakorlat), első fogadalom, utána bölcséleti és teológiai képzés – a testvér szakképzést kap – harmadik próbaidő, majd ünnepélyes örökfogadalom.

Az öt világrészben apostolkodó 26.200 jezsuita életmottója: Omnia ad maiorem Dei gloriam, Mindent Isten nagyobb dicsőségére!

A Jézus Társaság központi háza:

Borgo S. Spirito, 5

I-00193 Roma

Tel. (06) 65-69-841

Magyarországi cím:

Jézus Szíve Lelkészség

Mária u. 25.

1085 Budapest

Tel. 141-556

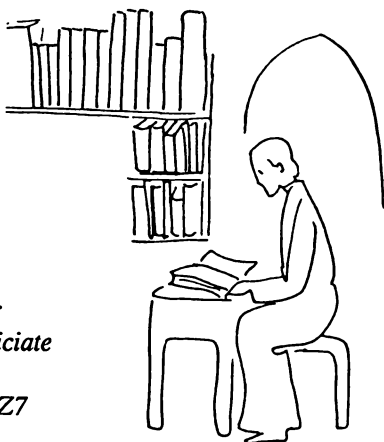
Magyarországon kívül:

Hungarian Jesuit Noviciate

94 Lyndhurst Ave,

Toronto, Ont., M5R 2Z7

Tel. 416/921-6572

Irodalom:

Pámer László: A Jézus-társasági szentek és boldogok tisztelete, Budapest 1892

Velics László: Magyar jezsuiták a XIX. században, Kalksburg 1902

Velics László: Vázlatok a magyar jezsuiták múltjából, I-II-III., 1912-1914

Meszlényi Antal: Magyar jezsuiták a XVI. században, SzIT, Budapest 1931

Loyolai Szent Ignác Visszaemlékezései, Budapest 1934

Bangha Béla: A négy százéves Jézustársaság, Budapest 1940

Bangha Béla: Képek a Jézustársaság Történetéből, Budapest 1940

Gyenis András (szerk.): Száz jezsuita arcél, I-II-III., Budapest 1941

Endrődy László: Életet Krisztusért. Kaszap István élete, Budapest 1942

Gálffy László: A jezsuita szellem, Budapest 1942

Hugo Rahner: Loyolai Szent Ignác, München 1955

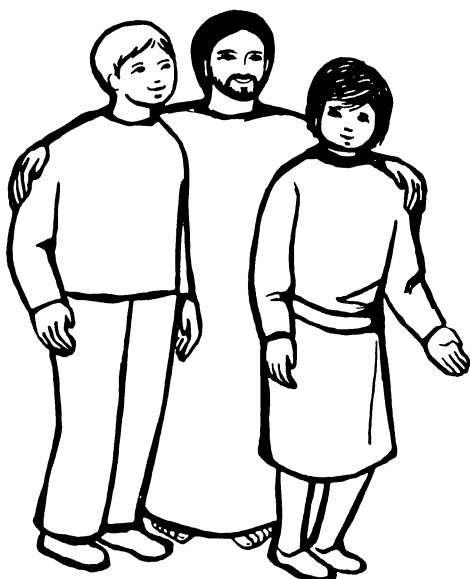
Péteri János: Az első jezsuiták Magyarországon (1561-1567), Róma 1963
Loyolai Szent Ignác Lelki Följegyzései, 1977
Nemesszeghy Ervin: Krisztus lelke szentelj meg..., Toronto 1981
Loyolai Ignác Lelki gyakorlatos Könyve, SzIT, Budapest 1986

KALAZANTINUSOK, C.Op.

(Congregatio pro Operariis Christianis a S. Josepho
Calasancio)

A kongregációt egy bécsi világi pap, Anton Maria Schwarz (+ 1929. szept. 15.) alapította 1889-ben, röviddel XIII. Leo szociális enciklikája, a Rerum Novarum kiadása előtt.

Apostoli célkitűzés: a munkás ifjúság, tanoncok, ipari tanulók nevelése, otthonokban, oratóriumokban, munkásnyedek plébániáin stb.

Konkrét munkaterületek:

1. A munkások lelkipásztori szolgálata
2. Ifjúsági csoportok nevelése
3. Plébániai lelkipásztori szolgálat, főképp az előző két szempont szellemében.

A kalazantinusok – papok és testvérek – egyetlen családot alkotnak. Életük kettős tartóoszlopa a napi kb. 4 órás közös ima, valamint a közösségi élet.

Felvételi előfeltételek: Legyen a jelöltben mély vágy, hogy bensőséges kapcsolatban éljen Jézussal, tanítványként kövesse a hármass fogadalom szellemében és a munkásfiatalok szolgálatában.

A kalazantinusok kis létszámú kongregáció, félszázan vannak, legtöbbjük fiatal. Ausztriában működnek 5 házban.

Az első kalazantinusok 1920-ban jöttek Magyarországra, a budai Toldy Ferenc utcában vették át egy tanoncotthon vezetését. Két budapesti rendházuk és tanoncintézményük a világháborúban elpusztult, csak a Várfook utcában és a Balatonnál maradt meg épületük.

1950-ben tíz kalazantinus élt Magyarországon.

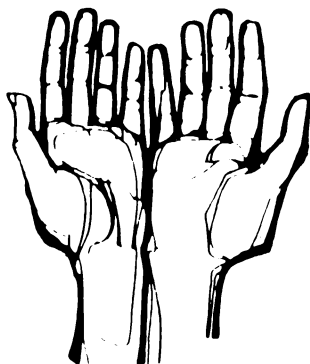
Központi ház:

Kongregation der Kalasantiner

Gebrüder Langgasse 7

A-1150 Wien

Tel. (222) 83-34-60

KAMALDULIAK, O.S.B.
(Congregatio Camaldulensis)

A bencés szellemben élő szigorú remete-rendet Szent Romuald (951-1027) alapította 980 körül az itáliai Arezzo közelében. Pápai jóváhagyást II. Sándortól kapott 1072-ben. Fehér ruhájuk miatt fehér bencéseknek is hívták őket.

A rend célja: monasztikus remete-élet Szent Benedek Regulája és az ősi Kamalduli Statutumok szerint.

Romuald tanítványai az év legnagyobb részében böjtölnek, bizonyos napokon kenyéren és vízen, húst soha nem esznek, bort soha nem isznak. "Imádkoznak és dolgoznak": együtt imádkozzák a zsolozsmát, magukban elmélkednek és végzik a lectio divina-t. Többi idejüket fizikai munkára fordítják. Az első századokban nem végeztek tudományos munkát, később irodalmi tevékenységet is folytathattak. Itáliából francia földre származott át először a rend, majd eljutott Ausztriába, Lengyelországba és hazánk földjére is. E rendnek volt tagja XVI. Gergely pápa.

Magyarországon a kamalduli rendnek négy kolostora volt: a landzeri várnál Esterházy Pál, a Lechnitz melletti völgyben Matyasovszky László, a Nyitrától keletre a Zoborhegy oldalán Jaklin Balázs nyitrai püspök segítségével épült kolostor. Híres volt még az 1733-tól 1782-ig főnnálló majki remeteség. II. József eltörölte mind a négy kamalduli remete-közösséget, bár nagy érdemeik voltak nemcsak a földművelés, hanem a tudomány és a művészetek terén is.

A Rendnek ma nyolc kolostora van, 120 szerzetessel.

Szent Romuald tanításából:

Maradj celládban mint mennyországodban. Tisztítsd meg magad a világ emlékeitől. Úgy őrködj gondolataid felett, amint a halász szemmel tartja a halat. Sose hagyd el a zsoldárok ösvényét. Merülj el a zsoldárokban, kutasd azok jelentését. Ha olvasás közben elszórakozol, ne hagyd ott a könyvet, hanem még buzgóbban kutasd a zsoldár értelmét. Legfontosabb azonban, hogy helyezd magad Isten jelenlétébe. Tagadd meg magad

teljesen – destrue te totum –, kisgyermekként, boldogan fogadd be Isten kegyelmét.

Szeretetben égve Szent Romuald olykor így kiáltott: Drága Jézus, szeretett Jézus, édes vagy, mint a méz, Te vagy egyetlen kimondhatatlan örömem!

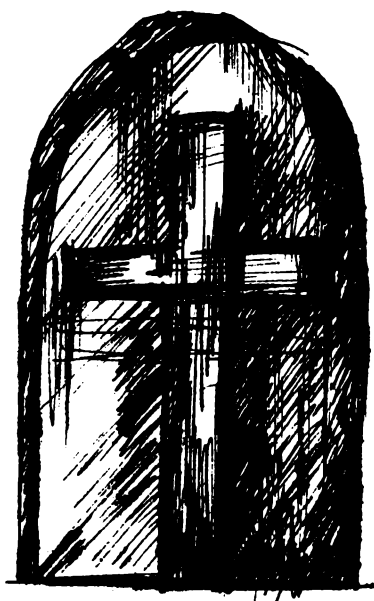
Központi anyaház:

Sacro Eremo

I-52010 Camaldoli (Arezzo)

Tel. (575) 55-60-12

Rómából könnyen megközelíthető Frascati kolostora.

Irodalom:

Kisbán Emil: A kamalduliak eltörlése a lechnici remeteség tükrében. Regnum 1942-43. 450-454

Weisz János: A majki kamalduli remeteség (1733-1782), Várgesztes 1973 (Kézirat)

Szent Romuald remete és reformátor. Ijjas Antal: Szentek élete, I., Ecclesia, Budapest 1976

Damjáni Szent Péter. Puskely Mária: 1000 év misztikájából, Budapest 1989

KAMILLIÁNUSOK, O.S.Cam.

(Ordo Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis)

Alapító: Lellisi Szent Kamill (1550-1614) kalandos katonaélet után mint késői hivatás tért rá egészen Isten útjaira. Csavargó, kártyázó fiatalból zsoldos lett, harcolt a török ellen, zsoldját eljátszotta, koldulni kényszerült. Lábsebe miatt éveket töltött kórházban, közben maga is betegeket ápolott. Megtérése után kapucinus szeretett volna lenni, de sebe miatt nem tehetett fogadalmat. Visszatért a római Szent Jakab kórházba és hamarosan vezetője lett. Társaival új szellemű betegápolást kezdeményezett: a betegben Krisztust látták, s eszerint gondozták.

XIV. Gergely 1591-ben hagyta jóvá a Betegszolgáló Társaságot. Szerzetesi ruhájukon nagy vörös keresztet viseltek.

Az első évtizedekben sok testvér adta életét a tifuszos, pestises betegek szolgálatában. Kamill szeretete nem ismert határt; beteg testtel, sebes lábbal, görcsök közepette is csak egy gondja volt: a rabok, a betegek, a szegények a nincstelenek...

"Szeretet, szeretet! Úgy szeretnék meghalni, hogy mindig csak ezt mondom: szeretet! Nem tehetek mást, nem mondhatok mást!"

A szent alapító halála után a rendet századokon át különféle járványok tizedelték. A modern higiéná bevezetésével tudott csak igazán kifejlődni.

A rend kezdettől a betegek szolgálatát tekintette feladatának. A rendtagok Szent Kamill különleges karizmája szellemében előszeretettel ápolták a járványos betegeket, a rokantakat, a haldoklóknak nyújtott segítségért pedig a néptől a "jó halál testvérei" nevet kapták. Figyelmük kiterjedt a szegényekre, éhezőkre és nincstelenekre.

Magyarországra az első nyolc kamilliánus a török ellen harcoló pápai sereggel érkezett, XI. Ince intézkedésére 1683-ban Esztergomnál fölállították az első tábori kórházat. Később Győrött telepedtek le. Bár a pestis- és kolerajárványok idején valamint a harctereken és az ispotályokban fölbecsülhetetlenül értékes szolgálatot teljesítettek, II. József mégis fölöslegesnek tartotta őket és feloszlatta a rendet.

A Rend lelkiségének jellemzői:

- Krisztust követik, aki együttérezett minden szenvedővel.
- Baráti kapcsolatot alakítanak ki a beteggel. Érdeklődésük központjában a szenvedő ember áll.
- Minden beteg válsághelyzetbe kerül, ezért egyéni segítségre van szüksége. A kamilliánus szerzetes ebben a konkrét válsághelyzetben akar segíteni.
- A szerzetesek intenzív közösségi életet élnek: együtt laknak, kicserélik tapasztalataikat, együtt tervezik apostoli tevékenységüket és segítik egymás továbbképzését.

Felvétel, képzés: bizonyos ismerkedési idő után a jelölt a noviciátusban sajátítja el a rend sajátos szellemét, lelkiségét, s választja meg elöljáróival együtt rendi apostoli munkakörét.

Az öt világrészen 131 házban 1073 kamilliánus működik.

Központi ház:

Piazza della Maddalena, 53

I-00186 Roma

Tel. (06) 679-77-96

Irodalom:

Lellisi Szt. Kamill. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest 1976

Anton Gots: Igen, Uram! Prugg Verlag, Eisenstadt 1982

KAPUCINUSOK, O.F.M.Cap.

(Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum)

A kapucinusok a ferencesekkel és a minoritákkal együtt Assisi Szent Ferenc (1181/82-1226) első rendjét alkotják. Francesco, egy tisztas assisi posztókereskedő dalos kedvű, költői hajlamú és lovagi eszményekért lelkesedő fia néhány bohém év után élete mélyebb értelmét kutatva Jézus Krisztus radikális követése mellett döntött. Megbűvölte az evangéliumi szó: add el mindenedet és kövess engem! Így tett. Elhagyott mindent: szülőket, vagyont, társadalmi megbecsülést, és az

önmagát kiüresítő, az Atya gondviselésére hagyatkozó Jézus nyomába szegődött. Nem akart ő semmiféle szerzetesrendet alapítani. Mikor azonban társak csatlakoztak hozzá, valahogyan rögzítenie kellett az őt megragadó életeszményt. Hiszen az ún. gyékényes káptalanon, 1221-ben már 5000 testvér jelent meg Assisiben! Ferenc két szabálytervezetet is készített; III. Honor pápa 1224-ben jóváhagyta a "kisebb testvérek" rendjét.

Rendje egyetlen szabályra épült: az evangéliumra. A ferences regula az istenszeretetért vállalt teljes szegénységet "propagálja", amit ilyen összetevőkre lehet bontani: belső szabadság (javaktól, címektől, becsvágytól, szenvedélyektől – a bűntől! – való teljes elszakadás), a teremtet világ szeretete, evangéliumi, napsugaras világszemlélet, a leprásnak is kezet csókoló, mindenre kész szolgáló szeretet, feltétlen engedelmség a menyeyi Atya iránt és tetszésének hűségese szeretete...

Assisi Szent Ferenc életeszménye nem kevesebb, mint maga a teljes evangélium. Nem csoda, ha rendje gyakran szorult reformra, megújulásra, a Poverello elgondolásához való visszatérésre.

A legutolsó nagyarányú reform a XVI. században ment végbe: Matteo da Bascio (+ 1552) obszerváns ferences, társaival vissza akart térni a teljes szegénység eredeti eszményéhez, Szent Ferencet még külsőleg is utánozva (csuklya, szakáll). A csuklyától (caputium) kapták a nevüket: kapucinusok. Önálló renddé csak 1619-ben alakultak, de akkor rendkívül gyorsan elterjedtek. Rendi szabályukat VIII. Orbán pápa hagyta jóvá 1643-ban. Száz évvel az alapítás után a kapucinus rendnek már 50 tartományban 1500 kolostora volt, a rendtagok száma pedig elérte a 24.000-et. Különösen a reformáció idején harcoltak nagy eredménnyel. Abban a században kb. 500 kapucinus szenvedett vértanúságot. Az elsőik között indultak az új világba is; észak-amerikai működésük egyik emléke San Francisco városa, ami az egykori kapucinus telepről kapta a nevét. Működtek Dél-Amerikában is, főképp Brazíliában, továbbá Kis-Ázsia országaiban, és Kínában, Japánban. Ezekben a keleti országokban is sok kapucinus adta életét Krisztusért. Soha nem látott kibontakozást hozott a XVII. és XVIII. század: 165 tartományban a kolostorok száma 1677-re, a rendtagoké pedig 70.000-re emelkedett. A francia forradalom az ottani, a szekularizáció pedig a többi európai tartományt tizedelte meg. A kapucinus rend reformjára a XIX. században került sor; XIII. Leo ismét egyesítette a különféle irányzatokat és helyreállította a kapucinus rend belső lelki egységét.

Magyar földön a kapucinus rend 1674-ben vetette meg a lábát. Bazin után következett: Pozsony (1676), Buda (1692), Mór (1695), Tokaj (1712), Nagyvárad (1727), Bodajk (1741), Tata (1744), Besnyő (1763). E házak nagy részét II. József megszüntette. Az újjáéledt tartomány kolostoraiból Trianon után a budapesti (Fő u. 32.), a móri, a tatai és a máriabesnyői maradt meg. A harmincas években újabb kolostort nyitottak Szentesen, Békéscsabán, Nagymágocson. A hét kolostor mellett plébánia is működött. 1950-ben a magyar rendtartomány létszáma 71 volt.

A kapucinus rend így határozza meg célkitűzését: Krisztus szoros követése aszkézisben és apostoli szolgálatban, a legszigorúbb ferences hagyományok szellemében.

A rend tagjainak létszáma: 1636 kolostorban 11.867 kapucinus.

A legismertebb kapucinus szentek:

Cantalicei Szent Félix (1515-1587)

Sigmaringeni Szent Fidél (1577-1622)

Viterbói Szent Kriszpin (1688-1750)

Brindisi Szent Lőrinc (1559-1619)

Parzhami Szent Konrád kapustestvér (1818-1894)

Castelnovói Szent Lipót (1866-1942)

Központi ház:

Via Piemonte, 70

I-00187 Roma

Tel. (06) 47-40-643

Magyarországi cím:

Huszár Dezső Viktriciusz O.F.M.Cap.

Fő u. 32.

1011 Budapest

"Egész életem nagybárá szeretet és szenvedés, ámulat, imádás és csodálat a megnevezhetetlen Szeretettel szemben, Aki szegény kis teremtményét sokkal előbb szerette. Istenem szeretetével nem tudok eltélni... Semmi sem akadályozhat, hogy szeretett Urammal állandóan a legbensőbb, legmeghittebb kapcsolatban legyek: bármit teszek, bármilyen munkát végzek, ez a kapcsolat soha sem lazul meg. Olyan bizalommal szólok Hozzá, mint kis gyermek apjához. Elmondom Neki minden ügyemet, felsorolom minden bajomat, előadom kéréseimet és

mindazt, ami szívemet, lelkemet nyomja. Gyermeki őszinte nagy bizalommal kérem tőle ezt vagy azt a kegyelmet. S ha már kifogytam a kérésekből, szívem mély alázatával könyörgök bűneim bocsánatáért, és megígérem, hogy igazi jó gyermeke akarok lenni.

Hogy pedig megmaradjak az alázat állapotában és szelíd legyek, annak egyetlen eszköze van: a kereszt. A kereszt az én könyvem. Elég egy pillantást vetnem a keresztre, s tudom, mit kell tennem. Ezért édes és könnyű nekem minden kereszt."

"Jóságos mennyei Atyáknak kell szentelnünk egész életünket, teljes szívünkkel szeretni Őt. Szeretetünknek szakadatlanul növekednie kell, e téren nincs helye percnyi pihenésnek sem!... Azon fáradozzunk, hogy minél mélyebben behatoljunk Isten rejtett életébe. Szeressük a csendet és a hallgatást. Aki sokat beszél, nem élhet igazán bensőséges életet.

Bár olyan szeretetem volna, mint egy szeráfnak! Szeretném az embereket megkérni: segítsenek, hogy jobban szeressem Istenemet... A szeretet nem ismer határt..."

(Konrád testvér 1872-ben írt két leveléből)

PAX et BONUM

Irodalom:

P. Veremund: A kapucinusok rövid története, Budapest 1927

Zigány Miklós: Parzahami Szent Konrád. Korunk szentjei, Budapest 1938

Sinkó Ferenc: Pio Atya. Vigilia, 1958. 504-507

Assisi Szent Ferenc és a Fioretti, SzIT, Budapest 1980

Az egyszerűség útja. Assisi Szent Ferenc írásai, SzIT, Budapest 1981

Edilbert Lindner: Assisi Szent Ferenc Kapucinus Rendjének szentjei, Bács 1983

Nikosz Kazantzakis: Isten szegénykéje, Assisi Szent Ferenc, SzIT, Budapest 1984

KÁRMELITÁK, O.C.D.

(Ordo Fratrum Discalceatorum B. Mariae Virginis de Monte Carmelo)

Az ősi kármelita rend a XIII. században keletkezett a palesztinai Kármel-hegy vidékén. A hagyomány szerint Illés próféta óta éltek itt remeték, tanulmányozták az Írásokat, aszkézisben és imában szolgálták Isten országát. Berthold (+ 1195) keresztes vitéz gyűjtötte először össze a szétszórta élő remeteket, szabályt pedig a jeruzsálemi pátriárka, Szent Albert adott nekik. Egy ősrégi kis kápolna körül csoportosultak, itt imádkoztak. A Kármel-hegyi remete közösség kezdettől fogva a Boldogságos Szűz oltalma alá helyezte magát. Az iszlám terjeszkedése miatt el kellett hagyniuk a szent hegyet. Európába menekültek; a félig remete, félig lelkipásztorokodó kármeliták kolostorainak száma a XV. században megközelítette az ezret.

A rend belső reformja Avilai Szent Teréz (1515-1582) és Keresztes Szent János (1542-1591) nevéhez fűződik. Az ősi kármelita rend tagjait ettől kezdve sarus, a reformált, Szent Teréz-i kármel tagjait pedig sarutlan kármelitáknak nevezi az egyháztörténelem.

A szerzetesi kiképzés menete:

- egy éves noviciátus
 - teológiai tanulmányok
 - ünnepélyes örökfogadalom
- A papok és testvérek egy közösséget alkotnak.

A kármelita rend ismertebb szentjei:

Jeruzsálemi Szent Albert (1150?-1214), Stock Szent Simon (+ 1265), aki a hagyomány szerint a Szent Szűztől kapta a kármelita vállruhát (skapuláré), Corsini Szent András (1300?-1374), Soreth Szent János (1394-1491), Boldog Titus Brandsma (+ 1942) újságíró, vértanú. November 14. a kármelita Mindenszentek emléknapja.

Magyar földön még jóval a reform előtt megtelepedtek: Nagy Lajos korában, 1372-ben Budán jött létre az Irgalmasság Anyjának szentelt első kármelita kolostor. Még ugyanabban az évben Pécsen, Vilmos püspök alapította meg a második kolostort. A következő alapítások: Székesfehérvár és Privigye (1426), Eperjes (1431). Az első budai perjel, aki a Franciscus a S. Leonardo nevet viselte, Nagy Lajos 1390-ben erdélyi püspökké tette. Ugyancsak a budai kolostorból került ki S. Antonius, aki egy apostoli útja során 1399-ben török fogságba esett, és vértanúhalált halt. P. Vitus Hündler először pécsi, majd 1466-ban győri püspök lett. Az 1526-os török támadás elsodorta a virágzó kármelita kolostorokat is. Csak az eperjesi maradt meg, de az is csak 1529-ig.

Miközben Magyarország török rabságban szenvedett, spanyol földön megszületett a rendi reform. A sarutlan kármeliták

1644-ben jelentek meg hazánkban: a győri egyházmegyében egy Szent Annáról nevezett remeteséget hoztak létre. A török kiűzése után Szelepcsényi bíboros Győrben (1697), majd Szakolcán (1699) alapított kolostort. Úgyanebben az időben a sarus kármeliták újra felépítették budai és székesfehérvári kolostorukat. II. József, a győri rendház kivételével, valamennyit fölöslatta. Újabb alapításra Budapesten került sor (Huba u.) 1896-ban. A rendi előjárók 1903-ban e két kolostorból létrehozták a Szent Istvánról nevezett tartományt. A következő évben Zomborban tanulmányi ház létesült. 1903-ban a győri kolostorban kapott helyet a magyar noviciátus. Trianon után a zombori ház elszakadt a magyar tartománytól. A rendi fiatalság ezentúl a győri kolostorban kapott teológiai kiképzést. 1930-ban új tanulmányi ház létesült Keszthelyen. 1940-ben Kunszentmártonban épült új kolostor. A rend tagjai 1942-ben egy ideiglenes épületben és kápolnában Miskolcon is megtelepedtek. 1945-ben alig hallgattak el a fegyverek, a magyar tartományi tanács elhatározta, hogy az ősi hagyománynak megfelelően újra lehetőséget teremtsen a remete életre. A szerény épület Pápakovácsin 1946. aug. 11-én nyílt meg.

A római központi előjáróság 1947. május 1-én fölállította a Szent István királyról nevezett magyar rendtartományt; élén 1950-ig a Kármelhegyi Szűzről nev. Jenő tartományfőnök állt.

A rendi fiatalság nevelésében és a kármelita irodalom terjesztésében nagy szerepe volt Szeghy Ernőnek (1872-1952), valamint Marton Marcellnek (1887-1966). 1943-tól hét magyar kármelita működött a Szentföldön, Bagdadban és Indiában. A bagdadi pátriárka, P. Nyáry Ernő 1988-ban hunyt el (Kubinyi Ferenc, A címer, Vigilia, 11/1977).

1950-ben a sarutlan kármeliták rendtartományának 93 tagja volt.

A sarus kármelita rend tagjainak száma kb. 2.000, 350 házban.

Központjuk:

Via Giovanni Lanza, 138

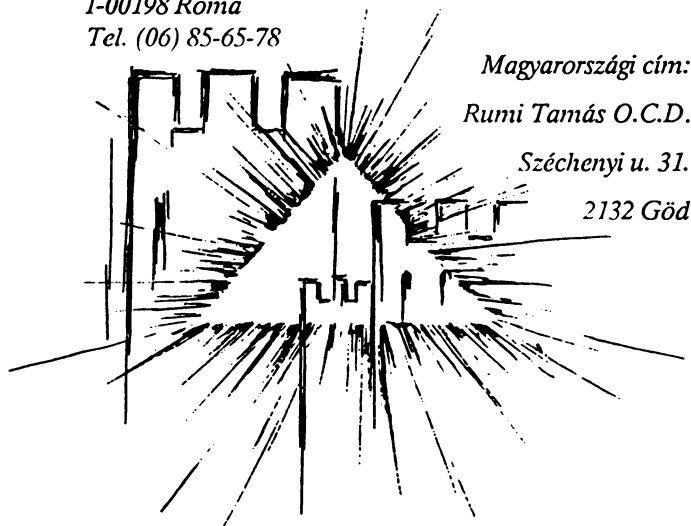
I-00184 Roma

Tel. (06) 475-41-67

A reformált sarutlan kármelita rend 472 kolostorában 3567 rendtag él.

Apostoli célkitűzésük: szemlélődő és apostoli élet; a nem hívők evangelizálása, a Szent Szűz követése és tiszteletének terjesztése.

*Központi házuk:
Corso d'Italia, 38
I-00198 Roma
Tel. (06) 85-65-78*

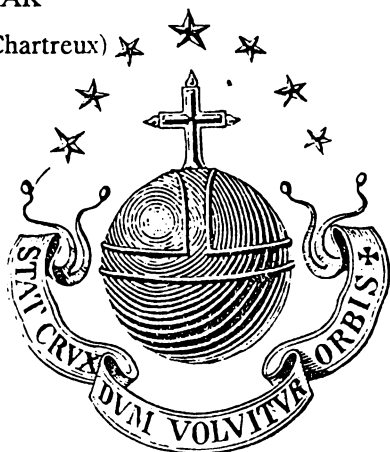
*Magyarországi cím:
Rumi Tamás O.C.D.
Széchenyi u. 31.
2132 Göd*

Irodalom:

- Szeghy Ernő: Szent Terézia és a kármeliták, I-II., Budapest 1921
Keresztes János Művei, I-II. Ford. Szeghy Ernő, 1926
Avilai Szent Teréz Művei, I-III., Ford. Szeghy Ernő, Budapest 1928
P. Bruno a Jésum-Marie: Keresztes Szent János életrajza, Keszthely 1936
Avilai Szent Teréz levelei, I-II., Ford. Szeghy Ernő, Keszthely 1943
Szeghy Ernő: A belső várkastély kapuja, Pécs 1944
Keresztes Szent János Kisebb Művei, Lobogó Istenszeretet, Ford. Szeghy Ernő, Keszthely 1944
Catalogus religiosorum et monialium discalceatorum Ordinis B. Mariae V. de Monte Carmelo in Hungaria, Anno 1948, Tipográfiai Műintézet, Budapest
Puskely Mária: Avilai Teréz, Róma, 1975 és SzIT, Budapest 1979
Belon Gellért: Avilai Szent Teréz. Vigilia, 1977. 81-86.
Edith Stein: A kereszt tudománya. Ford. Széll Margit, SzIT, Budapest 1980
Puskely Mária: Avilai Teréz Krisztusa. Vigilia, 10 (1982)
Puskely Mária: Egy érett személyiség: Avilai Teréz. Szolgálat, 56 (1982)
P. Marcell: Szépszeretet, Bécs 1982
Szeghy Ernő: Emlékeim, Budapest 1982
Gabriele De Vos: Az imaélet kis katekizmusa, OMC, Bécs 1985
Puskely Mária: Marcell atya, Prugg Verlag, Eisenstadt 1986
Federico Ruiz: Bevezetés Keresztes János tanításába, Prugg Verlag, Eisenstadt 1987
Sinkó Ferenc: Boldogasszony csillaga, SzIT, Budapest 1987
Gabriele De Vos: Maradatok szeretetemben. Ford. Puskely Mária, SzIT, Budapest 1989

KARTHAUZIÁK

(L'Ordre des Chartreux)

Alapító: a kölni születésű Szent Brunó (1030-1101), reims-i kanonok, a Grenoble melletti Chartreuse területén. Hat társával 1084-ben külön kunyhókat építve remeteéletet kezdett, folytonos hallgatásban, böjtben és állandó imában. Brunó élete volt a szabály. Halálakor még csak két telepük volt, az eredeti Grande Chartreuse és a kalábriai La Porre. Az első szabályt csak az 5. perjel, Guigo (+1137) állította össze (Consuetudines Carthusiae). A rendet 1170-ben III. Sándor pápa erősítette meg. A rend szerzetesei, papok és testvérek, külön kis házacskákban laktak, magányban és hallgatásban. Napjukat az ima, a tanulmányok és a munka töltötte ki. Régi remekírók műveit másolták, sokan közülük maguk is írtak. Aranyat-ezüstöt nem fogadtak el, bőrt és pergament viszont igen. Az év nyolc hónapjában naponta csak egyszer étkeztek, hetente és nagy ünnepek előtt kenyéren és vízen böjtöltek. Később vezették be az éjjeli zsolozsmát. Az első általános káptalant 1141-ben Grenoble-ban tartották. 1360-ban Európaszerte több mint 200 férfi-, ill. női karthauzi kolostorról tudunk. A rend virágkorában 16 tartományra oszlott. 1792-ben a szerzeteseknek el kellett hagyniuk Grande Chartreuse-t, s csak 1816-ban térhettek vissza a feldúlt kolostorba. A XIX. sz. derekán az anyakolostorban 70 szerzetes élt. Franciaországban ezen kívül 2, Itáliában 8 és Svájcban ugyancsak 2 karthauzi kolostor működött. Az egyetlen német kolostort, Düsseldorf mellett, a német kultúrharc söpörte el. A brit szigetek VIII. Henrik idejében 18 karthauzi szenvedett vértanúságot. A rend számos püspököt adott az Egyháznak, ismert szentjeik száma 12. (Szt. István, Szt. Ulrich, Szt. Dezső...) Számos jelentős író gazdagította a lelkeségi irodalmat. Közülük a legismertebb

Karthauzi Dénes, akit az utókor "doctor extaticus" néven emleget.

Maga Szent Brunó küldte az első karthauziakat Magyarországra. Megtelepedésükre azonban csak később került sor. Ez IV. Béla érdeme, aki meghívta a fehér kámzsás, hallgató szerzeteseket. Ez 1238-ban történt. Az ercsényi kolostor alig ért meg néhány évet, a tatárvesz elsodorta. Az épületet később a ciszterci, majd 1499-ben az ágostonrendi remeteszerzet vette át. 1299-ben Szepes vármegye Lethon helységében, amit Lapis Refugii, Menedékszirt néven ismertek, Jordán gróf oklevelével újabb karthauzi kolostor született magyar földön. A terméketlen vidék kevés megélhetési lehetőséget biztosított, a nép is szegény volt, de a szerzetesek maradtak. 1308-ban kezdték, és 12 év múlva fejezték be a Dunajéhez közel fekvő lechniczi kolostor építését. Ebbe, a Boldogságos Szűznek szentelt kolostorba lépett be az első magyar: Mátyásfalvy János boldmári plébános. Itt élt az előkelő Bogomérfia Dénes, akiről a legenda följegyzi: a nyáját dézsmáló medvének az engedelmesség nevében megparancsolta, hogy távozzék a kolostor környékéről. A medvéből szelíd háziállat lett.

Eger környékén, Tárkányon alakult meg az 1300-as évek derekán a negyedik magyar karthauzi kolostor. A hagyomány a segítségvölgyi Mária-kolostor néven ismeri. A följegyzések szerint gyógyfürdőjük és malmuk volt. 1378-ban Nagy Lajos alapította meg az őserdők borította Szent Mihály völgyben a lövöldi karthauzi kolostort. A király alapító okmányában olvassuk: "Jézus Krisztus, ki a valódi világosság, s ki minden világra jövő embert megvilágosít, a karthauzi rendet általános egyházának csarnokában a szeretet égő mécsesévé és a tudomány legfényesebb világává engede fejlődni, hogy szélteben-hosszában mindenkinek mint gyertyatartó fölé helyezett világ világosodjék példájával." A lövöldi karthauziaknak jeles pártfogójuk akadt Szilágyi Erzsébet és Mátyás személyében is. A királynak többször kellett megvédenie őket a somogyi Ajkai-család túlkapásai ellen. Huszita csapatok 1431-ben kirabolták a lechniczi kolostort, a szerzeteseket megkínózták, megölték. A betörés többször megismétlődött, végül az utolsó karthauziak is eltűntek a lechniczi kolostorból. 1433 után Menedékszirt is erre a sorsra jutott. Az elűzött karthauziak más kolostorba menekültek. A rend tagjai 1450 körül kerültek vissza a Szepességbe: Lechniczet kezdték újjáépíteni, Menedékszirtről azonban ismét menekülniük kellett, Lőcsére vonultak, a lőcsei polgárok segítségével házat építettek. Kápolnájuk még 1786-ban is létezett. A XV. sz. elején újjáépült a lechniczi és a menedékszirti kolostor, Ulászló és II. Lajos gazdag adományokkal segítették a szerzeteseket. Ulászló 1494-ben a magyar karthauziaknak ajándékozta a várad-

előhegyi premontrei prépostságot. A váradi püspök halála után azonban a szerzeteseknek el kellett hagyniuk a házat. – A következő évtizedek a pusztulás évei. Menedékszirt rombadőlt, a szerzetesek ismét Lőcsén találtak ideiglenes menedékre. Az állandó viszontagságok ellenére, a magyar karthauziak között is fejlett volt a kódexfestés, az írás, a másolás művészete. A menedékszirti kolostor tagja volt Anonymus Carthusianus (1470-1530), akinek a menedékszirti krónikát köszönhetjük. Lövdön élt a XVI. sz. elején az a "Névtelen Karthauzi", akinek Legendáit az Érdy-kódex őrizte meg. Panóniai András Hunyadival harcolt, 1445-től karthauzi Velenében. Klasszikus műveltségű ember volt. Libellus de virtutibus c. művét Mátyás királynak ajánlotta.

A karthauzi rend a török hódítás és reformáció idején szűnt meg hazánkban.

A karthauzi élet egyedüli értelme: Isten. *"Hivatásunk, hogy megmaradjunk cellánk csöndjében és magányában. Ez az a szent hely, ahol Isten társalog szolgáljával - szolgáljához szól -, gyakran elbeszélgetnek, mint az barátok között szokott történni. Isten ígéje itt egyesíti magával a hűséges lelkeket, itt egyesül a föld és az ég, az emberi és az isteni"* (Statutum, 4).

"A rejtett élet nem jelenti az emberi családtól való megfutást. Amikor a karthauzi állandóan Isten számára van jelen, funkciót tölt be az egyházban: bizonyítja, hogy a láthatatlan előbbre való a láthatónál, a szemlélődés a cselekvésnél" (Statutum, 34).

A karthauzi életének pillérei:

- remeteélet, magányos ima; liturgikus élet, közös Isten-dicséret,
- közös élet és testvéri kapcsolatok; tanulmányok és munka,
- aszkézis (önmegtartóztatás és böjt, éjszakai ima, lelki megpróbáltatások),
- az engedelmesség élete; napirend.

Szerzetesi kiképzés:

- 3 hónap jelöltség,
- 2 év noviciátus,
- ideiglenes fogadalom 3 + 2 év,
- ünnepélyes örökfogadalom.

Jelmondatuk: Stat Crux, dum volvitur orbis!

*A rend központi anyaháza:
Grande Chartreuse
F-38380 Saint-Laurent-du-Pont
Tel. 76-88-60-30*

A karthauzi kolostorok száma 18, a szerzeteseké 397.

Irodalom:

Dedek Crescens Lajos: A karthauziak Magyarországon, Budapest 1889

N.: La Grande Chartreuse. Magyar Sion, XII (1898) 6. füzet

Babura László: A karthauziakról. Kath. Szemle, 1925. 65-69

Pfeiffer Miklós: A karthauziak lelkiisége. Papi Lelkiség, 4 (1942)

Egy karthauzi beszél. Papi Lelkiség, 12 (1944)

L'Ordre des Chartreux, Ed. Grande Chartreuse, 1978

A néma barát megszólal. Válogatás a Karthauzi Névtelen beszédeiből.
Magvető, Budapest 1985. (Szerk. Madas Edit. "Magyar Hírmondó" sorozat.)

KERESZTÉNY ISKOLATESTVÉREK, F.S.C.

(Institutum Fratrum Scholarum Christianarum, Frères des Écoles Chrésiennes)

De La Salle Szent János (1651-1719) 1680-ban Reims-ben hozta létre kizárólag testvérekből álló kongregációját azzal a céllal, hogy tagjai az iskolában és az élet más területein magukat egészen az ifjú nemzedék nevelésének szenteljék. A testvéreknek magas színvonalú oktató munkával kellett föl-készíteniük a fiatalokat arra, hogy mindegyikük megállja helyét a maga munkaterületén.

Az intézményt a Szentszék 1725-ben hagyta jóvá.

A szent alapító elsősorban a szegény gyermekek nevelését tartotta hivatásának, előszeretettel foglalkozott ő maga is munkások, kézművesek és parasztok gyermekeivel. Szükség esetén külön is bajlódott egy-egy gyermekkel, hogy az alkalmassá váljék az iskolai oktatásban való részvételre. Tanítóképzőket létesített, hogy megfelelő oktató és nevelő gárdát biztosítson. Maga pedig számos írásában fejtegette a keresztény nevelés örökérvényű alapelveit. Tanonciskolákat és továbbképző tanfolyamokat szervezett, árva valamint elhagyatott gyermekeket gyűjtött össze s adott nekik otthont, tudást és világnézetet.

Sokirányú nevelő munkájára határtalan Isten-szeretete képesítette. Az iskolatestvéreknek ezt a jelszót hagyta örökül: Éljen Jézus szívünkben!

XII. Pius 1950-ben a keresztény tanítók és nevelők védőszentjévé nyilvánította de La Salle Szent Jánost.

A II. Vatikáni Zsinat óta szentté illetve boldoggá avatott iskolatestvérek: Benild (1805-1862), 1967; Mutien, 1977; Miguel (1854-1910), 1984 és Arnold, 1987.

Hazánkban 1894-ben Csornán, 1896-ban Budapesten nyitottak iskolát (Istenhegyi út 32), később még egy fiú polgári iskolát bentlakással (Szent József Fiúnevelő Intézet). A Szolnok-megyei Homok községben ugyancsak fiúotthont vezettek, egyben itt volt az újoncház is. Működtek még Ürmény községben, Nyitrabajnán, Adonyban, Szatmárott.

1948-ban az iskolák államosításakor 30 iskolatestvérnek kellett abbahagynia keresztény oktató és nevelő tevékenységét.

A laikus szerzeteskongregáció tagjainak száma közel 10.000, 1240 házban, a 4 világrészen.

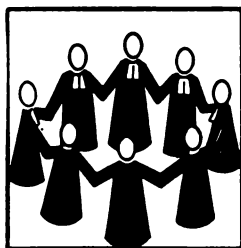
Központi házuk:
Via Aurelia, 476
I-00165 Roma
Tel. (06) 62-21-591

"Ne kételkedjete, hogy nagy ajándékot kaptatok Istentől, amikor erre a szent hivatásra meghívott, hogy a gyermekeket tanítsátok, nekik az evangéliumot hirdessétek, és beléjük öntsétek a vallás szellemét.

Lássák hát minden ténykedéseitekben a gondjaitokra bízott gyermekek, hogy Isten szolgálai vagytok... Nemcsak Isten szolgálai vagytok, hanem Jézus Krisztusé és az Egyházé is.

Szent Pál ugyanis azt mondta: Krisztus szolgájának tekintsük mindazokat, akik az evangéliumot hirdetik, akik a Krisztustól tollba mondott levelet nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével írják. Nem kötéblákra, hanem a szív hústábláira, vagyis a gyermekek szívébe... Legyen tehát odaadó buzgóságotok olyan hatással tanítványaitokra, hogy szinte Isten buzdítását hallják általatok. Mert Krisztus követségében jártok"

(De La Salle Szent János).

Irodalom:

Fallenbüchl Ferenc: Szent De la Salle Ker. János, Budapest 1900

Fischer Ágost: De la Salle Szent János, az iskolatestvérek alapítója. Religió, 1900. 43-45. 50-52.sz.

Zubriczky Aladár: De la Salle Ker. János, az Egyháznak legújabb szentje. Kath. Szemle, 1900

De la Salle Szent János. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

LAZARISTÁK, MISSZIÓSPAPOK TÁRSASÁGA, C.M.

(Congregatio Missionis)

Amikor Páli Szent Vince (1589-1660) 1625-ben három társával aláírta a kongregáció alapítási okmányát, az evangélium szellemében kora iszonyú szegénységére akart válaszolni. Szerzetes társaival és az irgalmas nővérekkel együtt vette fel a harcot a nyomor, a szegénység és a hitetlenség ellen.

Jelszava: Az irgalmas szeretet emeli föl a világot!

Apostoli területük: népmissziók, papi szemináriumok, plébániák, iskolák, kórházak és diakotthonok – főképp lelkivezetés formájában.

Sajátos munkaterületük: lelkigyakorlatok és megújulási programok.

A lazaristák egy ötöde működik missziós országokban (India, Taiwan, Indonézia, Fülöp-szigetek valamint Afrika és Latin-Amerika több országa).

A kongregáció azért nevezi magát "missziósnak", mert Krisztus örömhírét akarja megvinni a szegényeknek, s így az üdvözítő Jézus küldetését folytatja. Páli Szent Vince nem is adott a tagoknak más szabályt, mint az evangéliumot. (A lazarista név pedig arra utal, hogy első házukat Szent Lázárról nevezték el.)

Magyar földre először a török kiűzése után jöttek a lengyel csapatokkal. Első házukat Nagyszombatban alapították Mária Terézia idején. Utána Vácott a szeminárium vezetését vállalták. II. József fölözlatta ezeket az első missziós kolostorokat. Újjáalakulásuk után elsősorban népmissziókat és lelkigyakorlatokat tartottak. Az első magyar népmissziós házat Piliscsabán hozták létre 1898-ban. Két hasonló missziós ház létesült 1909-ben és 1920-ban a fővárosban. A magyar lazaristák 1926-tól önálló tartományt alkottak. A budapesti Ménesi úton épített ház lett a magyar rendtartomány központja.

További alapításaik: Szob, Pásztori, Csepel-Királyerdő, Csepel-Szabótelep, Szeged-Somogyitelep. 1941-ben Erdélyben is megkezdték lelkipásztori szolgálatukat.

1950-ben kereken 70 magyar lazarista szolgálta a magyar társadalom lelki megújulását.

A kongregáció késői hivatásokat is fölvesz. Egy év újonc idő után kezdődnek a teológiai tanulmányok ill. a testvérek szakképzése.

A lazaristák jelenleg 48 tartományban, 545 házban működnek mind az öt világrészen. Számuk 3800.

"Nem elég, ha Istent szeretjük. Azon kell fáradoznunk, hogy másokkal is megszerettessük Őt!" (Páli Szt. Vince)

A kongregáció központi háza:

Via de Bravetta, 159

I-00164 Roma

Tel. (06) 62-23-241

Magyarországi cím:

Tóth István C.M.

Gvadányi u. 99

1141 Budapest

Irodalom:

Emil Bougaud: Szent Vince élete és a missziós papok kongregációjának megalapítása, I-II., Budapest 1907

K.L.: Puskásy Pál C.M. Szent Magyarok Lapja, 7 (1944)

Kárpáti Pál C.M.: Krisztus papja, Puskásy Pál C.M. életrajza (1878-1937), Korda, Budapest 1944

Rónay György: Az irgalmas szeretet rendje, Páli Szent Vince. Vigilia, 1950. 7-20

Lantos-Kiss Antal: Izzó színek alatt. Vigilia, 1960. 717-725.

Páli Szent Vince. Rónay György: Szentek, írók, irányzatok, SzIT, Budapest 1970

Páli Szent Vince. Rónay György: Hit és humanizmus, Ecclesia, Budapest 1983

Gerd Hamburger: Ember, akinek múltja van, OMC, Bécs 1985

Elisabeth Heck: Képek Szent Vince életéből, SzIT, Budapest 1985

MARISTÁK, MÁRIA ISKOLATESTVÉREK, F.M.S.

(Frères Maristes, Institutum Fratrum Maristarum a Scholis)

Alapító: Marcelin Champagnat, Lyon, 1817. Pápai jóváhagyás: 1863.

Egyszerű fogadalmas testvérekből álló kongregáció. Hivatásuk az iskolai oktatás.

A tagok a Boldogságos Szűz különleges pártfogásába ajánlják magukat és tanítványaikat.

Az alapító 1789-ben született a franciaországi Marlies faluban. Édesapja molnárgazda, a forradalom idején a helyi forradalmi bizottság vezetője. Hatalmát arra is fölhasználta, hogy menekítse az üldözött szerzeteseket. Marcelin 15 éves korában lépett szemináriumba. Itt érlelődött meg benne a hivatás, hogy életét – társakkal együtt – a Szűzanya oltalma alatt szegény gyermekek nevelésére szenteli. Első plébániáján gyorsan talált társakat. 1817-ben egy falusi kis viskóban három fiattal kezdte meg újoncévét. Maga az alapító oktatta őket az elemi ismeretekre és mutatta be nekik a szerzetesi életet. Faszegeket gyártottak, abból tartották fenn a kis közösséget. A szentéletű alapító halálakor, 1840-ben a szerzetnek már húsz rendháza és 300 tagja volt. A lyoni egyházmegye majd minden falujában marista testvérek tanítottak. 1860 táján a tagok száma 1900 körül mozgott. Ekkor kezdtek külföldi misszióba indulni: Anglia és Belgium után a távoli Ausztráliába. A századfordulón Spanyolországból átjutottak Latin-Amerika országaiba, aztán Afrikában, Kínában, Törökországban és Szíriában nyitottak iskolákat Mária oltalma alatt. Megtelepedtek Észak-Amerikában, Mexikóban és Kubában is.

A kongregáció eredetileg csak elemi iskolai oktatásra alakult. Az idők igényeinek megfelelően most már közép- és ipariskolákat is vezetnek.

Magyarországra először az athéni tartományból jöttek marista iskolatestvérek. 1909-ben Orsován nyitottak házat, de ezt a román előnyomulás miatt 1916-ban be kellett zárniuk. 1924-ben Kiszpestre érkeztek marista testvérek, ahol a Szent Lajos Fiúotthon vezetését bízták rájuk (Kisfaludy u. 32.). 1928-ban Budapesten telepedtek le (Hőgyes Endre u. 5.), itt francia és német nyelvtanítással egybekötött elemi iskolájuk és fiúinternátusuk volt, 1948-ig.

1988-as adatok szerint 1037 házban 6295 marista testvér működik.

Központi házuk:

Piazzale Marcellino Champagnat, 2

I-00144 Roma

Tel. (06) 592-44-56

MECHITARISTÁK, ÖRMÉNY BENCÉSEK

(Ordo Mechitaristarum, Monachorum Armenorum sub
Regula S. Benedicti)

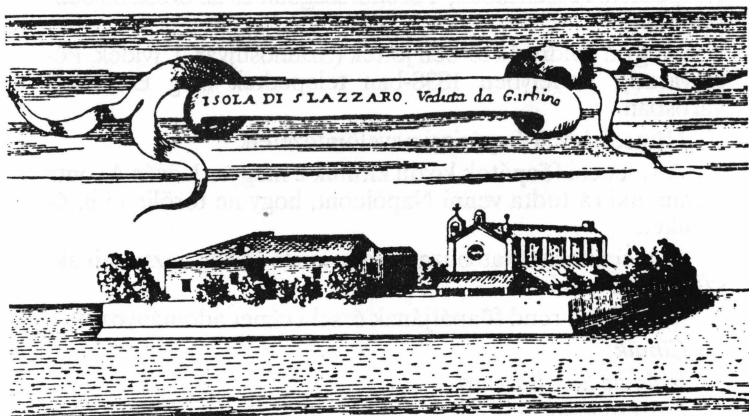
Mechitár, a Vigasztaló

Az örmény-katolikus szertartású kongregációt Manuk Mechitár alapította 1701-ben Konstantinápolyban, – először Remete Szent Antal, majd XI. Kelemen óhajára Szent Benedek Regulája alapján.

Apostoli céljuk: az örmények teljes egysége a katolikus egyházzal, az örmény közösség lelkipásztori, vallási és kulturális szolgálata.

Apostoli területük: plébánia, iskola, nevelőotthon, sajtó.

Mechitár szerzetesei 1717-ben Velencében telepedtek meg, 1773-ban innen jutottak el Bécsbe. Velencében San Lazzaro szigetén emeltek kolostort.

Rövid történetük:

Mechitar 1676-ban az örményországi Szebaszte városban született. Tizenöt éves korában belépett szülővárosa Szent Keresztről nev. kolostorába. Több kolostorban végzett tanulmányokat. Kereste az egyetemes tudományok helyét. Lelkében az a vágy élt, hogy örmény testvérei vallási kultúráját fejlessze. 1693-ban a sivas-i kolostorban az örmény egyházatyákat tanulmányozta, görög és szír egyházatyákat fordított örményre. Himnuszokat is írt, amiket máig is énekelnek. 1696-ban szentelték pappá. 1699-ben kezdett tanítani. 1700-ban Konstantinápolyban egy örmény képzőintézet fölállításán fáradozott. Első tanítványai számára örményre fordította Krisztus követését. Ellenségei üldözték, életét kétszer alig tudta megmenteni. 1701-ben magát és tanítványait a Szent Szűz oltalmába ajánlotta. A kis közösség a velencei Modonban talált menedéket, s itt rövid időn belül templomot és kolostort építettek. Az épületek szilárd alapját komoly lelki életük és tudományos felkészültségük biztosította. XI. Kelemen 1712-ben megerősítette a Szent Benedek szabályát követő új szerzetet, apáttá Mechitárt nevezte ki. Modont a velencei-török háborúban elpusztították. Ekkor a közösség San Lazzaro szigetét nyerte el Velencétől. Itt épült föl a máig is álló templom és kolostor. A közösség fölvirágzott, elsősorban keletre küldendő tagjai képzésével és a tudományok művelésével foglalkozott. Mechitár apát 1749-ben hunyt el. Ebben az évben jelent meg az örmény szentírásfordítás. 1744-ben látott napvilágot az örmény nyelv teljes szótára. San Lazzaro könyvtára

és keleti nyelvekkel fölszerelt nyomdája ma is nemzetközi hírnévnek örvend.

A mechtaristák az évek során más országokban is megtelepedtek: Ausztriában, Törökországban és az orosz birodalomban.

Magyar földre 1810-ben jöttek (Szamosújvár, Újvidék, Pétervárad); Erdélyben 1838-ban telepedtek meg Erzsébetvárosban.

Híresek bécsi és párizsi nevelőintézeteik.

A velencei főapátok közül kitéűnik a magyar Kövér Akontz István, aki rá tudta venni Napóleont, hogy ne törölje el intézetüket.

A mechtaristákat buzgóságuk miatt "Kelet jezsuitáinak" szokták nevezni.

VII. Pius a rend főapátjának érseki címet adományozott.

Címük:

Isola de San Lazzaro

I-30126 Venezia-Lido

Tel. (041) 526-01-04

Kilenc házban 37 szerzetes.

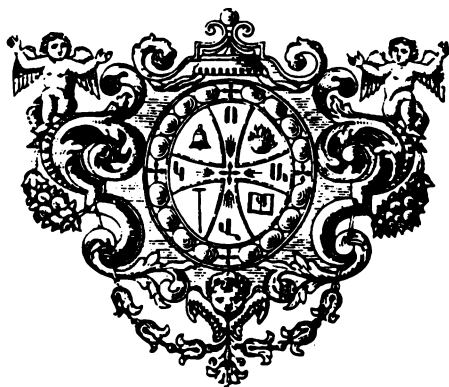
A bécsi mechtarista közösség 1773-ban elvált a velenceitől. Szabályukat 1885-ben hagyták jóvá.

Címük: Mecharistengasse 4.

A-1070 Wien

Tel. 0222/93-64-17

Hat házban 22 szerzetes.

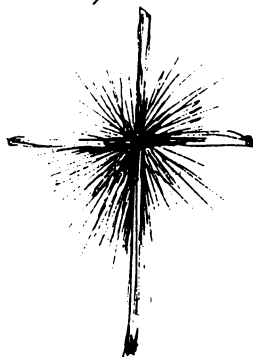
Irodalom:

P. Fogolyán M. Luca: Mechtár, a Vigasztaló és fiai, San Lazzaro 1988 (Kézirat)

MERCEDÁRIUSOK, FOGOLYKIVÁLTÓ

BOLDOGASSZONY RENDJE, O. de M.

(Ordo Beatae Mariae Virginis de Mercede)

Alapította: Nolaszkói Szent Péter (1182-1249/56) 1218-ban Barcelonában. Pápai jóváhagyás: 1235

A szent alapító célkitűzése: a keresztény rabszolgák kiváltása. Rendje eredetileg lovagrendnek indult, később veszítette el katonai jellegét. A pápai jóváhagyás után ezt a hivatalos nevet kapta: Ordo Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum. 1237-ben a rendi káptalan Szent Ágoston Reguláját, valamint a domonkos Pennaforti Szent Raymund (+ 1275) által írt Konstitúciókat fogadta el. A hármas szerzetesi fogadalomhoz egy negyediket csatoltak: a szerzeteseknek esetenként saját magukat is váltságul kell adniuk egy rab kiszabadításáért.

A mercedárius rendet a Szentszék 1690-ben sorolta a kol-dulórendek közé.

Az alapító Nolaszkói Szent Péter közel 900 rabot, társaival együtt 2700-at szabadított ki a spanyolországi és afrikai mórrok fogságából. A XIV. században a közösség teljesen papi renddé alakult át, a lovageszményhez ragaszkodók az új montesai lovagrendbe léptek át. Ezekben az első századokban 70-100 ezerre teszik azoknak a raboknak számát, akiknek a mercedáriusok szerezték vissza szabadságukat, sokszor életük árán.

Az újkor kezdetén a rend működésének súlypontja Afrikából Amerikába tevődött át; Kolumbusz Kristóf hívta őket először az új világba. Itt az indiánok között hirdették az evangéliumot. A XVII. században Közép- és Dél-Amerikában ker-eken harmadfélszáz mercedárius kolostor működött. Letelepedtek Európa több országában is. A XVI. században a rendet nagy megújulás hatotta át. Megerősödött az eredeti hősi

szellem, s ez a század is több száz mercedárius vértanút adott az Egyháznak.

A XVIII. sz. a hanyatlást jelentette. A XX. sz. elején 750 mercedárius apostolkodott 12 tartomány 63 kolostorában.

A mercedáriusok a megváltozott történelmi körülmények között is megtalálták a rendi karizma kamatoztatásának modern lehetőségeit.

Célkitűzésük: a hitükért üldözöttek szolgálata, börtönapostolság, egyházközségi és nevelő tevékenység, missziós terület evangélizálása.

A rend 153 házában 778 mercedárius fáradozik a modern kor "rabszolgái" felszabadításán.

Központi házuk:

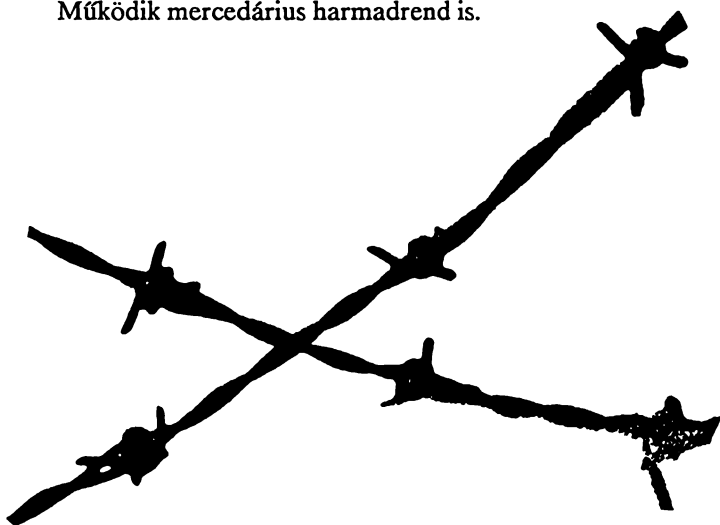
Via Monte Carmelo, 3

I-00166 Roma

Tel. (06) 622-97-91

A mercedárius rend női ágát 1265-ben Cervelloi Szent Mária alapította meg. Korunkban elsősorban a nevelés terén apostolkodnak.

Működik mercedárius harmadrend is.

Irodalom:

Nolaszkói Szent Péter, rendalapító. Szentek élete, II., SzIT, Budapest 1988

MINORITÁK, O.F.M.Conv.

(Ordo Fratrum Minorum Conventualium)

A minoriták a barna ruhás ferencesekkel és kapucinusokkal együtt Assisi Szent Ferenc (1181/82-1226) első rendjét alkotják. A Poverello egyetlen szabályra építette rendje életét: az evangéliumra. Két maga fogalmazta regulája, valamint életeszményének összefoglalása, végrendelete nem más, mint az evangéliumi élet ferences foglalata. Már Ferenc életében megmutatkozott az eszme és a gyakorlati megvalósítás közötti feszültség.

Az alapító – aki különben soha nem gondolt rendalapításra – a teljes, radikális szegénység híve volt, ő maga és az első testvérek is szívesen töltöttek akár hosszabb időt is remeteségben. A kisebb testvérek egy másik csoportja viszont inkább a közösségi életet tartotta fontosnak; nagyobb közösség pedig nem élhet csupán koldulásból, szervezett és biztos keretre van szüksége. E kétféle irányzat szinte kezdettől fogva föllelhető Szent Ferenc rendi családjában. Obszervánsok (Szt. Ferenc eredeti eszményéhez szigorúan ragaszkodók) és konventuálisok (nagyobb közösségben élők) néven ismeri őket a rendtörténet. X. Leó 1517-ben általános káptalant hirdetett meg, s megkísérelte az egység megeremtését. A konventuálisok, vagy ahogy ma mondjuk, a minoriták csak a soraikból kikerült V. Sixtus pápa (1585-1590) idején alakultak külön renddé. 1619-ben elnyerték teljes függetlenségüket, s ettől kezdve tért hódítottak egész Európában.

Magyar földön két évvel korábban, 1617-ben jelentek meg. Elsősorban az ország keleti részén és Erdélyben alapítottak házakat, 1750-ig tizennyolcat: Arad (plébánia), Csütörtökhely (plébánia), Eger (hitoktatás), Gödöllő (fiúgimnázium és kollégium), Imreg (plébánia), Kézdivásárhely (plébánia, gimnázium), Kolozsvár (tanárjelöltek háza), Lőcse (fiúkollégium), Lugos (plébánia), Marosvásárhely (papnevelő intézet), Miskolc (fiúkollégium), Nagybánya (plébánia), Nyírbátor (plébánia és gimnázium), Pancsova (plébánia), Szeged (plébánia), Szilágysomlyó (főgimnázium) és Giródtótfalu (plébánia), 1702-ben választották meg az első magyar tartományi főnököt. 1744 óta a minoriták töltötték be a római Szent Péter bazilikában az apostoli gyóntató tisztét. Trianon után a minorita rendnek mindössze négy rendháza maradt: az egri, a miskolci, a nyírbátori és a szegedi. A nyírbátori és a miskolci kolostort a szentéletű tartományfőnök, Kelemen Didák (1683-1744) alapította.

A rend célkitűzése: evangéliumi élet a hármass fogadalom szerint, apostoli szolgálat hívők és nem-hívők között.

A minorita rend két legismertebb szentje: Copertinoi Szent József (1603-1663), aki – életrajzírója szerint – egész életét a szenvedő szeretet elragadtatásában töltötte, valamint modern korunk vértanúja, Maximilián Kolbe (1894-1941).

A minoriták készen állnak minden lelkipásztori szolgálatra. A ferences karizma szellemében működnek plébániákon, kórházakban, hittant tanítanak fiataloknak és felnőtteknek, képviselik a keresztények egységének ügyét, s az ősi rendi hagyományoknak megfelelően előszeretettel indulnak missziós területekre is.

Belépéskor a papságra készülőknek érettségivel, a testvérhivatást választóknak pedig legalább egy szakma ismeretével kell rendelkezniük.

Pax et Bonum! Béke és Áldás! – ez az ősi ferences köszöntés hallatszik mindenütt, ahol Assisi Szent Ferenc minorita fiai élnek és hirdetik az evangéliumot.

1950-ben 35 magyar minorita élt hazánkban, 7 pedig külföldön.

Az öt világrészben a minorita rendnek 673 rendháza van, ezekben 4133 minorita él.

Központi házuk:

Piazza SS. Apostoli, 51

I-00187 Roma

Tel. (06) 67-94-178

Irodalom:

Csák Alajos: Kelemen Didák csodás élete és működése, Miskolc 1927

Körtvélyessy László: A 700 éves minorita rend története, Szeged 1943

Péchy-Horváth Rezső: Kelemen Didák, a szentéletű miskolci minorita. Kath. Szemle, 1944

Sinkó Ferenc: Maximilián Kolbe. Vigilia, 1959. 752-754

Rákos B. Raymund: Ugye atyafiak?! P. Kelemen Didák élete, Róma 1975

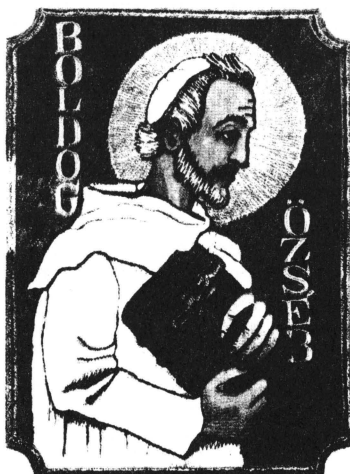
Kelemen Didák Levelei, Szerk. Rákos B. Raymund, Róma 1978

Rákos B. Raymund: Új adatok Isten Szolgájáról, Kelemen Didákról. Vigilia, 1979. 80-87

PÁLOSOK, O.S.P.P.E.

(Ordo Fratrum S. Pauli Primi Eremitae)

E törzsökös magyar szerzetesrend eredetét a Mecsek erdőségében kell keresnünk. Bertalan pécsi püspök 1225-ben összegyűjtötte a környék remetéit, s a következő közös életszabályt adta nekik:

Legkedvesebb feleim! Házakban egyesülve közösen éljete, kezetek munkája s földjeitek csekély jövedelme után. Az egyházakat sűrűn látogassátok, alázatos és egyszerű állapotokhoz illő öltözetet viseljete. Az előjárók rendeleteit és törvényeit megtartsátok, az erényben és ájtatosságban magatokat gyakoroljátok, s ne csupán vádolhatatlanoknak, hanem példásaknak is mutakozzatok, hogy e szerint Istennek kedves áldozatot nyújthassatok: nem csupán viseletetek, hanem másoknak, kiknek szívei intések által magukba szállanak, megtérése s üdvössége által. És e célra legyen irányozva minden gyakorlatotok, úgymint az imádság, böjt, virrasztás, elmélkedés, olvasás, kézi munka, az egész belső és külső embernek elrendezése; hogy ekként egyenes úton a szeretetnek boldogságára és az örök bölcsesség ízelelésére könnyebben és biztosabban eljuthassatok a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme által, ki benneteket a vezeklés munkájában megerősíteni és megvigasztalni méltóztatssék. Amen.

Amikor Özseb (+ 1270), esztergomi kanonokból lett remete 1250 körül a Pilisben élő remetéket gyűjtötte össze, elkérte a Bertalan püspök által írt szabályt az akkor már a Szent Jakabkolostorban élő szerzetesektől. A két közösség ekkor őt válasz-

totta meg közös előjárójának. Özséb 1263-ban Rómába ment, s ott egy részletesebb Regulához igyekezett elnyerni a pápai jóváhagyást, méghozzá Aquinói Szent Tamás segítségével. A rend Remete Szent Pált tekintette szellemi atyjának. Kisugárzó központja a budaszentlőrinci kolostor volt. 1308-ban, Gentilis bíboros, pápai követ látogatásakor kapta meg a rend az engedélyt, hogy végleg Szent Ágoston regulája szerint szervezze meg életét. 1319-ben Lőrinc generálissal kezdődött a pálosok aranykora. A pápa engedélyezte addigi szabályuk szigorítását. XII. Benedek kötelezővé tette számukra a fehér kámzsa viselését. A kolostorok száma 1327-ben meghaladta a félszázat. Nagy Lajos, a pálosok nagy tisztelője és barátja, Velencétől megszerezte a rendnek Remete Szent Pál földi maradványait. A drága ereklyét 1381-ben helyezték el a budaszentlőrinci kolostorban. Zsigmond s különösképp Mátyás is nagy jótevői voltak a pálosoknak. Kapisztrán Szent János ezt írta Márianosztrán tett látogatása után: "Ha valaki élő szenteket akar látni, az jöjjön a márianosztrai kolostorba!" – A fehérkámzsás remetebarátoknak egyre gyakrabban el kellett hagyniuk kedvelt magányukat. A domonkosokkal karöltve a kunokat térítették, bekapcsolódtak a lelkipásztorkodásba, főképp búcsújáróhelyeken. A rend külföldön is gyökeret eresztett: Németországban (1340), Lengyelországban (Opuliai László nádorispán által, Czeszochowa, 1384), Ausztriában, Dalmáciában, aztán francia földön és az Ibériai félszigeten (1493). A XVI. sz. elején a pálos rend jelen volt Európa szinte valamennyi országában. A mohácsi vész idején hazánkban 43 perjelése volt.

A pálos közösség virágzásának a török pusztítás vetett véget. A török ellen a pálosok is fegyvert ragadtak. (Visegrádot és a szent koronát pl. a márianosztrai pálosok mentették meg!) 1600 körül magyar földön mindössze hat kolostoruk maradt.

A rend reformjáért sokat tett Pázmány (1632, vizitáció). Az idők követelményeihez alkalmazkodva a pálosok a XVII. század végén Pápán és Újhelyen iskolát nyitottak. Híresek voltak a pálos iskoladrámák. A nemzeti irodalom művelése különben szinte kezdettől jellemezte a szerzeteseket: a bibliafordító Báthori Lászlótól kezdve (+ 1456), Gyöngyösi Gergelyen keresztül (+ 1528) nemzedékek sora forgatta a pennát: Anyos Pál (1756-1784), Virág Benedek (1752-1830), Verseghy Ferenc (1757-1822). A jezsuiták mellett pálos tudósok tanítottak a híres nagyszombati egyetemen.

1786-ban II. József 37 magyar pálos kolostort szüntetett meg. Az utolsó pálos, Kristóffy Gáspár, 1845-ben hunyt el. Lengyelország fölosztása után Frigyes porosz király a neki juttatott részen 1810-ben oszlatta föl a pálos kolostorokat.

1818-ban az orosz cár a neki jutott lengyel terület kilenc kolostorát szüntette meg, 1864-ben II. Sándor ukáza pedig az összes pálos kolostort bezárásra ítélte. Csak a czestochowai és a krakkói kolostor maradt meg. Erdélyben a XIV-XVIII. században 11 kolostor működött.

Több sikertelen próbálkozás után (1866, 1922) lengyel segítséggel 1934-ben a Gellért-hegyi kolostorban és sziklakápolnában, 1935-ben Pécsen, 1940-ben Pálosszentkúton, 1944-ben Soltvadkerten, 1945-ben az ősi pálos remetevidéken, a mecseki Szent Jakab-hegyen kezdtek el újra közösségi életet és folytatták 700 éve megkezdett áldásos istenszolgálatukat. "Fehér Barát" címmel folyóiratot adtak ki.

1950-ben 40 volt a rendtagok száma.

A pálosok elvből soha nem szorgalmazták tagjaik szentté avatását, mondván, hogy minden pálosnak szentnek kell lennie. Számos rendi vértanút, köztük Csepellényi Györgyöt (+ 1674), rendi szentként tisztelnek.

1988-as adatok szerint a pálos rend 22 házában 344 szerzetes él. Központi kolostoruk most lengyel földön található:

42200 Czestochowa, ul. Kordeckiego 2

Jasna Gora, Lengyelország

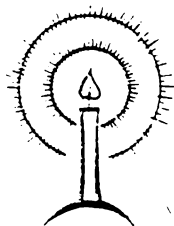
Tel. (0331) 45087/8

Magyarországi cím:

Máthé Tibor Péter O.S.P.P.E

Hunyadi u. 70

7625 Pécs

Irodalom:

Eggerer: *Fragmen panis corvi protoeremitici seu Reliquiae Annalium Eremitae-Coenobiticorum Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Pauli Primi Eremitae, Viennae, 1663*

D.S.: Rövid visszaemlékezés a remete Szt. Pálról nevezett szeszetésekre. *Religio 3 (1856)*

Knauz Nándor: *A Szent Lőrincről nevezett Buda melletti Pálos zárda. Magyar Sion, 1865. 583-599.*

Csillag Gyula: *A Pálosok Buda-Szent-Lőrinczi főmonostoráról. Religio, 41 (1866)*

Kürz Antal: *A magyar pálosrend története, Budapest 1889*

Révai Sándor: *Csepellényi György. Katholikus Szemle, 1904*

Pámer László: *Tiszteletreméltó Csepellényi György vértanú boldoggá avatása. Kath. Szemle, 1905*

Pámer László: *Remete Szent Pál és a pálosok. Kath. Szemle, 9 (1907)*

Frater Emericus: *A fehér barátok. A pálos-rend vázlatos története. Magyar Szentek Nagy Képes Naptára, 1908*

Zákonyi Mihály: *A Buda melletti Szent-Lőrincz pálos kolostor története. Századok, 1911. I-IV. rész*

Gondán Felicián: A középkori magyar pálos-rend és nyelvemlékei, Pécs 1916

Balanyi György: A pálosok. Magyar Kultúra, 1923

Gyenis András: A pálosrend múltjából, Kalocsa 1930

Lendvai István: Remete Szent Pál fiai a világvárosban. Regnum, 1934. 370-371

Fülöp Kálmán: A pálos lélek. Kath. Szemle, 1937. nov.

Kisbán Emil: A Pálosrend eltörlése. Regnum, 1937. 206-242

Gyéressy Ágoston: Boldog Özséb, Budapest 1938

Kisbán Emil: A magyar Pálosrend története, Budapest 1938

Galamboš Kálmán: A Pálosrend szelleme. Papi lelkiség, 9 (1943)

Mályusz Elemér: A pálosrend a középkor végén. Egyháztörténet (folyóirat), 1945

Zolnay László: A budaszentlőrinci pálos főmonostor emlékezete. Vigilia, 8 (1973)

Joó Tibor: A sajjóládi pálos kolostor, Miskolc 1979

Szabó László: Pilis, a magyar szent hegy. Vigilia, 1 (1980)

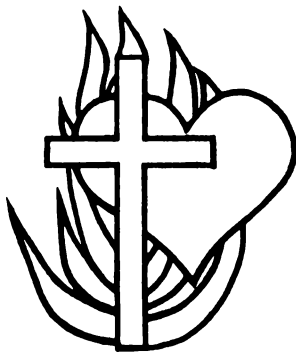
Lánczos Zoltán: Tiszteletreméltó Csepellényi György pálos vértanú élete, Budapest 1983 (Kézirat)

Gyöngyösi Gergely: Arcok a magyar középkorból. Szépirod., Budapest 1983 ("Magyar Ritkaságok")

Hervay Ferenc: A Pálos Rend elterjedése a középkori Magyarországon. Mályusz Elemér Emlékkönyv, Akadémiai Kiadó, Budapest 1984

PASSZIONISTÁK, C.P.

(Congregatio Passionis Jesu Christi)

Alapító: Keresztes Szent Pál (1694-1775). 1720-ban az észak-itáliai kis Ovada városban. Célját így határozta meg:

"Hasonló gondolkodású társakat gyűjteni, akik magukat teljesen Isten rendelkezésére bocsátva, lelkigyakorlatokat és

népmissziókat tartanak, s így egész életüket a lelkek megtérésének szolgálatába állítják, és szívükben igyekeznek elmélyíteni a Krisztus szenvedése iránti tiszteletet".

1732-ben vetette meg az első passzionista kolostor alapját a közép-itáliai Monte Argentario-n. Szabályát XIV. Benedek erősítette meg 1741-ben.

A kolostori életben az alapító nagy fontosságot tulajdonított a közös imának, az elmélkedésnek, a tanulmányoknak és a testvéri kapcsolatoknak. Keresztes Szent Pál, aki egyike kora legnagyobb misztikusainak, rendkívül tevékeny lelkipásztori szolgálatot folytatott. Különös karizmája a népmissziók tartása.

Eszménye volt a visszavonultság, ima és vezeklés, valamint az apostoli buzgóság szintézise. Halálakor, 1775-ben a kongregáció 12 kolostorában 170 passzionista törekedett ennek az eszménynek a megvalósítására.

A XIX. században Európa után a passzionisták eljutottak Észak-Amerikába és Ausztráliába is. Ma megtalálhatók mind az öt földrészen: 418 kolostorban 2796 szerzetes.

Apostoli tevékenységük: népmissziók, lelkigyakorlatok, kis közösségek építése, továbbképző tanfolyamok. Ha tehetik, plébániát is vállalnak, s szívesen indulnak missziós országokba.

A kongregáció rokonszenves fiatal szentje: Passzionista Szent Gábor (1838-1862).

Központi házuk:
Piazza SS. Giovanni e Paolo, 13
I-00184 Roma
Tel. (06) 73-10-351

Irodalom:
Dombi Márk: A fájdalmas Szűzről nevezett Szent Gábor élete, SzIT, Budapest 1924
Horváth Richárd: Passzionista Szent Gábor. Korunk szentjei, Budapest 1938
Keresztes Szent Pál. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

PIARISTÁK, KEGYES TANÍTÓREND, S.P.

(Ordo Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei
Scholarum Piarum)

Alapítója a spanyol Kalazanci Szent József (1557-1648), Rómában, 1597-ben.

A közösséget 1621-ben XV. Gergely ünnepélyes fogadalmas szerzetesrenddé nyilvánította.

A Kegyes Tanítórend apostoli célkitűzése: a fiatalság oktatása és az egész ember nevelése.

Eszközök: elsősorban az iskola, továbbá minden más, az ifjúság nevelésére irányuló tevékenység.

A rend tagjai a hármasság fogadalom mellett kötelezik magukat az ifjúság odaadó szolgálatára.

Kalazanci József, a spanyolországi Urgell egyházmegye püspöki helynöke, Rómában ismerte föl Istentől kapott sajátos hivatását. A csavargó, éhes, elhagyott gyermekek látványa annyira megindította, hogy elhatározta: életét ezek oktatására és nevelésére szenteli. 1597-ben a hírhedt római Trastevere szegénynegyedben a St. Dorothea plébánián ingyenes,

mindenki számára nyitott iskolát hozott létre. Az ő korában az ingyenes, általános népoktatás teljesen idegen gondolat volt. A rend számtalan nehézség közepette növekedett, a külső értetlenség, gáncsoskodás, valamint a belső megosztottság keresztúttá tette a szent alapító életét. 1643-ban az inkvizíció letette előljárói tisztjéből; három évre rá X. Ince egyszerű fogadalmas közösséggé fokozta le a rendet. Kalazanci József, míg tehette, szeretett gyermekei közé ment, tanította őket, vagy csak egyszerűen beszélgetett velük. Ekkor már Európa-szerte számos iskolában működtek a piaristák, de az alapítónak úgy kellett meghalnia, hogy mindaddig bizonytalan maradt rendje jövője. A Szent Pantaleon templom melletti rendházban hunyt el. Mindmáig ez a piarista rend központi háza:

Piazza de' Massimi, 4

I-00186 Roma

Tel. (06) 654-14-94

Négy világrészen több mint 200 iskolát vezet közel 1600 rendtag. Kalazanci Szent József lelkiségéből tíz férfi, ill. nő szerzetesközösség született.

Az alapítót 1767-ben avatták szentté; XII. Pius pedig a keresztény népiskolák védőszentjévé nyilvánította.

A piaristák oktató-nevelő tevékenysége átfogja az egész ifjúkort: az elemi ismeretektől az egyetemi kutató munkáig. Megtalálhatók minden iskolatípusban, a népiskolákban, különféle középiskolákban, fiúotthonokban, árvaházakban, oktatnak fogyatékosokat és szakmunkás tanulókat. Az iskolán kívül bekapcsolódnak plébániai munkába és népmissziókba is. A rend tagjaitól igen alapos szaktudást, magas szintű kultúrát követel meg, de mindennek előtt elmélyült teológiai ismereteket. Így segíthetik elő ugyanis a világ megszentelését, Isten országa beteljesedését.

Szerzetesi kiképzés: bizonyos ismerkedési idő után a tartományi tanács engedélyezi, hogy a jelölt megkezdje egy éves próbaidejét, a noviciátust. Ezt hat évre szóló ideiglenes fogadalom zárja le. Következik a teológiai kiképzés, majd az ünnepélyes örökfogadalom. A piaristák fölvesznek testvéreket és késői hivatásokat is.

A rend ismert szentje: Pirotti Boldog Mária Pompilius (+ 1756). Tizenkét éves korában lett piarista Beneventóban. A szegény gyermekek odaadó nevelője és nagyhatású igehirdető volt.

A piaristák már a szent alapító életében megjelentek magyar földön is. 1642-ben a Poprád-völgyi Podolinban nyitották

meg az első ingyenes népiskolát: német, lengyel, szlovák és magyar gyermekek számára. A következő három alapításból – Privigye, Breznóbánya és Pozsonyszentgyörgy – 1695-ben megalakult a magyar alrendtartomány. Miután a piaristák az ország hat városában is iskolát nyitottak (Veszprém, Vác, Kecskemét, Pest, Debrecen, Szeged), 1721-ben létrejött a 82 szerzetest magában foglaló önálló magyar rendtartomány. További alapítások: Nagykároly, Tokaj, Rózsashegy, Máramarosziget, Kisszeben, Magyaróvár, Szentanna, Kalocsa, Nagykanizsa, Tata. 1773-ban, a jezsuita rend feloszlata után rájuk bízta trencsényi, selmecbányai, kőszegi és kolozsvári iskoláikat. Újat nyitottak Sátoraljaújhelyen és Temesvárott, majd a XIX. században Léván, Nagybecskerekén és Budán. Trianon után a 24 középiskolából mindössze tíz maradt magyar területen. 1950-ben a pesti és a kecskeméti iskola kivételével ezek is megszűntek. 1944-ben a rendtagok száma 298 volt, 1950-ben 237. A válságos években, 1947-től 1963-ig Sík Sándor vezette a piaristák magyar rendtartományát. Ugyanebben az időszakban Tomek Vince volt a rend legfőbb előljárója.

A magyar rendtartomány címe:

Mikszáth Kálmán tér 1.

1088 Budapest

Tel. 131-821

"Veni sequere me"

Irodalom:

Frideczky József: A barokk Róma szentje, Kalazanci Szent József, SzIT, Budapest 1939

Balanyi György: Magyar piaristák a XIX. és XX. században, SzIT, Budapest 1942

Balanyi-Bíró-Tomek: A magyar piarista rendtartomány története, Budapest 1943

Balanyi György: Kalazanci Szent József hármass ünnepe. Vigilia, 1948. 641-646

Balanyi György: Kalazanci Szent József hivatása. Vigilia, 1957. 141-146

PREMONTREIEK, O.Praem.

(Ordo Canonorum Regularium Praemonstratensium)

Alapító: Szent Norbert (1080/85-1134), előkelő német család sarja. Könnyelmű fiatalság után tért meg 1115 körül. Ekkor egy nap alatt diakónussá és pappá szentelték, – eddig ugyanis csak a kanonoki javakat élvezte. Vándorprédikátor lett, javait szétosztotta. Laon püspöke egyházmegyéjébe hívta, s Norbert itt találta meg azt a területet, amit egyszer álmában látott. Ezért nevezte így: pratum monstratum, franciásan Prémontré. 13 társával Szent Ágoston Regulája szerint közös életet kezdett 1120-ban. II. Honorius 1126-ban megerősítette a gyorsan fölvirágzó közösséget. Norbert ugyanebben az évben magdeburgi püspök lett. Püspöki székhelyéről egymás után indultak a fehér ruhás szerzetesek: Itáliába, Portugáliába, Svájcba, a Szentföldre, Csehországba és Skandináviába. A XII-XIII. században rendje elterjedt a latin kereszténység egész területén.

VI. Kelemen idején (1343-1352) 1332 volt a premontrei kolostorok száma. A rend kimondottan reformtörekvéseket testesített meg: sürgette a komoly lelki életet, megtérést hirdetett, a szegénység életpéldáját adva pedig küzdött a keresztény szellemű társadalmi igazságosságért, közben mocsarat csapoltak, erdőt irtottak, növényeket telepítettek... Szent Norbert a lelkipásztori munkába állította be fiait, ő pedig élete végéig vándorprédikátornak tartotta magát. A rend kezdettől a nép közelében élt, bensőséges Mária-tisztelete különösen fokozta vonzóerejét.

Norbert megszervezte a női ágat és a harmadik rendet is, ily módon nagymértékben növelte a lelkipásztori szolgálat hatókörét és hatékonyságát.

A hanyatlás a XV. században indult meg, de ezzel egyidőben belső reformok is kezdődtek. A reformáció és a vallásháborúk következtében a XVIII. században a kolostorok száma már csak 198; nagyrészt ezek is áldozatul estek a jozefinizmusnak és a francia forradalomnak. A XIX. sz. közepén már csak Ausztriában, hazánkban és spanyol földön működött néhány kolostor. Az újjáéledés folyamata a múlt század utolsó negyedében kezdődött: az európai rendtagok ekkor indultak el az afrikai és amerikai missziókba is.

Magdeburgi Norbertet 1582-ben avatták szentté.

A premontrei fehér kámzsás szerzetesek még az alapító életében eljutottak magyar földre. Norbert állítólag rokon-

ságban volt Árpád-házi királyainkkal. Az első prépostságot (a premontreiek nem apátságot mondanak!) II. István idején alapították Nagyváradhegyfokon 1130-ban. IV. Béla korában már 45 volt a prépostságok száma, többek között a Margitszigeten. Néhány női kolostor is működött már. Csorna, Jászó, Lelesz, Ság és Turóc kolostorai évszázadokon át oklevéladó tevékenységet is folytattak. Az utolsó premontrei férfi-kolostort 1264-ben alapították. A török hódítás, majd a reformáció következtében egy időre megszűnt a premontrei rend működése hazánkban. Csak 1802-ben állt vissza a csornai és a türjei prépostság, a rend ugyanakkor vállalta a keszthelyi és a szombathelyi gimnázium vezetését. Itt 1808-tól 1948-ig tanítottak.

1950-ben a csornai prépostság 37 rendtagja öt rendházban élt.

A jászói prépostság 1802-ben állt vissza, a lelkipásztori szolgálat mellett tanítottak Kassán, Rozsnyón, és Nagyváradon. A jászói premontreiek így váltak tanítórenddé. Trianon után a jászói prépostság cseh területre került. A rend ekkor Gödöllőn épített gimnáziumot és internátust. 1937-ben Budafokon is nyitottak gimnáziumot. Budapesten a Norbertinum volt a rendi fiatalság hittudományi és tanárképző háza. – 1950-ben 94 premontrei hagyta abba szolgálatát.

1988-as adatok szerint az öt világrészen a rend 63 házában 1329 premontrei él.

Központi házuk:

Viale Giotto, 27

I-00153 Roma

Tel. (06) 574-69-79

Magyarországi cím:

Fényi Ottó O.Prem.

Trombitás u. 28.

1026 Budapest

Horváth Lóránt Ödön O.Prem.

Káptalandomb 7.

9021 Győr

Az egyes prépostságok külön családot alkotnak hagyományukkal és sajátos apostoli tevékenységükkel. Európában a lelkipásztori tevékenységen és a tanításon van a hangsúly.

Lelkiség: papi szolgálat egybekapcsolva a közösségi élettel. Szemlélődő ima és a munka kiegyensúlyozott egésze.

Szerzetesi képzés: A jelöltben legyen készség arra, hogy az evangéliumi tanítások szellemében és közösségben kövesse Krisztust. Aki testvérnek jelentkezik, legyen valami szakmája. Egy éves noviciátus, egyszerű fogadalom, majd ünnepélyes örökfogadalom.

A rendnek 15 szentté- ill. boldoggáavatott tagja van.

Irodalom:

Danielik János: A prémontreiek, Korrajz, Eger 1866

Clio: A magyar premontrei rend jubileuma. Religió, 1902. 273-275

Főpásztori levél a premontreiek jubileumára (Kassa), Religió, 1902. 27-30.sz.

Bodnár Remig: Szent Norbert élete, Budapest 1934

Emlékkönyv Szent Norbert halálának 800 éves jubileumára, Fejezetek a magyar premontreiek 800 éves múltjából, Gödöllő 1934

Oszwald Ferenc: Adatok a magyarországi premontreiek Árpád-kori történetéhez. Művészettörténeti Értesítő, 6 (1957). 231-254

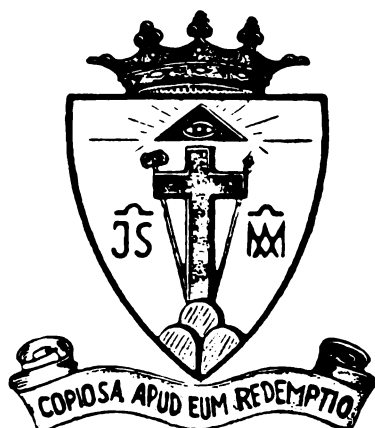
A Lelkipásztor rendalapító, Szt. Norbert. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest 1976

Mécs László: Üzenet. Válogatott versek, SzIT, Budapest 1982

Fényi Ottó O.Prem.: Die Prämonstratenserpropstei und ihr Münster in Zsámbék, Heimatverein Zsámbék, Gerlingen 1986

REDEMPTORISTÁK, C.SS.R.

(Congregatio Sanctissimi Redemptoris)

Alapító: Liguori Szent Alfonz (1696-1787) Nápolyban 1732-ben, azzal a céllal, hogy "a szegényeknek hirdesse az

Evangéliumot". Oda akart eljutni – látva a Nápoly környéki pásztorok lelki elhagyatottságát –, ahol az Egyház a legkevésbé van jelen.

A redemptoristák ezért fő feladatuknak a népmissziókat, a társadalom peremére szorultak lelkipásztori szolgálatát tartják.

Egyik legjelesebb szerzetestársuk, Hofbauer Szent Kelemen (1751-1820) Európa-szerte misszionált; a cseh származású Szent John Neumann (1811-1860) mint Philadelphia püspöke Észak-Amerikában kezdte meg a legszegényebbek evangelizálását; Majella Szt. Gellért (+1755) testvér a szabóműhelyben élte rendje karizmáját.

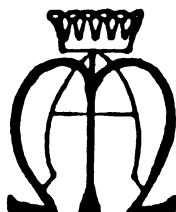

Világszerte 760 közösségben 6344 redemptorista hirdeti a megváltó Krisztus örömhírét. Oda mennek, ahol a legnagyobb a szükség, mindig előnyben részesítve a legszegényebbeket.

Életükben fontos szerep jut a közösségnek: "Hogy az evangéliumot hathatósabban hirdessék, osszák meg egymással testvéri egységben imáikat, megfontolásaikat, gondjaikat és anyagi javaikat" (Szabály).

A kongregációba fölvételt nyerhetnek 18. évüktől azok a fiatalok, akik megfelelő szellemi és fizikai képességek birtokában magukévá teszik a redemptorista életeszmenyt.

A kongregáció központi háza:
Via Merulana, 31
I-00185 Roma
Tel. (06) 73-15-841

Liguori Szent Alfonz 1750-ben megalapította a redemptorista apácák kongregációját. Szigorú klauzúrás, szemlélődő közösség.

Te tenmagad egészen és fenntartás nélkül átadtad nekem; így adom át én is magam neked. Mostantól fogva többé már nem önmagamé, hanem a tiéd akarok lenni, én Jézusom! Tied legyen szívem-lelkem, minden tehetségem és érzékem csak arra szolgáljon, hogy velük kedves szent akaratodat teljesítsem és kedvedbe járjak. Lehet-e nagyobb öröm, nagyobb vigasztalás annál a tudatnál, hogy örömet szerzünk neked, ó végtelenül szeretetreméltó, kegyes és jóságos Istenem!

Szállj le tehát, emésztő tűz, szállj le mennyei szeretet, eméssz el bennem mindent, ami szent felségednek nincs kedvére, hogy mostantól fogva egészen és osztatlanul a tied legyek, és csak azért éljek, hogy ne csupán törvényeidnek és végzéseidnek hódoljak, hanem még kívánságaidat is és kedvedet is mindenben tökéletesen teljesítsem.

Mi a szándékom, én lelkem? Most nincs veszteni való idő. Nagyon megbecsüld ezt az időt, amelyben minden kegyelmet megnyerhetsz, mindent, amit óhajtasz. Nem tudod-e, hogy az örök Atya szíves szeretettel néz rád, mert benned szeretete legdrágább tárgyát, ő egy Fiát látja? Távoztass el tehát most minden más gondolatot; éleszd fel újra hitedet; tágítsd meg szívedet, s kérj, amit akarsz. Nem hallod-e, hogy Jézus maga mondja neked: "Mit akarsz, hogy cselekedjem neked?" (Mk 10,51) - (Liguori Szt. Alfonz szentáldozás utáni imájából.)

Irodalom:

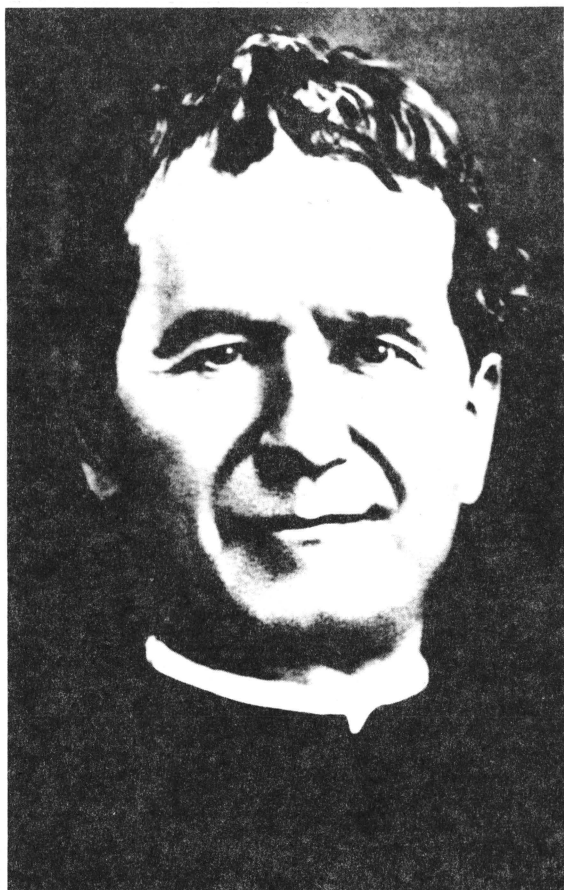
Liguori Szent Alfonz: A Jézus Krisztus iránt való szeretet gyakorlása, SzIT, Budapest 1922

Liguori Szent Alfonz: Megegyezés Isten akaratával, Korda, Budapest 1924

A Megváltó Irgalmának Látnoka – Liguori Szt. Alfonz. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest 1976

SZALÉZIAK, S.D.B.

(Salesiani di Don Bosco, Societas S. Francisci Salesii)

1841. dec. 8-án don Giovanni Bosco Torino egy külvárosában otthonába fogadott egy munka nélkül lézengő kőművesinast. Az elsőt sok fiatal követte. Don Bosco senkit sem utasított el. Így született meg az a mű, amely azóta több százezer fiatalnak lett családi, szellemi és lelki otthona.

Az alapító jelszava: Da mihi animas, cetera tolle!

Don Bosconak hamarosan akadtak segítőtársai (az első édesanyja volt), így röviden kettős szerzetescsalád jött létre. Az elsőt, akik az elhagyatott, szegény, veszélyeztetett fiúkkal

foglalkoztak, Szalézi Szent Ferencről nevezte el. A másodikat a lányok megmentésére és nevelésére Mazzarello Máriával együtt alapította; ez lett a Segítő Szűz Mária leányai kongregáció. A szaléziak és szalézi nővérek mellett kialakult a szalézi munkatársak széles hálózata is. Don Bosco e hármashadseregének ma több tízezer tagja van.

A Szalézi Társaság apostoli célja: az ifjúság oktatása és nevelése iskolákban, szakiskolákban és különféle ifjúsági intézményekben; nem-hívők evangelizálása.

Don Bosco maga szervezte meg az első otthonokat, vasárnapi iskolákat (oratóriumokat), közben – a nincstelen káplán – gondoskodott élelemről, ruháról, házról, iskolaszerekről. Fiaiért mindenre hajlandó volt, szeretete nem ismert lehetetlent. Azt sem titkolta: teljes értékű keresztényeket, szenteket akar nevelni belőlük. Szent élete ragadós volt; egyik 15 éves korában meghalt tanítványát, Savio Domonkost (1842-1857) már a szentek sorában tiszteljük.

Don Bosco első munkatársainak Társasága hivatalosan 1859-ben alakult meg, 1869-ben elnyerte az ideiglenes, 1874-ben pedig a végleges pápai jóváhagyást.

Don Bosco 1875-ben küldte a szaléziakat Dél-Amerikába, Tűzföldre. Az első csapatot azóta több ezren követték. Ma a szaléziak megtalálhatók mind az öt világrészen: 1536 intézményben 17.000 szalézi neveli a kenyérre, szellemi és lelki táplálékra éhező fiatalok százazreit.

A szalézi családot papok és testvérek alkotják. A közösségek életét az egyszerűség, derűs légkör, evangéliumi merészség, az alkotókedv, a mély lelki élet és az ebből fakadó öröm jellemzi.

Megelőzés, szilárd világnézet, biztos értékrend kibontakoztatása alkotják a szalézi nevelés módszerét és célját.

Magyar földre a századfordulón jutott el a Társaság. Az első tag 1901-ben tette le a hármashadsereg fogadalmát. Az első szalézi intézet 1913-ban Péليفöldszentkereszten nyílt meg. A további alapítások: Nyergesújfalu, gimnázium (1919), Óbuda, árvaház (1920), Rákospalota, fiúnevelő intézet, nyomda (1924), Esztergomtábor, rendi tanulmányi ház, fiúnevelő intézet, ipariskola (1925), Újpest és Visegrád, fiúnevelő otthonok (1927), Gyula, középiskolai otthon (1932) és még néhány plébánia. Az elszakított területeken hat szalézi intézmény működött.

A magyar szalézicok is a szegény sorsú fiúknak igyekeztek otthont nyújtani, lehetőséget adtak a tanulásra, illetve szakmai képzésre. Az oratóriumok hitbeli továbbképzést, kulturális rendezvényeket, szórakozási lehetőséget, meleg emberi kap-

csolatokat biztosítottak. A szalézi diákokat, öregdiákokat, munkatársakat a Szalézi Értesítő tartotta egységben. A rákospalotai Don Bosco Nyomda olcsó és színvonalas kiadványok ezreivel szolgálta a fiatalok és a többi korosztály szellemi-lelki életét.

1950-ben a magyar rendtartománynak 250 tagja volt. Többen működtek külföldi missziókban is: Ecuadorban, Hongkongban, Indiában, Japánban, Kubában, Kínában és Venezuelában.

Az alapító Don Boscot (1815-1888) 1934-ben avatta szentté az Egyház. Tanítványát és lelki gyermekét, Savio Domonkost, 1954-ben. Don Bosco tanítványát és első utódát, Don Michele Ruát (1837-1910) VI. Pál 1973-ban avatta boldoggá. Folyamatban van egy egyetemi hallgató boldoggáavatási ügye is. A Társaság szentjei között tiszteli két püspök vértanúját, valamint azokat a szaléziakat, akik a leprások szolgálatában adták életüket Krisztusért.

A Társaság központi háza:

Via della Pisana, 1111

I-00163 Roma

Tel. (06) 69-31-341

Magyarországi cím:

Pásztor János S.D.B.

Chinoi u. 15

1045-Budapest

Irodalom:

Jedlicska Pál: Néhány vonás Don Bosco János életéből és műveiből. Kath. Szemle, 1901

Auffray-Hauber: Don Bosco nevelési módszere, Rákospalota 1929

Lemoyne G. B.: Don Bosco élete, I-II., Rákospalota 1929 és 1934

Balanyi György: Don Bosco életműve és nagyságának titka. Kath. Szemle 1934. 207-215

Kiss József: A magyar szaléziánusok jubileuma. Kath. Szemle, 1934. 237-240

Sellye Vince: Don Bosco a pedagógiai értékelmélet mérlegén. Kath. Szemle, 1942

Lukács István: A XIX. század legnagyobb csodája (Bosco Szent János). Vigilia, 1952. 361-368

A bizalom szentje, Don Bosco. Rónay György: Hit és humanizmus, Ecclesia, Budapest 1983

Jacques Schepens S.D.B.: Don Bosco pedagógiája; "Az egész embert neveljük", Mérleg, 1 (1989)

A SZEPLŐTELEN SZÚZ OBLÁTUSAI, O.M.I.
(Congregatio Missionariorum Oblatorum B.M.V
Immaculatae)

Alapítója: Boldog Eugène Mazenod (1782-1861) fiatal korában megtapasztalta a francia forradalom utáni egyház nagy inségét. Egy előkelő nemesi család egyetlen fiaként az evangélium szolgálatát választotta. Életmottója és az általa 1816-ban létrehozott közösség: "Azért küldött az Úr, hogy a szegényeknek hirdessem az Örömhírt!" A Szeplőtelen Szűznek följánlott szerzetesek közösségét a pápa 1826-ban hagyta jóvá. Az oblátusok már az alapító életében elindultak Afrika, Ceylon és Kanada felé. Eugène Mazenod Marseille püspökeként halt meg.

Az öt világrészen 1460 közösségben 5688 oblátus működik.

Apostoli munkaterületük: plébániai missziók, hitetlenek evangelizálása, szemináriumok vezetése, a fiatal korosztály nevelése. Elsősorban missziós országokban dolgoznak, vállalva az adott körülmények között a legváltozatosabb feladatokat. Lelkipásztori munkát végeznek pl. az eszkimók között; egy kis csoport "motorizál", vagyis gépjárművekkel segíti a hit hirdetőik nehéz munkáját. Denis Hurley, a dél-afrikai Durban oblátus püspöke, a néger lakosság jogainak elszánt védelmezője. Ausztriában börtön- és kórházelkészésként dolgoznak. Hűsé-

gesek természetesen bölcsőjükhöz, Marseille-hez, ahol Mazenod püspök a legvadabb tájszólásban prédikált a kikötőmunkásoknak, matrózoknak és cseléd lányoknak.

*Központi házuk:
Via Aurelia, 290
I-00165 Roma
Tel. (06) 63-70-251*

SZERVITÁK, O.S.M.

(Ordo Servorum Mariae)

Alapította: hét előkelő firenzei nemes, 1233. aug. 15-én. Önsanyargató remete életük fő foglalkozása az ima, a Szent Szűz dicsérete volt. A firenzei püspök a Szent Szűz fájdalmanak emlékére fekete szerzetesi ruhát adott mindnyájukra és Szent Ágoston Regulájának megtartására kötelezte őket. Az új rendet 1304-ben XI. Benedek hagyta jóvá. 1310-ben Falconieri Szent Elek, a hét szent alapító közül az utolsó halálakor a szervita rendnek közel 10.000 tagja volt, nem számolva a közben megalakult női rend és a harmadrend tagjait. V. Márton és VIII. Ince a szervitákat a kolduló rendek közé sorolta.

A reformáció idején a rend legtöbb kolostora megszűnt, ugyanakkor több reformág is született. A remete szerviták vagy másképp a Szent Szűz Monte Serano-i szolgálói az 1600-as években ismét benépesítették Itália, Németország és Lengyelország kolostorait.

Apostoli célkitűzésük: lelkipásztori szolgálat és evangelizálás, életpéldájuk és igehirdetésük által a Fájdalmas Szűz tiszteletének terjesztése.

A rendtagok ünnepélyes örökfogadalmat tesznek.

A szervita rend női ága szigorú szemlélődő közösség.

A szervita harmadrend szabálya alapján több szerzetes-kongregáció is létesült.

A rend hét alapítóját 1888-ban avatták szentté.

Az evangélium szellemében a szerviták a következő területeken építik Isten országát:

- búcsújáróhelyeken végzik a zarándokok lelkipásztori szolgálatát,
- a harmadik világban küzdenek a társadalmi igazságosság követelményeinek megvalósításáért, evangelizálják a szegényeket,
- prédikálnak, lelkigyakorlatokat tartanak, imaköröket vezetnek, lelkivezetést végeznek,
- tanítanak saját iskoláikban és állami iskolákban,
- elősegítik rendtagjaik és mások művészi, alkotó adottságainak kibontakozását (irodalom, zene, színház, festészet, szobrászat stb.),
- előszeretettel tevékenykednek a munka világában, segítenek a munkások lelki életének elmélyítésében,
- bárhol élnek, igyekeznek előmozdítani a keresztények egységét,
- előítéletek nélkül dolgoznak minden ember üdvösségeért.

Magyar földön a szerviták a nyugat-magyarországi Loretomban építettek kolostort (ma Burgenland, keresett Mária-búcsújáróhely), 1649-ben. 1689-ben Pesten és Egerben alapítottak házat, 1928-tól pedig ők gondozták a máriaremetei kegyhelyet, 1938-tól pedig Makkos Mária templomát. A lorettómi kolostort II. József szüntette meg, a pesti és az egri 1950-ig működött. 1940-től fiúinternátust vezettek Makón, lelkipásztori szolgálatot teljesítettek a csatkaai Szentkút kegyhelyen, plébániát vettek át Törökszentmiklóson.

1950-ben a magyar szervita rendtartománynak 41 fogadalmas tagja volt.

Világszerte a rendnek 204 házában 1129 szervita él.

Központi házuk:

Piazza Marcello al Corso, 5

I-00187 Roma

Tel. (06) 67-80-888

Magyarországi cím:

Csete József Ágoston O.S.M.

Szabadság tér 12.

2081 Piliscsaba

"Minden ember megígérheti Istennek, az Atyának, hogy Jézus és örömhíre tanúja lesz, hogy szeretetből Istennek és testvéreinek szenteli életét, ha Mária, az Úr szolgálója lesz példaképe.

Szabadon eldöntheti, hogy a tisztaság, a szegénység és az engedelmisség fogadalma által haláláig Krisztust szolgálja és Isten országát építi, hogy testvéreivel közösségben él: együtt imádkoznak, együtt hallgatják Isten Szavát, együtt veszik magukhoz az Élet Kenyerét. Szent Agoston regulája szellemében, mindenüket megosztják egymással, együtt törekszenek arra, hogy Máriával teljesítsék a szeretet főparancsát, s remélik, hogy így elnyerik Isten végtelen irgalmát" (A szerviták fogadalmi szertartásából).

Irodalom:

A Szervita rend hét alapítója. Testvéreink, a szentek, II., Prugg Verlag, Eisenstadt 1982

TRAPPISTÁK, O.C.S.O.

(Ordo Cisterciensium Stricteris Observantiae)

Szent Benedek (+ 547) – Szent Bernát (+ 1153) – Armand Rancé (+ 1700): így húzhatnánk meg a trappisták törzsvonalát. Bencés Regula a ciszterci statutumok, ill. a szigorított trappista szabályok szerint. Rancé Armand, a normandiai La Trappe monostor apátja 1664-ben a közösséget az eredeti ciszterci szigorú életrend megtartására kötelezte. Kolostora a szigorú szerzetesi élet mintája lett. XI. Ince (1676-1689) és XI. Kelemen (1700-1721) megerősítették az új, a rend eredeti élet-eszményét megtestesítő szabályzatot. A francia forradalom előtt még egy kolostor alakult. A forradalom azonban szétszórta a szerzeteseket. Augustin de Lestrange, a Grande Trappe újoncmestere 24 szerzetessel Svájc Val-Sainte karthauzi kolostorában akarta folytatni addigi életét. A forradalmi csapatok innen is elűzték őket. A francia trappisták Németországon, Oroszországon, Anglián és Amerikán végigvándorolva 1815-ben tértek vissza Franciaországba. Ettől kezdve egymás után születtek új férfi és női kolostorok. XIII. Leó 1892-ben a trappistákat önálló renddé nyilvánította. A XX. század első harmadában eljutottak mind az öt világrészbe; az 58 férfi és 22 női trappista kolostor anyagháza az ősi Citeaux lett.

A belépés alapfeltétele, hogy a jelölt – Szent Benedek szavaival – "valóban Istent keresse". Néhány hétig a monostor vendége lesz, eközben eldöntheti, erre az életre hívja-e Isten. A próbaidő öt évig tart, csak ezt követően kötelezheti el magát

végleg az ünnepélyes örökfogadalommal. A trappisták több mint fele testvér. A papságra készülők a második próbaév után kezdenek meg teológiai tanulmányaikat.

A legszorosabb közösségben, állandó hallgatásban, szüntelen imában, kemény fizikai munkában folytatott szemlélődő trappista életnek egyetlen titka, oka, értelme és célja: Isten szeretete.

Életritmus, napirend:

Hajnali 3 után kelnek ("virrasszatok és imádkozzatok!"), az imakóruson (magában a templomban) elimádkozzák az olvasmányos imaórát, a vigiliát. Hétköznap háromnegyed óra, ünnepeken hosszabb. Ezt követően a monachus szabad. Úgy imádkozik, amint akar. Lehet ez lectio divina, meditáció. Anyaga elsősorban a Szentírás, Isten Szava, továbbá az egyházatyák, Szent Bernát, a monasztikus hagyomány, modern szerzők... A lectio divina helye a scriptorium; ide a szerzetes napközben is visszatér, hogy újabb indításokat kapjon Isten keresésében. 6-7 óra körül fejeződik be ez a virrasztás. Ekkor közösen elimádkozzák a reggeli Isten-dicséretet (Laudes). Ezt követi rendszerint a közösségi mise, ami a ciszterci hagyományoknak megfelelően egyszerű, bensőséges, énekben és szertartásokban rendkívül mértéktartó.

Reggel vagy este tartja meg az apát a közösségi káptalant: a Regulát magyarázza, majd a közösség ügyeiről ad hírt, rendelkezik... Az apát gondosan őrködik minden egyes szerzetes testi és lelki egészsége fölött, szavával, példájával bátorít, lelke az imának és a közösségi életnek.

9 óra körül elimádkozzák a terciát, délben a szextát, 2 óra körül a nonát. A közbeeső időben ki-ki az engedelmesség megszabta területen dolgozik: konyhában, kertben, mosodában, sekrestyében, könyvtárban, különféle műhelyekben, földeken... Egyesek az idős és beteg rendtársakkal foglalkoznak, mások a vendégek és lelkigyakorlatozók rendelkezésére állnak. A monostornak meg kell keresnie kenyerét, s ennek alapja általában a földművelés. Mindezen munkák teljes csöndben történnek, a szellem szabad, hogy Istent keresse vagy jelenlétének örvendjen. Munkájuk – akár traktorral szántanak, sajtot, csokoládét, sört gyártanak; akár az istállóban dolgoznak – teremtő alkotás, együttműködés az Atyával, aki "szüntelenül munkálkodik".

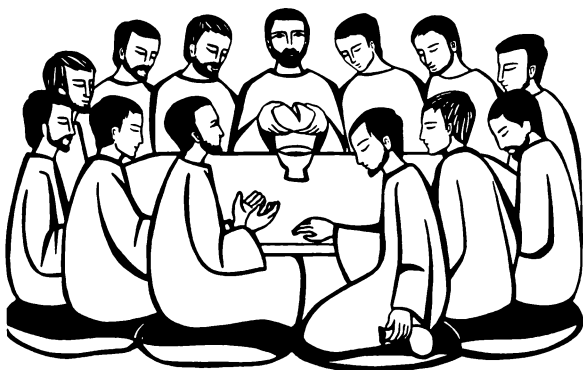
Délben mindenki leteszi a szerszámot. A szexta után a refektóriumba vonulnak. Az ebéd (húst soha nem esznek) viszonylag bőséges, hiszen kemény fizikai munkát végeznek. Az étkezés az eukarisztikus lakoma folytatása, igaz testvéri szeretetben. Közben a lektor fölolvását hallgatják, kulturális, politikai, vallási, egyházi stb. témákról. A világ szavát hallják, s

bár nem ismernek minden részletet, tájékozottak testvéreik életéről. "Az emberek ügyei, Isten ügyei, Isten ügyei pedig az enyéme" (Szt. Bernát).

Rövid pihenő és a nona után folytatódik a munka. 5 óra körül mindenki befejezi munkáját. A napnak ezek az utolsó órái teljes csöndben és békében telnek el. A közösség elimádkozza a vecsernyét, utána egyszerű és gyors vacsora. Kompletóriumig a trappista ismét szabad. Az esti imádság után elimádkozzák a Salve Reginát, s lepihennek a közös hálóteremben. Korán van, alig 8 óra, de ők hajnalban kezdik a napot...

Így telik el egy hétköznap. Kerete tehát a magány (a monastorok forgalmas helyektől messze épülnek), a közös élet, az állandó szigorú hallgatás (bár a legszükségesebbet meg lehet mondani, míg régebben csak jelekkel "beszéltek"), egyszerűség, sőt bizonyos keménység az életmódban. Bőjtös, növényi táplálkozás.

A trappista az Egyház szívében imádkozik: imája Isten-dicséret és könyörgés; közös és magán ima; ima az Egyházzal az Egyházért, az egész világért, de mindenekfelett a szerető szív odaadása. Az evangélium első és utolsó szava, s így az egész emberi élet lényege; "Szeretet az Isten, s aki szeretetben marad, Istenben marad és Isten őbenne" (1Jn 4,16).

Citeaux nem akart más lenni, mint a Szeretet iskolája. A trappista monostornak ez az egyetlen rendeltetése.

Magyarországon nem volt trappista kolostor.

A rend 89 kolostorában 2762 trappista szerzetes él.

A trappista főapát székhelye:
Viale Africa, 33
I-00144 Roma
Tel. (06) 592-41-55

Irodalom:

Thomas Merton: Élet és életszentség, ford. Sántha Máté, Prugg Verlag, Eisenstadt 1971

Thomas Merton: Lelkivezetés és elmélkedés, ford. Szabó József, Prugg Verlag, Eisenstadt 1974

Thomas Merton: Hétlépcsős hegy, ford. Lukács László, SzIT, Budapest 1981

Naszályi Emil: Csúcsok és szakadékok, SzIT, Budapest 1982

Thomas Merton: A csend szava, SzIT, Budapest 1983

TRINITÁRIUSOK, O.SS.T.

(Ordo Sanctissime Trinitatis)

Alapította: Mathai Szent János (+1213) és Valois Szent Félix (+1212) a Párizs melletti Cerfroid-ban, 1198-ban. III. Ince még ebben az évben jóváhagyta az új rendet.

1609 óta a koldulórendek között tartjuk számon.

Apostoli cél: a veszélyeztetett hitű keresztények lelkipásztori szolgálata, a Szentháromság tiszteletének terjesztése, missziós tevékenység.

A legenda szerint Mathai János első miséjén vörös és kék keresztet viselő fehér ruhás angyalt látott, amint kardját védelmezően rabok fölé emeli. Mivel nem tudta megfejtetni a látomást, egy szentéletű remetéhez, Valois Félixhez fordult tanácsért. Ekkor újabb látomás győzte meg őket arról, hogy Isten valami különös hivatást szánt nekik. Három évi ima után Rómában a pápától engedélyt kértek egy rabkiváltó rend alapítására. A pápa egyedüli kívánsága az volt, hogy az új szerzetesi közösséget a Szentháromságnak szenteljék. A trinitáriusok fehér ruhát öltöttek, szívük fölött nagy vörös és kék kereszttel. Cerfroid-ban megépült az első kolostor, a következő Rómában.

Első vállalkozásuk alkalmával 186 mór fogságban sínylődő keresztényt váltottak ki. A két alapító megosztotta a feladatokat: János inkább a rabkiváltást szervezte, Félix viszont az új rendtagok képzését biztosította. Közben otthont építettek rabásgból megszabadult, idős és beteg emberek számára. A

trinitáriusok Észak-Afrika mellett eljutottak egészen Indiáig, sőt Tatárországig. Csatlakoztak a keresztes hadakhoz, a seregben ápolták a betegeket, temették a halottakat. A középkorban kolostoraik száma elérte a 800-at.

Magyar földön a XVII. században telepedtek meg: Illava, Sárospatak, (1694), Pozsony (1697), Komárom (1712), Nagyszombat (1716), Eger (1717) és Óbuda (1738). A magyar trinitáriusok száma kb. másfélszázra tehető. Az első magyar rendtag, Marsovszky György 1695-ben öltözött be Illaván, az utolsó, a székely Sziker Damján 1811-ben hunyt el. A rendet II. József törölte el Magyarországon.

A XVIII. században kereken 250 ház 13 rendtartományt alkotott.

A századok során a trinitáriusok több százezer rabot váltottak ki. Több mint 7000 trinitárius adta magát önként rabszolgának, hogy egy testvérét szabaddá tegye. Ezek nagy része el is pusztult. Egy-egy fogoly kiváltása igen sokba került. Pl. a Don Quijote szerzője kiszabadításáért a trinitáriusok 25.000 livrét fizettek 1580 szept. 19-én. Biztos, hogy a magyar trinitáriusok sok magyar testvérüket hozták vissza a török rabságból.

A reformáció nagy csapást mért a rendre. A vele párhuzamosan megindult belső reformtörekvések következtében sarusokra és a reformált sarutlanokra szakadtak. Az első csoport teljesen eltűnt. A megmaradtakra a francia forradalom mért végzetes csapást. Csak a reformált ág egy Rómába menekült kis része maradt fenn. Ebből indult ki a rend XIX. századi fölvirágzása.

Ma a trinitáriusok a társadalom peremére szorultakat szolgálják előszeretettel, de szívesen indulnak bárhová, ahol karizmájuknak megfelelően szolgálatára lehetnek az Egyháznak.

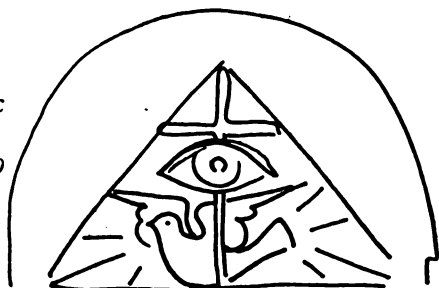
Lelkiségük alapja: negyedik fogadalmukkal teljesen Istenre hagyatkoznak, a keresztség kegyelmének erejében életüket végleg a Szentháromságnak szentelik. Kötelezik magukat a kor rabjai, a szegények, az üldözöttek szolgálatára. Tanulmányozzák a modern rabszolgaság válfajait.

Aki úgy érzi, készen áll a hit életére, a fogadalmak szellemében a legkisebbek szolgálatára, az rendelkezik a trinitárius hivatás előfeltételeivel. A jelentkezőnek vagy érettségivel vagy valamilyen szakmabeli képesítéssel kell rendelkeznie. A közösségben a papok és a testvérek teljesen egyenlők.

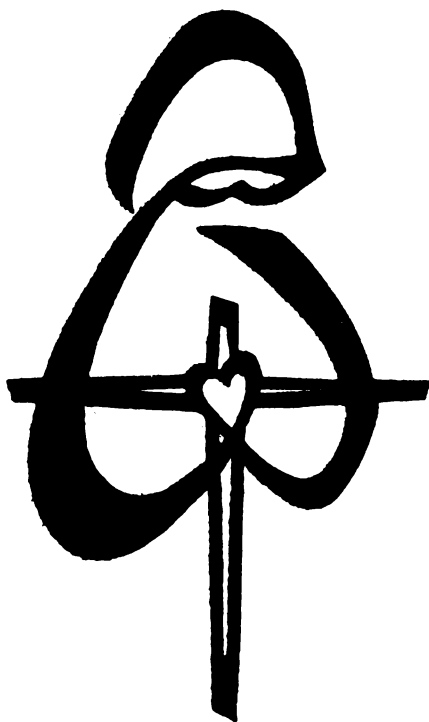
A világban élők számára trinitárius harmadrend is létrejött. (Ennek egyik misztikus szentje Taigi Anna Mária.)

1988-as adatok szerint 97 házban 590 trinitárius szerzetes működik.

*Központi házu':
Via Massimi, 114-c
I-00136 Roma
Tel. (06) 345-05-29*

Irodalom
Fallenbüchl Ferenc: A rabkiváltó trinitárius szerzetesek Magyarországon, Budapest 1940

NŐI
SZERZETESRENDEK
ÉS
KONGREGÁCIÓK

AZ ANGOLKISASSZONYYOK BOLDOGSÁGOS SZÚZ

MÁRIA INTÉZETE, I.B.M.V.

(Institutum Beatae Mariae Virginis)

Alapító: Ward Mária (1585-1645), St. Omer (Flandria). Loyolai Szent Ignác szabálya szellemében sok küzdelem árán 1609-ben hívta életre az első közösséget. A szerzetesintézményt az Egyház csak az alapító halála után, 1703-ban hagyta jóvá.

Az intézmény célja: a női ifjúság nevelése.

Magyar földre még Ward Mária életében Pázmány hívta meg az angolkisasszonyokat 1627-ben. A pozsonyi intézetről Pázmány így emlékezik meg levelében: "*A jó Anyák a legnagyobb épületességgel tanítják a leánykákat jámborságra, jó erkölcsre és nőies foglalkozásokra... Látván ezen anyák intézetének gyümölcsét, szándékomban van Nagyszombatban is letelepíteni őket*" (Hannuy Ferenc: Pázmány Péter levelei, II. 42-44).

A pozsonyi első magyar leányintézet hat évig működött. A közösség voltaképpen 1770-től vert magyar talajban mély gyökereket, amikor is létrejött a pesti ház. Itt nyílt meg később, 1856-ban, az első magyar tanítóképző, valamint a XX. sz. elején a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola, majd 1917-ben a Ward Kollégium.

A házalapítások sorrendje: Eger (1852), Veszprém (1860), Kecskemét (1917), Zugliget (1926), Nyíregyháza (1929), Klotildiget (1937), Élesd, Erdély (1941).

1948-ban kerekén 350 angolkisasszonynak kellett elköszönnie közel 6000 kisdiaától, középiskolástól és tanítóképzőstől.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint jelenleg 2750 angolkisasszony működik az Intézet 154 házában.

Ward Mária így foglalta össze lelkiségének ismertető jegeit:

*Az áhítat lelke,
törekvés a tökéletességre,
buzgóság,
bölcs megkülönböztetés,
hallgatagság és nagylelkűség,
vágy, hogy Krisztusért szenvedjen,
a lélek tettereje,
megfontolt beszéd,*

*egyenes lelkület,
engedelmes készség a Lélek iránt,
önmegtagadás és belső öröm,
a szenvedélyek megfegyverzése,
szeretetreméltó magatartás,
öröm mások haladása láttán,
kölcsonös tisztelet,
törekvés a tökéletes szeretetre,
és mindenek felett:
alázat és szelídség.*

Ward Mária életmottója: Isten jelen van!

Az angolkisasszonyok a Zsinat óta így jellemzik apostoli tevékenységük területeit:

- tanítás és nevelés iskolákban, internátusokban és ot'lo-nokban
- fiatalok és felnőttek képzése, együttműködés a lelkipásztori szolgálatban és szociális munka
- küzdelem a társadalmi igazságosságért
- szolgálat a harmadik világ országaiban: szegénykórházakban, lepratelepeken
- művészi, irodalmi és tudományos tevékenység.

Az I.B.M.V. szerzetesközösségbe való felvétel előfeltétele: Isten és az emberek szolgálatára irányuló akarat, testi-lelki egészség.

A szerzetesi kiképzés menete:

- jelöltidő 6 hónap,
- újoncidő 2 év,
- ideiglenes fogadalom 6 év,
- örök fogadalom (előtte az ún. harmadik próbaidő).

Központi anyaház:

Via Nomentana, 250

I-00162 Roma

Tel. (06)83-80-712

Magyarországi cím:

Bányai Mária

Alpári Gy. u. 2 II/12.

1051 Budapest

Tel. 172-363

Irodalom:

Körtvélyessy Mária: Ward Mária B.M.V. intézetének tanítási és nevelési módszere, Budapest 1942

Marcell Mihály: Ward Mária pedagógiája, Budapest 1943

Magyar róna acélos búzája, Mater Almásy Mária (1853-1919) élete, SzIT, Budapest 1943

Walter Nigg: Az erős asszony, Ward Mária, OMC, Bécs 1986

ÁGOSTONRENDI APÁCÁK

Az elmúlt másfél ezer év folyamán többféle ágostonrendi apácaközösség jött létre. Ezek valóban alapítójuknak tekintethetik Szent Agostont (354-430). Ugyanis az egyháztanító, püspök, nemcsak férfi, hanem női szerzetesközösségnek is életet adott. Ez utóbbinak vezetését megözvegyült nővérére bízta. Ennek utóda, Felicitas apátnő alatt szakadás támadt az apácák között. Szent Ágoston két levélben rendezte el az ügyet: az elsőben egységre, a közös imára, böjtre és szegénységre buzdította őket, a másodikban pedig kolostori szabályokat adott a közösségnek. Ez a Regula maradt alapszabálya mindazoknak a szerzeteseknek, akik Szent Ágostont tekintik szellemi atyjuknak.

Legnépesebb az ágostonrendi apácák (Augustinianae) családja: az öt világrészben 1280 apáca él 87 kolostorban. A sarutlan ágostonrendi apácák száma mindössze 68, 7 kolostorban. Népesebb a reformált, ún. Recollecta-ágostonos apácák közössége: 547 apácának 47 kolostor ad otthont. - Az egyes kolostorok függetlenek.

Ismertebb szentjeik: Casciai Szent Rita, Montefalcoi Szent Klára és Emmerich Katalin.

Magyar földön Bertalan veszprémi püspök 1240-ben alapította meg az első ágostonrendi apácakolostort Veszprémben. A Szent Katalin nevet viselő kolostor szinte kezdettől fogva a domonkosok szabályzata szerint élt és szolgált Istennek. Pázmány szerint hajdan Kolozsvárott is állt egy ágostonrendi apácakolostor. Az ágostonrendi kanonissza apácák részére Esterházy Pál építtet monostort 1678-ban Kismartonban.

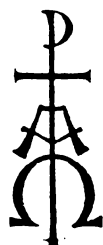
A legtöbb ágostonrendi apácakolostor már föderációt alkot.

Két cím:

Federazione Monache Agostiniane

Via dei SS. Quattro, 20

Roma
Tel. (06) 73-53-21
Federazione Monache Agostiniane
Ermo di Lecceto
I-53018 Sovicille - Siena

Irodalom:
Szent Ágoston vallomásai, ford. Városi István, Ecclesia, Budapest 1974
Szent Ágoston. Rónay György: Hit és humanizmus, Ecclesia, Budapest 1983

Aurelius Augustinus: A Szentháromságról, SzIT, Budapest 1985
Aurelius Augustinus: Fiatalkori párbeszéd, SzIT, Budapest 1986
Agostino Trapé: Szent Ágoston, SzIT, Budapest 1987
Jo Lemoine: Szent Rita, SzIT, Budapest 1985

ASSISI SZENT FERENC LEÁNYAI (BETEGÁPOLÓK), C.F.S.F.

(Congregatio Filiarum S. Francisci Assisinati)

A betegápolást, betegszolgálatot végző nővérek közösségét a Svájcból érkezett osztrák Anna Brunner alapította, 1894-ben, Budapesten. A pápai jóváhagyást 1935-ben nyerték el.

Életmottójuk: Boldogok az irtalmasok!

1950-ig a magyar rendtartomány több mint 250 tagja szolgált a betegek között a következő intézményekben: újpesti Árpád-kórház, dorogi Szent Borbála Bányász-kórház, ózdi Bányakórház, tatabányai Bányakórház, diósgyőri Vasgyári-kórház, érsekújvári Állami Kórház, zirci Megyei Kórház, kecskeméti Városi Kórház, makói Megyei Kórház, deszki Gyermekszanatórium, mezőhegyesi Állami Kórház.

A szerzetesi képzés menete:

Egy év jelöltidő, két év noviciátus. Ezután a fiatal nővér négy éven át egy-egy évre tesz fogadalmat. Ezt követően kötelezheti el magát örökre a hármass fogadalommal a ferences szellemű közösségi életre és a betegek szolgálatára.

Címük:

Muskát Jozefa

Batthyány u. 31

1015 Budapest

Irodalom:
Oszlanci Kata: Tenyerembe írtam a nevedet, Pécs 1982

NAGY SZENT BAZIL-RENDI (BAZILISSZA)

NŐVÉREK, O.S.B.M.

(Sorores Ordinis S. Basilii Magni)

Az Egyház egyik legősibb női rendje. Alapítója maga Nagy Szent Bazil (329-379) és nővére, Szent Makrina. Szent Bazil Regulája mindmáig a görög-katolikus szerzetesélet csodálatos alapokmánya.

A szerzetesrend célja: "Tökéletesedni Isten szeretetében és a szeretet tüzeit másokban is lánggra lobbantani" (Nagy Szent Bazil).

A bazilissza apácák már Szent István korában megtelepedtek hazánkban; áldozatos Isten-szolgálatuknak a török pusztítás vetett véget. 1935-ben Dudás Miklós hajdúdorogi püspök telepítette meg ismét a bizánci rítusú görög katolikus bazilissza nővéreket, mégpedig Máriapócsra. Apostoli munkaterületük: a máriapócsi kegytemplom gondozása, liturgikus ruhák készítése. Tevékeny részt vállaltak az ifjú nemzedék nevelésében: árvaházat, leányintézetet és elemi iskolát vezettek. Zárdáik voltak: Ungvárott, Munkácson, Huszton, Nagybecskóban, Rahón, Eperjesen, Máriapócsra és Nyíregyházán. 1945-től Hajdúdorogon és Sátoraljaújhelyen is kivették részüket a nevelő munkából.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint a következő bazilissza kongregációk ismertek:

Bazilissza nővérek: számuk 72 házban közel 800.

Központi házuk:

Via S. Alessio, 26

I-00153 Roma

Tel. (06) 575-06-51

Aleppoi bazilissza nővérek: 6 házban 29 nővér Libanonban. A közösség a melkita katolikus szertartást követi.

Bazilissza nővérek, Szent Makrina leányai: 20 házban 88 nővér.

Központi házuk:

Via Ss. Crocifisso, 107

I-90030 Mezzojuso

Tel. (091) 70-32-38

Soeurs Basiliennes Soarites: 20 házban másfélszáz nővér Libanonban.

Független, szemlélődő kolostor egy működik 17 bazilissza apácával.

*Magyarországi cím:
Karczub Magdolna
Bethlen Gábor u. 56.
4400 Nyíregyháza*

Irodalom:

Nagy Szent Baszileiosz. Vanyó László (szerk.): A kappadókiai atyák, SzIT, Budapest 1983

Tartally Ilona: Ékes virágszál, Ecclesia, Budapest 1983

A Hajdúdorogi Bizánci Katolikus Egyházmegye Jubileumi Évkönyve 1912-1987, Nyíregyháza 1987

BENCÉS APÁCÁK, O.S.B.

Nursiai Szent Benedek (480-547) és húga, Szent Skolasztika (+ 547) alapítása. A hagyomány szerint Skolasztika és társai 532-ben a Subiaco melletti Roccabotte kolostorában kezdték meg a közös szerzetesi életet. Más forrás szerint mind-ez Montecassino mellett, Piumarolában történt.

Ma az öt világrész 227 független kolostorában kerekén 7500 bencés apáca él. Szemlélődők, szigorú klauzúrában, külső apostoli tevékenységet nem folytatnak. Lelkiségük alapja Szent Benedek Regulája. Napjukat az istentisztelet és a munka ritmusa szabályozza.

Magyar földünkön már Szent István korában megtelepedtek (Esztergom, Somlyóvásárhely...); az egész középkoron keresztül mindig csak néhány monostoruk volt, s ezek is gyakran vagy ciszterci vagy premontrei közösséggé váltak.

*Egyik címük:
Abbaye Sainte Scholastique
F-81110 Dourgne*

Irodalom:

Corona Bamberg: Az emberség ára, Prugg Verlag, Eisenstadt 1974

Az első bencés apáca, Szent Skolasztika. Ijjas Antal: Szentek élete, I., Ecclesia, Budapest 1976

Szennay András: Népek nagy nevelője..., SzIT, Budapest 1981 (benne Szent Benedek Regulája)

Szent Skolasztika. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

SZENT BENEDEK LEÁNYAINAK TÁRSASÁGA

(Societas Filiarum Sancti Benedicti)

A tősgyökeres magyar szerzetesközösséget Szent Benedek Regulája alapján és Kühár Flóris O.S.B. segítségével Berecz Skolasztika (1898-1932) alapította 1928-ban. A közösség az alföldi és tiszatáji tanyavilág szolgálatában látta apostoli munkaterületét. Az első anyaház is tanyán, Tiszaújfalun volt a falutól néhány km-re. A megszentelő bencés ősök példáját követve

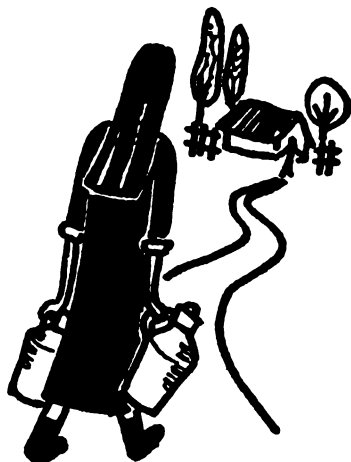
Krisztus örömhírét vitték el a legszegényebbekhez, legelgyatottabbakhoz. Szolgálatukban és nevelésükért vállaltak minden elképzelhető feladatot: a tanítástól a betegápoláson keresztül a leghétköznapibb munkákig. Csépán, Szarvason, Kecskeméten és Tiszazugon dolgoztak 1950-ig. 1989-ig a magyar bencés nővérek száma 27-re apadt. Egy kis közösségük Pannonhalmán él. Egy közülük átjár a tiszaujfalusi anyaházba, dolgozik az ott működő Pax Otthonban, gondozza a templomot.

Címük:

Orbán Klára

Vár 1

9090 Pannonhalma

Skolasztika perjelnö jelszava: Szeretni, égni: mindig, mindig!

Naplójából: *Ó, megérhetelen, megmérhetetlen, végtelenül irgalmas, édes gyöngéd Szeretet, add, hogy egészen Tied legyen szívem egész életemben, Neked zengjen hálát lelkem, add, hogy elmerüljek Benned és elégyek Érted!*

1928-as Munkanaplójából:

Benkő Magdolna lábát felvágtuk és bekötöttük. Kocsis Marinak fogcseppeket adtunk. Varga Pista kezét, arcát bekötöttük, erősen gennyednek. Reggel kihozattuk a doktort, utasítása szerint aztán négy majori gyereket kezelésbe vettünk.

Meglátogattuk Demeter Marit. Este orvoshoz küldtük. A Betegek Gyógyítója könyörüljön rajtunk!

Délben egy sebesült fiúcskát hoztak, keresztülszúrta kezefejét. Isten segítségével bekötöttük.

Szentmise után bekötöttük a kis Horváth Bözsikét, Juhász Pistának olajat adtunk sebeire.

Itt járt a szegény vesebajos Vera néni. Jól megraktuk a kosarát...

Szent József szegényeket küldött, hármat. Köszönjük!

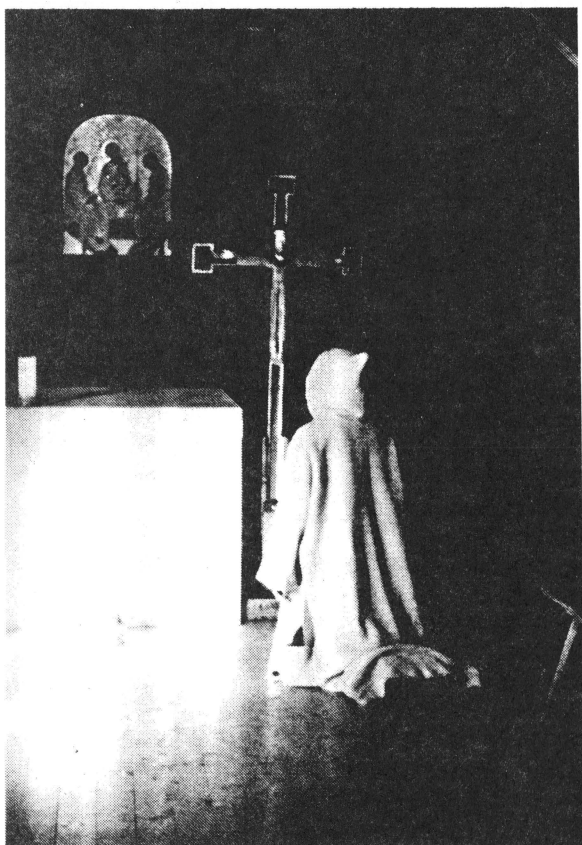
Irodalom:

Radó Polikárp: Tiszazugi történet, Berecz Skolasztika élete, SzIT, Budapest 1945

Puskely Mária: Hithirdető a "magyar Afrikában". Szolgálat, 78 (1988)

Szerdahelyi Csongor: Szent Benedek leányai megfiatalodóban. Új Ember, 1989. jún. 18.

BETLEHEMI KIS NŐVÉREK

A francia alapítású, modern szerzetesközösség Szent Brúnó (1030-1101) tanítása szellemében kontemplatív életet él. A kartauziakhoz hasonlóan a kis nővérek napjuk nagy részét saját cellájukban töltik: itt dolgoznak, a zsolozsma bizonyos részeit itt imádkozzák, egyedül étkeznek. Remete magányuk mottóját Jézus szavai alkotják: "Te, amikor imádkozol, menj be a szobádba, zárd be az ajtót, s imádkozzál titokban mennyei Atyádhoz" (Mt 6,6).

"Hogy a pusztaság magánya és csöndje milyen isteni örömmel tölti el azokat, akik ezt szeretik, csak azok tudják, akik már megtapasztalták" (Szent Brúnó).

A közösségi élet tengelyét a liturgia alkotja: naponta kétszer közösen imádkoznak a templomban, vasárnap pedig az egész zsolozsmát közösen éneklük, az ebédet is együtt fogyasztjuk el, de teljes hallgatásban. Vasár- és ünnepnapon közös sétát tesznek és üdülést tartanak.

Azok számára, akik bizonyos időt ebben a csendes imáadásban és teljes visszavonultságban akarnak eltölteni, vendéghelyet biztosítanak.

A betlehemi kis nővérek szerzeteskongregációját az egyház 1986. jún. 24-én ismerte el. Kolostoraik száma 20 (Franciaország, Itália, Belgium, Ausztria, Spanyolország, Izrael, USA), ezekben kb. 270 nővér éli Betlehem csöndes, elvonult életét. Ruházatuk emlékeztet a karthauzi apácák öltözképzésére.

Anyaház:

Monastère-en-Chartreuse

F-38380 St. Laurent du Pont

Tel. (0033) 75.55.40.55

Újabb alapítás:

Kloster von Betlehem, Kinderalm

A-5621 St. Veit i. Pongau

BOLDOGASSZONY LÁTOGATÁSÁRÓL nev. REND, másképp VIZITÁCIÓ

Alapította: Szent Ágoston Regulája alapján Szalézi Szent Ferenc (1567-1622) és Chantal Szent Franciska (1572-1641) 1610-ben, a franciaországi Annecy-ben.

Szigorú klauzúra, szemlélődő rend, külső apostoli tevékenység nélkül. Az egyes kolostorok függetlenek egymástól.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint világszerte 6500 vizitációs apáca él 190 kolostorban. E Rendből került ki a Jézus Szíve tisztelet nagy apostola, a díjoni Alacoque Szent Margit (1647-1690).

Magyarországon 1928 augusztus 26-án Érden nyílt meg az első vizitációs kolostor. Itt halt meg 1933. május 13-án, 28 éves korában Isten Szolgálója, Bogner Mária Margit nővér. Az érdi közösség 1940. június 15-én Polgárdiba költözött. Az Istenben elrejtett szemlélődő szerzetesi életnek ez a szentélye 1950-ben szűnt meg.

A szerzetesi kiképzés menete:

- jelöltidő 6-12 hónap,
- noviciátus 2 év,
- ideiglenes fogadalom 3 év,
- örök fogadalom.

"Oly örömmel tölt el, hogy én egészen a lelkeké vagyok. Értük élek. És ha csak néhány megdermedt lélekbe tudnám a Szent Szív életadó melegét belopni az én elrejtett életem által, ez volna az én leggazdagabb jutalmam, akkor nem éltem hiába!" (Bogner Mária Margit)

Magyarországi cím:

Őrsi Valéria

József A. u. 51.

1158 Budapest

Irodalom:

Csiki Amália: Mária Gonzága vizitációs nővér (+ 1941). Szent Magyarok Lapja, 2 (1942)

Chantal Szent Franciska és Bogner Mária Margit halálának évfordulója. Margitvirágok, 4 (1942)

Chantal Szent Franciska és Bogner Mária Margit az irodalomban. Margitvirágok, 5 (1942)

Csávossy Elemér: Egy sír a Duna felett. Bogner Mária Margit élete és naplója, Korda, Budapest 1942

Thumfeldtől Polgárdiig. A magyar vizitáció keletkezése. Margitvirágok, 7 (1943)

Brandtner Szidi, Aloysia Xavéria nővér naplója. Margitvirágok, 8-9 (1943), 10-13 (1944)

Szalézi Szent Ferenc. Rónay György: Szentek, írók, irányzatok, SzIT, Budapest 1970

Emil Bougaud: Chantal Szent Franciska élete, Stephaneum, Budapest 1903

Szalézi Szent Ferenc: Filotea, Ecclesia, Budapest 1977

"Kövess engem" – Bogner Mária Margit. Puskely Mária: Akik hittek a szeretetben, SzIT, Budapest 1979

Balássy László: Mindig hűségesen, Bogner Margit élete, Székesfehérvár 1985

Jean Ladame: Jézus Szíve apostola, Alacoque Szent Margit élete, SzIT, Budapest 1985

CARITAS SOCIÁLIS NŐVÉREK, C.S.

A szerzetesközösség az első világháború után, 1919-ben, Bécsben jött létre azzal a céllal, hogy tagjai azokat szolgálják, akik a társadalom peremére szorultak a legnagyobb anyagi-szellemi és lelki szükséglet szenvedik.

Az alapító, Dr. Hildegárd Burján (1883-1933) hitetlen zsidó családból származott. Filológiai tanulmányokat végzett, 1907-ben feleségül ment a magyar Burján Sándor mérnök-hallgatóhoz. 1908-ban súlyosan megbetegedett. Váratlan gyógyulása után, 1909-ben, férjével együtt megkeresztelkedett. Gyermekeit, az életveszélyt is vállalva hozta a világra. A háború kitörésekor széleskörű szociális tevékenységbe kezdett. 1919-ben a keresztény szocialista párt tagjaként bekerült az osztrák parlamentbe. Ugyanebben az évben hozta létre a Caritas Sociális első kis közösségét. Egymás után indultak a nővérek a "legforróbb" helyekre: veszélyeztetett leányok után, pályaudvari misszióba, nehezen kezelhető gyermekek közé... Hildegárd Burján halálakor már 200 Caritas Sociális nővér tartozott a kongregációhoz. A Caritas Sociális 1960-ban nyerte el a pápai jóváhagyást, közben házat nyitottak Izraelben és Brazíliában is.

Apostoli célkitűzésük: az embereknek meg kell tapasztalniuk Krisztus szeretetét; igazi emberségre ugyanis csak a Krisztussal való életesség vezethet el.

Jelenlegi tevékenységi területük:

- öregek gondozása
- szociális szakembereket képző iskola
- egyházközségi szociális szolgálat
- családi tanácsadás és konkrét segítség
- a meg nem született élet védelme
- pályaudvari misszió

A kereken 200 nővért egyesítő kongregáció központi háza:

Pramergasse 9

A-1090 Wien

Tel. (0222) 34-65-43/14

Jelszavuk: Istent keresni, az embert szolgálni!

Irodalom:

Sántha Máté: Hildegárd Burján, a szociális tett embere. Szolgálat, 31 (1976)

CENACULUM NŐVÉREK

Alapító: Szent Thérèse Couderc (1805-1855), a francia Ar-dèche-à-La-Louvenc városkában, 1826-ban.

A kongregáció sajátos karizmája: az Egyházban a cenákulum misztériumát fejezik ki életükkel és a lelkek szolgálatával. A születő Egyház a cenákulumban Máriával együtt imádkozva várakozott a Szentlélek eljövetelére. Visszavonultság, ima, közösség, a Szentlélek iránti nyitottság készíti fel a gyöngé, félő embereket arra, hogy majd bátran hirdessék Jézus örömhírét a világon.

A nővérek minden háza ilyen "cenaculum", ahol egyeseknek és csoportoknak lelkigyakorlatokat adnak. Sőt, házhoz is szállítják a cenaculumot, amikor maguk keresik föl a családokat és tartanak velük lelki napot vagy lelkigyakorlatot. Egyetlen vágyuk az, ami Máriáé: megismertetni és megszerettetni Krisztust, minden ember Üdvözítőjét. Elsősorban életükkel hirdetik az evangéliumot, csak másodsorban szavakkal.

Közösségi és egyéni imájukban Krisztus szeretetét fogadják be, egyben azt a kegyelmet, hogy ezt a szeretetet a Szentlélek erejében láthatóvá, tapinthatóvá tegyék embertársaik számára.

Közösségi életükben a cenaculum rejtett, Szentlelket váró és befogadó, Isten Szavát együtt hallgató és egymást krisztusi szeretettel szerető testvéri szellemét akarják megvalósítani.

A világ számos országában kerekén 900 nővér él 70 cenákulumban.

Központi házuk:
Piazza Madonna del Cenacolo, 15
I-00136 Roma
Tel. (06) 342-00-54

Irodalom:
Puskely Mária: Gondolatok a lelki vezetésről. Szolgálat, 77 (1988)

CISZTERCI APÁCÁK, O.Cist.

1129 körül Elisabeth de Donzy elindult a Jully-les Nonnais bencés apátságból, hogy Citeaux közelében új apátságot alapítson. Guido citeaux-i apát (1193-1199) a Tart-ban létesült új közösséget már Cistercius édes leányának nevezte. 1228-ban már 1000 körül járt a női ciszterci apátságok száma.

Igazi élettörténetüket nem lehet megírni: imából és munkából összeszőtt létük Isten dicsérete volt. A monostorok, hogy némi védettséget élvezzenek, rendszerint városban épültek. A ciszterci apát fennhatósága alá tartoztak.

Az apácák többé-kevésbé tudtak latinul, minthogy a karimát ezen a nyelven végezték. Korán fellépett azonban az a kívánság, hogy a Szentírást meg a Szentek életét anyanyelvükön olvassák. Egy-egy monostor így vált az írásbeliség, az irodalom és a kódexírás műhelyévé. Az apácák kéthetenként gyóntak, a szentáldozáshoz viszont csak évente hétszer járulhattak. 1261-ig két szín alatt áldoztak.

A rendi statutumok kétkezi munkát írtak elő. Bőséges lehetőség nyílt erre pl. a monostorok melletti nagy gyümölcsösben, konyhakertben. Veszprémvölgyben, Kőrmenden jól ápolt gyümölcsösük volt.

Magyarországon öt ciszterci monostorról tudunk.

BRASSÓ, 1202 után alapították; az apácák lelkipásztori szolgálatát a kerci ciszterek látták el. 1558-ban a monostorban már iskola működött.

POZSONY, II. Béla alapította 1132-ben. Az utolsó hiteles adat az apácák ottlétéről 1290-ből származik. Helyükre, III. Endre támogatásával, klarissza apácák kerültek.

VESZPRÉMVÖLGY, Szűz Mária monostor, IV. Béla 1240-ben ciszterci apácákat telepített a veszprémvölgyi Boldogságos Szűz kolostorba. A tatárjárás hírére az öt ciszterci apáca elmenekült, a monostor a 70-es évekig csak tengődött. Királyaink nagy adományai révén lassan ismét benépesült. Szívesen tartózkodott itt IV. László. 1367-ben újjáépítették az egész épületegyüttest. Zsigmond és felesége, Mária is nagy jóakaratot tanúsítottak az apácák iránt. V. László - jellemző kortörténeti adat! - pallosjogot adott a monostornak. A török idők nyomort és bizonytalanságot hoztak. A mohácsi vész után az apácák Körömdre menekültek, itt egy üresen álló vilhelmita kolostorba költöztek be. 1571-91 között Mindszenty Veronika apátnő idején még utoljára felvirágzott a közösség. 1625-ben már csak egyetlen ciszterci apáca élt Körömden. A kihalt monostorba domonkos apácák költöztek.

IVANIC (zágrábi egyházmegye), IV. Béla és Mária királyné alapították 1246-ban, hogy az apácák a királyi családért imádkozzanak. A zágrábi püspök végrendelete szerint 1499-ben már csak két apáca volt a kolostorban.

SZÁVASZIGET, a ciszterci apácák 1315 körül telepedtek ide. Nagy szegénységben éltek. A citeaux-i káptalani dokumentumok 1462-ben még megemlítik. (Székely Ottokár, A ciszterci apácák Magyarországon, Szt. Imre Gimnázium 1941/42 Évkönyve, Budapest 1942)

* * *

REGINA MUNDI, a nővérek 1945. június 11-én kezdték meg a közös életet Nagyesztergáron. Szeptember 29-én az akkori veszprémi püspök, Mindszenty József adta meg a püspöki jóváhagyást. A földosztáskor kapott 50 hold földet művelték. Monostorukat egy romos istállóból alakították ki, s azt Bakonyboldogasszonynak nevezve, a Világ Királynőjének oltalma alá helyezték. Éjjel 2-kor keltek, napjában hétszer gyűltek össze Isten dicséretére, böjtöltek, húst soha nem ettek, keményen dolgoztak. 1949. május 16-án hasonló monostort alapítottak Somogyban, Toldipusztá határában. Itt a veszprémi püspökségtől kapott 25 holdat művelték. A helyet Somogyboldogasszonynak nevezték el. 1950-ben 22 nővérnek kellett elhagynia a két házat.

A közösség csendben tovább folytatta életét, Érden. A zsolozsma nem hallgatott el egyetlen napra sem. Munkát vállaltak, fizetésükből építették fel szerény házukat, művelték a kertet. Terményeiket nagyrészt eladták, hogy fenntartsák magukat.

Életmottójukat röviden így fejezték ki: Szeretni, jóvátenni, imádni!

"Ez a szemlélődő lelkiség, ami Istent csendben és kifosztottságban keresi, a Szentlélek mélységes indításából fakad, soha nem szűnik meg, míg van szív, amely válaszol szavára" (XII. Pius).

A ciszterci imádság legfontosabb összetevője a liturgia, az egyház nevében végzeót zsolozsma és közösen ünnepelt szentmise. A zsolozsma-órák átszövik és megszentelik a napot, az időt. A ciszterci nővér azok helyett is imádkozik, akik már nem tudnak vagy nem akarnak Istenhez szólni, ugyanakkor hálát ad, magasztalja Istent az egész teremtet világ nevében.

A monasztikus szerzeteseknek kezük munkájával kell megkeresniük kenyerüket. Sorsközösséget vállalnak a dolgozó-munkás világgal.

A közös élet alapja Szent Benedek Regulája. Ezt az apátnő értelmezi és alkalmazza a gyakorlati életben.

A Regina Mundi monostort már jóváhagyta a Szentszék, a ciszterci rendbe teljes joggal bekebelezett monostor.

A szerzetesi kiképzés menete:

- a noviciátus éve alatt a lelkiség elsajátítása mellett latint és gregoriánt tanulnak,
- az ideiglenes fogadalom éve alatt teológiai tanulmányokat folytatnak,
- kiképzésüket az örökfogadalom zárja le.

A monostor címe:

Punk M. Gemma

Támoki u. 9

2030 Érdliget

* * *

BOLDOGASSZONY HÁZA, ANNUNTIATIO monostor élete 1955-ben kezdődött. Céljuk: tanúságot tenni Isten létéről, Krisztus megváltó szeretetéről.

A monostor élete teljes egészében kontemplatív. Egyedül Istenre irányul és egészen apostoli. A szerzetesnők igyekeznek megközelíthetővé tenni az emberek számára a Természetfölöttit.

A zsolozsmát magyarul éneklük. A liturgia végzésére nagy gondot fordítanak, s munkájukból élnek. Fontosnak tartják, hogy hitük teológiai és erkölcsi igazságát egyértelműen sugározzák az Isten iránt közönyös világ felé. Elfogadják és értékelik az embereket. Árasztják az evangélium világát, nem törődve azzal, hogy életük mikor és hol hoz gyümölcsöt.

A monostor a ciszterci rend generális apátja fennhatósága alá tartozik.

Levélcím:
Timár Ágnes
Pf. 10.
2623 Kismaros

* * *

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint a ciszterci apácák száma 2260 az öt világrész 95 monostorában. Valamennyi a ciszterci főapát fennhatósága alá tartozik:

P. Zakar Polikárp O.Cist.
Piazza Tempio di Diana, 14
I-00153 Roma

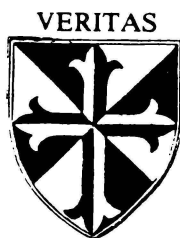
Irodalom:

Naszályi Emil: Csúcsok és szakadékok, SzIT, Budapest 1982

Hervay L. Ferenc: Repertorium historicum Ordinis Cisterciensis in Hungaria, Roma 1984

Horváth Olga: Monasztikus teológus spiritualitása a XII. században, Rielvaux apátja: Aelred. (Dissz.: Pázmány Péter Róm. Kat. Hittud. Akadémia, Budapest 1989)

A helftai misztikus triász – Magdeburgi Mechtild, Hackeborni Mechtild és Nagy Szent Gertrud. Puskely Mária: 1000 év misztikájából, Budapest 1989

Szent Domonkos az első női kolostort 1206-ban a francia Prouille városkában hozta létre. Szabályaikat III. Honorius pápa 1218-ban hagyta jóvá.

A II. rendi domonkos apácák a férfiakéhoz hasonló szigorú szabályok szerint élnek; szemlélődők, nem folytatnak külső apostoli tevékenységet. Kolostoraik lényegében függetlenek egymástól.

Megtalálhatók a világ minden táján: több mint 200 kolostorban mintegy 5600 domonkos apáca él és imádkozik Isten Országá terjedéséért.

Magyar földünkön már a XIII. sz. elején megtelepedtek. Híres volt a veszprémi kolostor, ahol pl. a sz. gmatizált Boldog Ilona élt, valamint a Nyulak-szigeti kolostor, ahol Árpádházi Szent Margit lett áldozat hazájáért. Voltak még kolostoraik Székesfehérvárott, Sárospatakon, Pécsen, Kolozsvárott és Besztercén. Imádságos, vezeklő jelenlétüket lassanként a török hódoltság szüntette meg.

A második világháború után Szegeden történtek kezdeményezések a II. rendi domonkos apácarend újjászervezésére. Nem hiányoztak a nagylelkű jelöltek, azonban az 1950-es felosztás ezt a bimbózó közösséget is elsöpörte.

Legismertebb domonkos apáca szentek: Montepulcianói Ágnes (+ 1314), Sienai Katalin (1347-1380) - bár ő nem a II. rendhez tartozott -, Límái Róza (1586-1614), a stigmatizált Magyar Boldog Ilona, Árpádházi Szent Margit és az "utolsó aranyágacska": Árpádházi Boldog Erzsébet.

Központi házuk:

Piazza della Minerva, 42

I-00186 Roma

Tel. (06) 679-39-26

678-20-55

Magyarországi cím:

Szegedy Ilona

Csömöri út 101

1161 Budapest

Irodalom:

Karl Lajos: Veszprémi Boldog Helén élete. Kath. Szemle, 1914. 765-768

Mályusz Elemér: Árpádházi Boldog Margit. Károlyi Árpád Emlékkönyv, Budapest 1933

Tóth László: Magyarországi Boldog Ilona Legendájáról. Domanovszky Emlékkönyv, Budapest 1937

Temel M. Amata O.P.: Domonkosrendi szentek és boldogok életrajza, I-II-III., Szombathely 1945

Fenyvessy Jeromos O.P.: Magyar Boldog Ilona OP (1225-1272). Margitvirágok, 1947. ápr.-máj.

Puskely Mária: Árpádházi Boldog Erzsébet és a XIV. századi misztika, Róma 1980

Szienai Szent Katalin: Dialógus, SzIT, Budapest 1983

Szienai Szent Katalin: Levelek, SzIT, Budapest 1983

Capuai Boldog Raymund O.P.: Sienai Szent Katalin élete, SzIT, Budapest 1983

Boldog Ilona Legendája. Árpád-kori Legendák és Intelmek, Szépirodalmi, Budapest 1983

ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGITRÓL nev. SZENT
DOMONKOSRENDI NŐVÉREK, O.P.

(Congregatio Sororum III. Ord. S. Dominici de B.

Margarita a Hungaria)

Hazánkban a XIII. sz. elején létesült az első domonkosrendi női kolostor Veszprémben. Itt nevelkedett négy éves korától kezdve Árpádházi Szent Margit. 1252-ben került át a Nyulak szigetén épült új kolostorba. Hősies Isten- és testvérszeretete készítette arra, hogy életét egészen eléggő áldozatul ajánlja fel magyar népéért, hazájáért.

Szent Margit feledhetetlen emléke új szerzetesközösséget hívott életre a múlt század végén. 1868-ban tíz fiatal lány a domonkos III. rendisabályok alapján közös életet kezdett Kőszegen. A magyar leányifjúságot akarták oktatni és nevelni Árpádházi Szent Margit szellemében. Az áldozatos alapítónővérek híven követték a Rend jelszavát: "Praedicare, laudare, benedicere". Zsolozsmájukkal dicsérték Istent, a leányifjúság

nevelésével apostoli munkát végeztek, életükkel hirdették Isten országa örömhírét. A kőszegi iskola hazánk egyik legnagyobb leánynevelő intézete lett. 1950-ig még a következő városokban folytattak oktató-nevelő munkát: Hódmezővásárhely, Szarvaskend, Szeged, Szombathely, Vasvár és Velem.

A nővérek száma megközelítette a háromszázat.

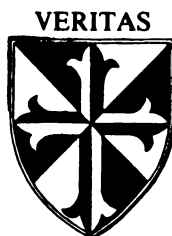
Cím:

Csepreghy Magdolna

Petőfi u. 2.

8000 Székesfehérvár

Tel. (22) 15-328

Irodalom:

Lovas Elemér O.S.B.: Árpádházi Boldog Margit élete, SzIT, Budapest 1938

Félegyházy József: Szent Margit magyarságszeretete. Kath. Szemle, 1944. 169-173

Mezey László: Árpádházi Szent Margit lelkiségének forrásai. Vigilia, 1971. 291-296

Meszlényi Antal: Magyarországi Szent Margit, SzIT, Budapest 1979

Király Ilona: Árpádházi Szent Margit és a Sziget, SzIT, Budapest 1979

Szent Margit Legendája. Árpád-kori legendák és intelmek, Szépirodalmi, Budapest 1983. 110-179

EGYHÁZKÖZSÉGI NŐVÉREK SZENT PÉTER LEÁNYAI TÁRSASÁGA

Az alapítás Kalocsán jött létre 1935-ben; Grösz József érsek adta meg az egyházi jóváhagyást 1943-ban.

A közösség apostoli célja: képzett munkatársként állni a lelkipásztorok mellett, szolgálni a falvak népét.

Mottójuk: Mindenkinek élek, mindenkinek szolgálok, hogy mindenkit Krisztushoz vezessek!

"Munkakörükhöz tartozik a hitoktatás és minden egyházközségi munka az illetékes lelkipásztor kívánsága szerint: katolikus hitbuzgalmi és társadalmi egyesületek munkájában való részvétel, a katolikus sajtó szolgálata, mindennemű adminisztrációs munka" (Szabályzat). A nővéreket kettesével helyezték ki az egyházközségekbe. Itt segítettek a családlátogatásban, az egyesületi munkában, felkutatták az elhagyatott betegeket, házasságok rendezését készítették elő, gondozták a templomot, hitoktatást végeztek stb. Kolostori kápolnájuk a plébániatemplom, közösségük az egyházközség hívő serege.

1950-ig Kalocsán, Budapesten, Rákosszentmihályon és Sükösdön végeztek egyházközségi munkát. A fogadalmas nővérek száma tizennyolc volt.

Irodalom:

Isten küld... Egyházközségi Nővérek Társasága, Kalocsa 1944

SZENT ERZSÉBET APÁCAREND (Elisabethinae)

Alapítója: Appolonie Rademacher, Aachen, 1626.

Jelszavuk: Segítsünk, mint Szent Erzsébet!

Lelkiségük: Szent Erzsébet és Szent Ferenc szellemében vidám Istendicséret és emberszolgálat, egyszerű életvitel, bensőséges közösségi élet. Életeszményük a szemlélődő és tevékeny élet szintézise.

Magyarországon Esterházy Imre hercegrímás meghívására Pozsonyban telepedtek meg először, 1744-ben, majd utána Budán (Fő utca) 1784-ben. 1950-ben hetven nővér teljesítette Szent Erzsébet szellemében betegápoló hivatását.

Az Árpádházi Szent Erzsébet lelkisége és Szent Ferenc harmadrendi szabály szerint élő betegápoló és szegénygondozó apácák Európa szerte 15 egymástól független kolostorban teljesítik szent hivatásukat.

Napirendjük: reggel fél hatkor zsolozsma, szentmise és elmélkedés, egész napos betegszolgálat, közös esti zsolozsma és pihenés.

A szerzetesi kiképzés:

- 6-12 hónap jelöltidő,
- beöltözés, 2 éves újoncidő,
- első fogadalom 2 évre,
- fogadalomújítás 3 évre,
- végleges önátadás, örök fogadalom.

Egy közeli kolostor:

Elisabethinen
Betlehemstr. 23
A-4020 Linz

Magyarországi cím:

Kovács Hilda
Márvány u. 1/B
1012 Budapest

Irodalom:

- Pokorny Emmanuel: A Szent Erzsébet-szerzet, Budapest 1935
 Endrey Mihály: Három elmélkedés Árpádházi Szent Erzsébetről, SzIT, Budapest 1957
 Elfriede Kiel: A szeretet nagy szentje, SzIT, Budapest 1970
 Puskely Mária: Árpádházi Szent Erzsébet, Róma 1981
 Sz. Jónás Ilona: Árpádházi Szent Erzsébet, Akadémiai Kiadó, Budapest 1986

SZENT FERENC RENDI SZEGÉNYGONDOZÓ

NŐVÉREK (Egri Norma)

(Congregatio Sororum Pauperibus Succurentium)

Alapító: Pahók M. Franciska és Kroumann M. Magdolna ferences harmadrendi nővérek, Eger, 1927.

Az alapítás lelki védnöke: P. Oslay Oszvald O.F.M. tartományfőnök. Egyházmegyei szinten Szemerecsányi Lajos egri érsek támogatta a kezdeményezést. Az új kongregáció szabályát XI. Pius hagyta jóvá.

A kongregáció sajátos karizmája: a ferences szellemű evangéliumi élet, az eukarisztia bensőséges tisztelete, a szegények szegényként való szolgálata.

A nővérek Szent Ferenc harmadrendi regulája szerint élnek. A három evangéliumi tanács mellé negyediket is csatolnak: az áldozatos szegénygondozás fogadalmát. Példaképük a Boldogságos Szent Szűz, az Úr alázatos szolgálója.

1931-ben a közösség anyaháza Ludányhalászinban épült fel. Az akkori magyar vezetés 37 öregotthont kívánt a koldus-szegény ferences nővérekre bízni. A következő években országos méretűvé vált a nővérek szolgálata, az öregotthonok mellett öt városban betegszolgálatot is vállaltak. 1950-ben 42 helyen 310 szegénygondozó ferences nővér szüntette be hivatalos, áldásos tevékenységét.

Franciska anyja római engedéllyel 1972-ben új alapítást hozott létre Bécsben. A nővérek beteggondozást végeznek.

Központi házuk 1983-tól:

Endresirasse 59

A-1238 Wien-Mauer

Tel. (0222) 88-51-57

Magyarországi cím:

Pasaréti út 137

1026 Budapest

FERENCES MÁRIA MISSIONÁRIUS NŐVÉREK
TÁRSULATA, F.M.M.

(Institutum Franciscalium Missionarium a Maria)

A kongregációt a francia Hélène de Chapotin de Neuville, a Kínszenvedésről nevezett Mária anya alapította 1877-ben az indiai Ooctacamundban.

Maria De la Passion

Az intézmény 1896-ban nyerte el a pápai jóváhagyást. Szabályaik alapja Szent Ferenc harmadik rendjének regulája. A nővérek a kontemplatív ima és az apostoli tevékenység által az egyetemes missziónak szentelik magukat. A szegénység, a tisztaság és az engedelmesség megtartására tesznek örök fogadalmat.

Jelenleg az öt világrész 75 országában, 53 tartomány keretében 900 helyen mintegy 9000 misszionárius nővér teljesíti sajátos hivatását.

Központi házuk:

Via Giusti, 12

I-00185 Roma

Tel. (06) 731-67-41

Magyar földre 90 éve, 1899. aug. 12-én érkezett két nővér Zichy gróf hívására. Az angolkisasszonyokhoz jártak magyar nyelvgyakorlatra. 1900 augusztusában újabb nővérek érkeztek, s a Szabóky (ma Bíró Lajos) utca egy bérházában óvodát és bölcsődét nyitottak, s látogatták a környék szegényeit. Ajtjukra kiírták: "Egy tál meleg étel mindig kapható". 1902-ben a Hermina úton jött létre új alapítás. Ez lett magyarországi anyaházuk. Védőszentjük a Kínában vértenuhalált halt hét nővér egyike: Boldog Hermina.

Az anyaházból a nővérek többsége missziókba került (Kína, India stb.). A budapesti házban maradtak a környék szegényeit szolgálták: bölcsődét és óvodát vezettek, népkonyhát létesítettek, ipariskolában szabást-varrást, háztartási ismereteket tanítottak. Elsősorban árva és menhelyi gyermekeket oktattak. A hímezőműhelyben fiatal lányoknak biztosítottak szakképesítést. Néhány nővér rendszeresen látogatta és gondozta a környék szegény, elhagyatott betegeit.

Az 1950-es feloszlatáskor a magyar tartomány 157 nővére közül 62 működött missziós országokban, a többi Budapesten és Füzesgyarmaton élt. 1989-ben számuk 23.

A magyar tartomány címe:

Radocsai Jolán

Május 1. u. 19.

1146 Budapest

Tel. 228-003

Sajátos karizmájuk:

- Krisztus követése, aki a világ üdvösségéért kiszolgáltatta magát az Atyának;

- Mária magatartása szerinti élet, aki hitben és alázatos szolgálatban szerető készséggel ajánlotta fel egész lényét Istennek;

- Életük középpontja az eukarisztia; naponta hosszabb időt szentelnek szentségimádásnak;

- Mint hithirdetők, szívesen indulnak bárhová, de mindig a szegényeknek adnak elsőbbséget;

- Készségük és önátadásuk forrása az elmélyült imaélet és a szemlélődés;

Legfőbb céljuk az evangélium hirdetése:

- ott, ahol nem ismerik Krisztust,
- azok között, akik nem tartják magukat hívóknak, akik más valláshoz vagy vallási csoporthoz tartoznak,

- a lelkipásztori szolgálat területén,
- az ember teljes kibontakozása érdekében a nevelés, a betegápolás és szociális szolgálat területén (Konstitúció, 44.).

Felvételi feltételek:

- annak tudata, hogy Krisztus személyesen hívja, és az a vágy, hogy erre a meghívásra igent mondjon,
- testi-lelki egészség,
- betöltött 18. év.

A szerzetesi képzés menete:

- hat hónaptól 2 évig tartó jelöltidő,
- két év noviciátus,
- háromtól hat évig tartó juniorátus (ideiglenes fogadalom),
- örökfogadalom.

A Társulat első vértanúi Kínában, Shansi városában az 1900-as boxerlázadás során áldozták életüket Krisztusért: e hét ferences misszionárius nővért 1946-ban XII. Pius avatta boldoggá. Három évvel később, ugyanebben a városban halt meg tifuszban az olasz Pallotta Mária Assunta nővér (1878-1905). A "balzsamos illatok Szentjét" – ahogy a kínaiak nevezték Assunta nővért – ugyancsak XII. Pius avatta boldoggá 1954-ben.

Irodalom:

Mária Assunta nővér, Ferencrendi Mária Misszionáriusnő, Esztergom 1924.

彌撒經典

GYÜMÖLCSOLTÓ BOLDOGASSZONY SZOLGÁLÓI vagy ANNUNCIÁTA NŐVÉREK (Congregatio Ancillarum B.M.V. Annuntiatae)

Boda János szombathelyi kanonok alapította 1921-ben. A kongregáció 1942-ben nyerte el az egyházi jóváhagyást.

A szerzet apostoli célkitűzése: nyilvános kórházakban a betegek ápolása, háztartásvezetés egyházi intézményekben, elhagyott, szegény leányok felkarolása.

A nővérek mottója: Ecce ancilla Domini!

1950-ig Szombathelyen, az anyaház mellett, leányotthont tartottak fenn, ugyanitt, valamint Celldömölkön és Szegeden kórházban ápoltak, Gyulán a József szanatóriumban dolgoztak, Gyergyószentmiklóson pedig az állami kórházban. Eljutottak Brazíliába is: Belem helységben lepratelepen szolgáltak. Bécsben a Pázmáneum háztartását vezették, ugyanilyen szolgálatot végeztek Pécsen, Kalocsán, Kőszegen, Egerben, Szegeden és Sopronban. - A szépen fejlődő magyar kongregáció tagjainak száma elérte a kétszázat.

Címük:

Braun Mária Flóra

Bartók Béla út 87. fszt. 1.

1115 Budapest

Irodalom:

Kiss Veronika Ágnes annuntiáta nővér, kórházi főnöknő. Szent Magyarok Lapja, 1 (1945)

Sipos Rozália Rafaela annuntiáta nővér, a szegedi kórház ápolónője (1901-1944). Margitvirágok, 1 (1945)

IRGALMAS NŐVÉREK, PÁLI SZENT VINCE SZERETETLEÁNYAI

(Filles de la Charité de Saint-Vincent de Paul)

Alapítók: Páli Szent Vince (1589-1660) és Marillac Szent Lujza, Párizs, 1633. Szent Vince így határozta meg az irgalmas nővérek élethivatását: *"Szeressék és kövessék Urunkat, Jézus Krisztust, a szeretet forrását és példaképét, s szolgáljanak neki testileg és lelkileg a szegények személyében, legyenek azok akár betegek, akár gyermekek, akár foglyok vagy olyanok, akik szégyenlik megvallani szegénységüket"*.

Az irgalmas nővérek életkerete: *"...kolostoruk a betegek háza, cellájuk egy bérlakás, kápolnájuk a plébániatemplom, kolostorfolyosójuk a város utcái és a kórházak betegszobái, klauzúrájuk az engedelmesség"*.

Mottójuk: Szolgálni, vagyis szeretni!

Az irgalmas nővérek hármass szerzetesi fogadalmukhoz egy negyediket is csatolnak: a szegények szolgálatának fogadalmát.

A kongregáció apostoli munkaterülete: a szegények világa. Ebben a betegek ápolása, szegénygondozás, árvák és bebörtönözöttek szolgálata, szegény gyermekek tanítása, hajléktalanok gondozása, missziós tevékenység...

Az irgalmas nővérek mindmáig a világ legnagyobb számú szerzetesközössége: kb. 3300 helyen közel 32000 irgalmas nővér szolgálja fogadalma értelmében a szegényeket. Közülük kereken 6000 irgalmas nővér missziós országokban tevékenykedik.

Világszerte ismert irgalmas nővér: Labouré Szent Katalin (1806-1876), a csodás érem alázatos szentje.

Magyarországon 1852-ben kezdtek el dolgozni Pinkafőn, 1853-ban Pesten is megtelepedtek, - aztán további 94 helyen. Pl. magdolnavárosi Elmeógyógyintézet, Erzsébet Kórház, Új Szent János Kórház, Lipótmezei elme- és ideggyógyintézet, Ranolder-intézet, Újpesten a Vakok-intézete, egri Kórház, gyöngyösi Árvaház, márianosztrai Országos Büntetőintézet, pécsi Belklinika, Árvaház, kórház Szombathelyen, Gyulán, Nagykanizsán, Rimaszombaton, Szekszárdon, Veszprémben; számos óvoda, elemi iskola, ipariskola, árvaház... A Nagyvárad tartományhoz 15 helység intézményei tartoztak.

1950-ben 1421 irgalmas nővér működött hazánkban.

Központi házuk:

Rue du Bac 140

F-75340 Paris

Tel. (1) 45.48.10.13

Magyarországi cím:

Ráth Mária

Alpári Gy. u. 2. I/12.

1051-Budapest

Irodalom:

Marillac Szent Lujza. Vigília, 1952. 164

Páli Szent Vince és Marillac Szent Lujza. Rónay György: Szentek, írók, irányzatok, SzIT, Budapest 1970

Elisabeth Heck: Képek Szent Vince életéből, SzIT, Budapest 1985

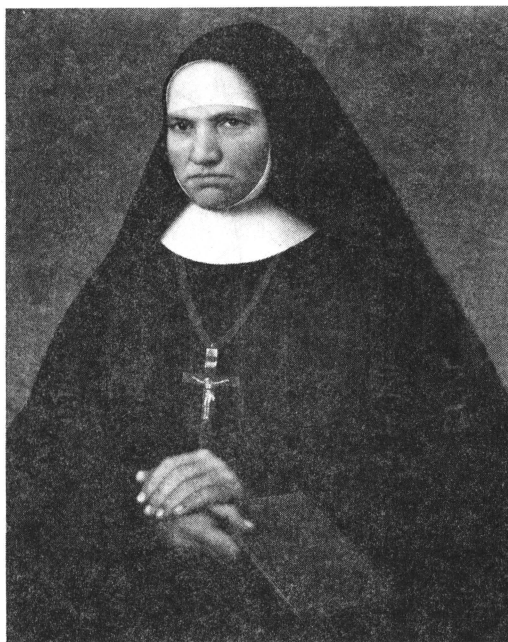
Gerd Hamburger: Ember, akinek múltja van, OMC, Bécs 1985

Mária Hedvig irgalmas nővér (1896-1945), betegápoló. Margitvirágok, 1 (1946)

AZ ISTENI MEGVÁLTÓ LEÁNYAI, másképp

MEGVÁLTÓS NŐVÉREK

(Filiae Divini Redemptoris)

Liguri Szent Alfonz (1696-1787) szabálya szellemében alapította: Elisabeth Eppinger, M. Alfonsa anyja (+ 1867) Niederbronn városban (Élzász) 1849-ben.

A társulat sajátos célja a felebaráti szeretet gyakorlása, egyrészt a leányifjúság nevelése, másrészt a betegápolás és szegénygondozás által.

"Az isteni Megváltóról nevezett nővérek életét annyira át kell hatnia Jézus Krisztus Lelkének, hogy szavaikban és tetteikben Ő váljék láthatóvá" (Első szabály 1.).

A kongregáció tagjai Simor János győri püspök hívására 1863-ban telepedtek le Magyarországon. Első házuk s későbbi anyaházuk Sopronban épült. 1950-ig 78 helységben működtek, a megváltós nővérek száma meghaladta az 1200-at.

Központi anyaház:

Via Casale Piombino, 14

I-00135 Roma

Tel. (06) 33-81-812

Magyar megváltós nővérek vezetik az egyik ismert római zárándokházat (Villa Mater Redemptoris, Via Francesco Tamagno 38, I-00168 Roma), Ausztriában pedig leányotthont tartanak fenn (Senefelderstr. 6. A-4020 Linz).

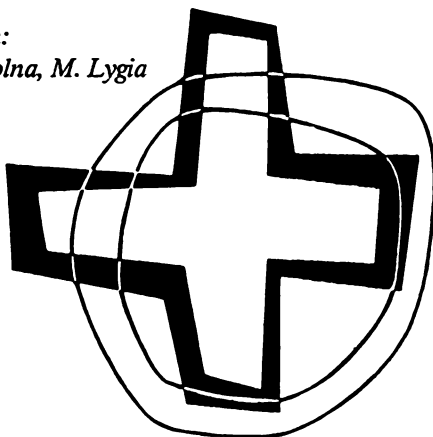
A kongregáció nagy tisztelettel övezi a budai Margit-intézet egy szentéletű tanárának, az 1942-ben fiatalon elhunyt Dobay M. Etelka nővérnek emlékét.

Magyarországi cím:

Dr. Kuszter Magdolna, M. Lygia

Táltos u. 16.

1123 Budapest

Irodalom:

Lányi János: Székely vér, Dobói Dobay Mária Etelka nővér élete (1913-1942), Rákospalota 1943

Vérszövetség Jézussal, Cserepes M. Venefrida nővér, a kassai kórház ápolónővére élete. Margitvirágok, 1947. máj.-dec.

AZ ISTENI SZERETET LEÁNYAI, F.D.C.

(Societas Filiarum Divinae Caritatis)

A társulat alapítója a bajor Lechner Mária Franciska (1833-1894), Bécs, 1868; egyházi jóváhagyás: 1891. A társulat szabályának ihletője Szent Agoston Regulája.

Franciska anyja mottója:

Mindent Istenért!

Mindent a szegényekért!

Mindent a Társulatért!

Apostoli céljuk:

- a városba került cseléd lányok segítése,
- szegény gyermekek és árvák tanítása.

"Ragadjunk meg minden alkalmat, hogy jót tegyünk másoknak!" (Franciska anyja leveléből.)

Magyarországon 1870-ben nyitották meg az első házat, Budapesten, a Ráday utcában. Később itt építették föl a Knézich-utcai Margit Intézetet. 1950-ig 20 helységben működtek. Ekkor 278 volt a nővérek létszáma. 1989-ben 82.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint ma világszerte 1670 nővér él és apostolokodik 180 közösségben.

A szerzetesi képzés szakaszai:

- 6-12 hónap jelöltidő,
- 2 éves noviciátus,
- ideiglenes fogadalom 5 évre,
- örök fogadalom.

Központi anyaházuk:

Viale Vittorio Veneto, 141

I-00046 Grottaferrata (Roma)

Tel. (06) 945-95-04

Magyarországi cím:

Szemere Ilona Edina

Orlay u. 2/b I.5.

1117-Budapest

AZ ISTENI ÜDVÖZÍTŐ NŐVÉREI, másképp SALVATOR NŐVÉREK, S.D.S.

(Congregatio Sororum Divini Salvatoris)

Szent Ágoston Regulája szellemében alapította: Franz Jordan (1848-1918) és az Apostolokról nevezett Mária anya (1833-1907) 1888. december 8-án. Pápai jóváhagyás: 1926.

"Azért léptünk be a rendbe, hogy magunkat teljesen a közösség szolgálatára ajánljuk. A kolostorban teljesen el kell feledkeznünk önmagunkról, hogy egészen másoknak szolgáljunk. Minél inkább megtisztul a lélek az önzéstől, annál fogékonyabbá válik Isten kegyelmére" (Mária anya).

A Salvator nővérek apostoli célkitűzése: a leányifjúság nevelése, óvodák, árvaházak, szociális otthonok vezetése, valamint betegápolás kórházakban és családi otthonokban. A kongregáció missziós országokba is küldi nővéreit.

Magyarországon 1899-től működtek: Budapesten két kórházat vezettek, Obecsén szegénygondozást végeztek, több piarista rendházban háztartásvezetést vállaltak, Budapesten, Nagykátán, Tápióságon és Karcagon iskolákat tartottak fenn. Később meghívták őket Máriabesnyőre, Szentgotthárdra és Nagykőrösre is. 1950-ben 11 intézményből 242 Salvator nővérnek kellett távoznia.

Négy világrész 16 országában 1490 nővér él kereken 150 házban.

A szerzetesi képzés menete:

- jelöltidő 6 hónap,
- újoncidő 2 év,
- ideiglenes fogadalom 5 év,
- örök fogadalom.

Központi anyaház:

Viale Mura Gianicolensi, 67

I-00152 Roma

Tel. (06) 58-60-41

Magyarországi cím:

Kucsera Erneszta

Jókai u. 1.

6000 Kecskemét

JÉZUS ISTENI SZÍVÉRŐL nev. KÁRMELITA NŐVÉREK (Carmelitae a Divino Corde Jesu)

Alapító: Maria Tauscher van der Bosch, Szent Józsefről nevezett Mária-Terézia anyja (+ 1931), Berlin, 1891

"Az a legfőbb vágyam, hogy a mennyországból is könnyeket száríthassak és lelki sebeket gyógyíthassak" (Mária Terézia anyja, halála előtt).

A kongregáció sajátos karizmája:

- a kármelre jellemző egyszerű szemlélődő ima és az apostoli szolgálat összekapcsolása, a kor követelményei szerint;
- reményt adni az otthontalanoknak, az idős nemzedéknek és a kereső fiataloknak, ahogyan azt ma Avilai Szent Teréz tenné.

Apostoli tevékenység: vallásoktatás, árvák, elhagyott gyermekek nevelése, szegénygondozás és az otthontalanok szolgálata.

Magyarországon először Budapesten telepedtek le, 1907-ben (Maglódi út). Szegény fiúk ill. leányok számára otthont tartottak fenn Újpesten, Megyeren, Pestszentlőrincen, Pesterzsébeten, Gyónon és Berhidán. 1950-ben 110 volt a nővérek száma.

Jelenleg Európa és Amerika 11 országában működik a kongregáció: 580 nővér 68 intézményében.

Központi anyaház:

Kollenberg 2.

6130 Sittard, Holland

Tel. (04490) 23-380

Magyarországi cím:

Prédl Katalin

Darnai u. 4.

8315 Gyenesdiás

JÉZUS KISTESTVÉREI

(Petites Soeurs de Jésus)

Alapító: Jézusról nev. Magdeleine kistestvér, Touggourt (Szahara), 1939. szept. 8. A kongregáció szellemi alapítója Charles de Foucauld (1858-1916).

"A kistestvéreknek a testvéri és egyetemes szeretet tanúinak kell lenniük. Ez a tanúságtétel hivatásuk igazi alapja, életük fő műve és életük értelme" (Konstitúció).

A kistestvérek Jézusról nev. Károly testvért követve szemlélődő életet folytatnak a világban. Imáik és környezetük iránti tisztelet és barátság által Isten szeretetének jele akarnak lenni minden ember számára. Szerzetesi életüket az emberek között élik, mindenütt kemény fizikai munkát végezve, hogy így közelebb vigyék hozzájuk az Egyházat és az emberek fölfedezzék ennek az Egyháznak családias, élő és szerető arcát. Úgy élnek mindenütt, mint Jézus Názáretben: megosztják mindazok gondjait és reményeit, akik szegények, a társadalom peremére szorultak, és akik a legjobban eltávolodtak az Evangéliumtól.

Céljuk: az egység. *"Bárhol élnek is a világon, egész szívükkel arra törekcszenek, hogy növeljék az emberek közötti testvéri szeretetet és a kölcsönös tiszteletet".* Kétkezi munkájukból élnek. Kenyerüket ugyanúgy akarják megkeresni, mint dolgozó embertársaik: gyári, kézműves, földműves stb. munkával. Egész életükkel akarják kiáltani az Evangéliumot. *"A kistestvérek az*

eukarisztia imádásával és életük felajánlásával csatlakoznak Jézus megváltó művéhez". Charles de Foucauld szellemében imádkoznak minden ember, de különösen a mohamedánok üdvösségeért.

Az 5 világrész 59 országában 1250 kistestvér éli a názáreti rejtett életet 275 testvéri közösségben: nagyüzemi munkások, földművesek, halászok, nomadizálók, bér munkások stb.

Szerzetesi képzés:

- jelöltidő, bevezetés a közösségi életbe,
- újonc idő 2 év,
- ideiglenes fogadalom 6-8 év, közben két év teológia,
- hosszabb szaharai tartózkodás után örök fogadalom a római Szent Péter bazilikában.

Központi (barakk) házuk:

Piccole Sorelle di Gesù

Via Laurentina, 473

I-00142 Roma

Tel. (06) 59-11-989

Irodalom:

X.: A Kis Nővérek fátyla. Margitvirágok, 2 (1948)

René Voillaume: Emberek között, Szabadka 1969

Charles de Foucauld. Puskely Mária: Akik hittek a szeretetben, SzIT, Budapest 1979

JÉZUS SZÍVE TÁRSASÁG (NÉPLÁNYOK), S.J.C.

(Societas Jesu Cordis)

Alapító: P. Bíró Xavér Ferenc S.J. 1921-ben az Egyháznak és Isten népének, elsősorban a magyar népnek a szolgálatára.

Magyarországon 1921 és 1950 között a társaság apostoli közösségeinek legtöbbje (15) az egyszerű falusi nép körében vagy közelségében telepedett le. Gazdasszonyképző iskolájában gazdasághoz is értő háziasszonyokat nevelt. Kápolnával felszerelt kultúrházaikban, kurzusok keretében vallási, kulturális, gyakorlati ismereteket közvetített. "Xavériánum" főiskoláján magasabb fokon hitoktatókat és apostolokat képzett. Családokkal foglalkoztak. Pap nélküli falvakban száraz-

káplánkodtak. A testvérek elsősorban a tanyavilág, a falu szellemi, lelki fölemelésére törekedtek, de foglalkoztak a nyomortanyák népével, minden szellemi, lelki elhanyagolttal. Példát adtak mindenfajta munka értékelésére és megszentelésére. Ezt lelkigyakorlatos házaikban és a mindennapi érintkezésben mélyítették. A Korda könyvüzletekben, templombúcsúkon, missziókon jó könyvekkel behálózták az országot és vitték az evangélium jóhírét mindenüvé. A társadalom minden rétegének elérésére törekedtek.

Lelkiségük alapja: Loyolai Szent Ignác szabálya.

A tagok, testvérek magukat a tisztaság, szegénység és engedelmesség evangéliumi tanácsával Jézus Szívének kötik le. Árpádházi Szent Margithoz hasonlóan, áldozatul ajánlják fel életüket hazájukért és az egész világért.

Imaéletük apostoli küldetésükhöz van szabva és Szent Ignác elvén alapszik: szemlélődőnek lenni a cselekvésben, vagyis Istent minden dologban, eseményben és személyben megtalálni és szolgálni, s ezzel egész életüket imádsággá alakítani.

A testvérek sajátos feladata a teremtet világ őrzése, helyes használata, megszentelése, s ezáltal az Isten, az ember és a világ közötti harmónia megvalósítása. A Jézus Szíve tisztelet a tagok önmegszentelődési eszköze és apostoli buzgóságának ereje és hordozója.

A társaság apostoli küldetése: megvalósítani Jézus Szíve szereteturalmát a társadalomban. Ez elsősorban a családra, minden társadalom alapjára, s annak mindenegyes tagjára irányul.

A Jézus Szíve Társasága nem szerzet, hanem apostoli közösség. Egységük több tagozatú. Tagjai egyaránt élhetnek közösségben vagy otthonukban, de apostoli hivatásuk és küldetésük ugyanaz. A világban élnek - de nem a világ szelleme szerint - kolostor, klauzúra, egyenruha nélkül. Életük tanúbizonyságával hatnak. Egyéni munkában mint tanítónő, hitoktatónő, lelkigondozó, orvosnő, ápolónő dolgoznak a testvérek.

A társaság tagjai hűségesen őrzik hivatásuk, küldetésük karizmáját. Nyitottak a kor és hely, az "itt és most" szükségleteinek felismerésére és készséggel állnak az Egyház rendelkezésére, Isten népének szolgálatára.

1950-ben a társaságnak 257 tagja volt, 1989-ben 113 (90 Magyarországon, 23 külföldön).

Külföldön a kanadai küldetés négy bevándorló testvérrel indult el 1950-ben.

Jelenleg a társaság Courtlandon, a Szent Szív Villában nyújt otthont és gondozást idősek számára. Hamiltonban a Korda

könyvüzleten keresztül a felebarát szellemi és lelki javát szolgálja. A torontói egyházközség keretében a magyar bevándorlókat segítik. Egyik testvér idősek számára beteggondozó otthont és több mint 400 házból álló települést hozott létre és tart fenn Hamiltonban.

Az ausztriai küldetés négy 1956-ban kivándorolt testvérrel indult el. Jelenleg a magyarok körében szociális, karitatív és apostoli munkát végeznek. Aktívan részt vesznek a cserkészet tevékenységében.

Magyarországi cím:

Sólyomvári Jolán

Epreserdő u. 26, II. lépcső, I/6.

1098 Budapest

Tel. 275-165

Külföldi központjuk:

367 Spring Garden Avenue

Willowdale, Ontario, M2N 3H4, Canada

Tel. (416) 229-6874

Amit a II. Vatikáni Zsinat olyannyira sürget, azt P. Bíró - 40 évvel azelőtt - így fogalmazta meg: *"Központban legyen a mindennapi élet megszentelése, a család fontos szerepe a társadalomban, az anyagiak helyes használata, mely szükséges mind földi életünk sikeréhez, mind örök boldogságunk eléréséhez. - A népleány nem fél az anyagtól. Szereti ezt a világot és benne minden embert. Nem kíván elfutni a világtól, hanem kovász akar lenni benne."*

Irodalom:

Petruch Antal S.J.: Jézus Szíve apostola, Korda, Budapest 1939

Müller Lajos S.J.: A Jézus Szíve-tisztelet története, Korda, Budapest 1944

Varga János, Emlékezés Wiskowsky Piroksa S.J.C. temetése alkalmával. Margitvirágok, 1947. júl.-aug.

Nyisztor Zoltán: Ötven esztendő. Századunk magyar katolikus megújulása, OMC, Bécs 1962

Németh Zsuzsa: Szívedé egészen, Torontó 1987

Dobos Etelka: Lafranco Margit S.J.C. A Szív, 1-12 (1988)

Fülöp Ágnes: A Jézus Szíve Népleányok Társasága külföldön. Barátainknak, Toronto 1988

A JÓ PÁSZTOR SZERETETÉRŐL nev.

MIASSZONYUNK NŐVÉREK

(Congregatio Filiarum Beatae Mariae Virginis a Caritate Boni
Pastoris)

Alapította: Pelletier Szent Mária Eufrázia (1796-1868),
1835-ben, a franciaországi Angers városban, Szent Ágoston
Regulája és Eudes Szent János (1601-1680) szellemében.

A Jó Pásztor nővérek sajátos apostoli munkaterülete: a
megtévedt vagy veszélyben forgó fiatal lányok, ill. nők
szolgálatá.

"Mi másért kaptuk volna az életet, ha nem azért, hogy az embereket szolgáljuk!" (Szt. M. Eufrazia)

"Egy lélek értékesebb, mint az egész világ!" (Szabály)

"Soha nem köthet le minket egyetlen föld. Ami engem illet, szeretném, ha nem neveznének franciának. Itáliai, angol, német, spanyol, amerikai, indiai... vagyok. Tagja minden nemzetnek, ahol segíthetem a szükségét szenvedőket és vezethetem őket az örök cél felé" (az Alapító egyik leveléből).

A három szerzetesi fogadalomhoz a Jó Pásztor nővérek egy negyediket is csatolnak: Isten tevékeny, kereső szeretetét akarják közvetíteni tévelygő és szenvedő testvéreiknek.

Pelletier anyát 1940-ben XII. Piusz avatta szentté, Jézus Szíve nagy apostolát, Maria Droste zu Vischering nővért pedig (1864-1899) VI. Pál iktatta a boldogok sorába, 1975-ben.

Magyarországon 1892-ben telepedtek meg Budapesten, később Ikervárott és Kecskeméten nyitottak házat. Mindhárom helyen működött elemi és ipariskola. Ebben az utóbbiban a leányok három év alatt szakmunkás bizonyítványt szerezhettek. Pesten és Kecskeméten leánynevelő (javító) intézetet is vezettek. 1950-ben a nővérek száma 238 volt.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint ma világszerte 7600 Jó Pásztor nővér apostolkodik 660 intézményben.

Központi házuk:

Via Raffaello Sardiello, 20

I-00165 Roma

Tel. (06) 62-29-241

Az újjáalakuló magyar rendtartomány címe:

Szőlő u. 56.

1032 Budapest

Tel. 883-938

Irodalom:

Szent Eudes János. Ijjas Antal: Szentek élete, I., Ecclesia, Budapest 1976

Pelletier Szent Mária Eufrazia apáca, rendalapító. A szentek élete, II., SzIT, Budapest 1988. 235-237.

Szívével látott! Pelletier Szent Mária Eufrazia élete, Klagenfurt 1989

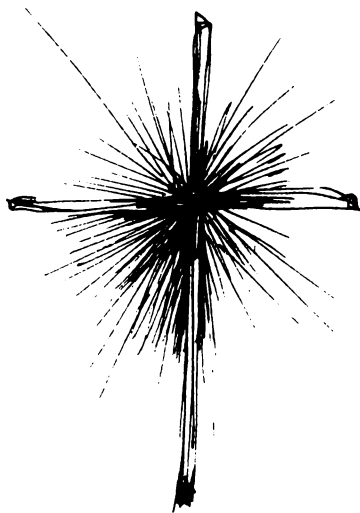
KAMALDULI (BENCÉS) APÁCÁK

Alapító - Szent Romuald (951-1027) kamalduli szabályzata alapján - boldog Rudolf kamalduli apát, 1086-ban, Mucellano helységben. Az első perjelnök Beatrixnak hívták. Az apácák ugyanazokat a szabályokat követik, mint a férfi szerzetesek. Lelkiségük alapja: Szent Benedek Regulája. Szigorú remete-életet élnek.

"A magány megtisztítja a lelket, megvilágosítja és kiélesíti az értelmet, a szívbe tudást önt. A magányos élet nem más, mint egyesülés Istennel, szüntelen társalgás az angyalokkal, a menny utáni vágy és szakadatlan elmélkedés az örökkévalóságról" (Konstitúció).

Magyar földön nem volt női kamalduli kolostor.

Jelenleg 6, egymástól független kolostorban 125 kamalduli apáca él. A Rend főképp Olaszországban ismert. A legszigorúbb szemlélődő közösségek egyike. A középkor jelentette a kamalduli apácák rendjének virágkorát, de akkor is csak 20 kolostoruk volt.

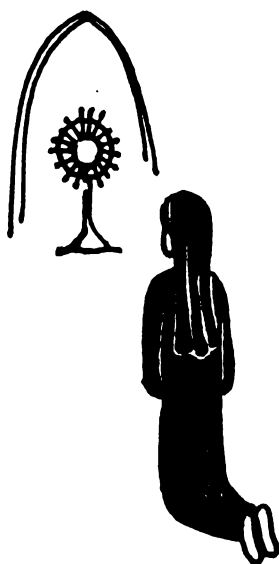

Irodalom:

Szent Romuald remete és rendi reformátor. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest 1976

B. Hamilton: Romuald. Testvéreink a szentek, II., Prugg Verlag, Eisenstadt 1982

KAPUCINUS APÁCÁK

A klarisszák rendjéből 1538-ban kivált egy reformág és visszatért Szent Klára eredeti Regulájához, egyben átvette a férfi kapucinus Rend szigorú Szabályzatát. Az első kapucinus kolostor alapítása Maria Laurencia Longo (1463-1542) nevéhez fűződik. Ő lett az első apátnő. Az apácák semmit sem vallottak magukénak, kezük munkájából tartották fenn magukat, a közös zsolozsmának és a szüntelen szemlélődő imának éltek. Egész éven át szigorúan böjtöltek, húst soha nem ettek.

A rend hamar eljutott Latin-Amerikába, Afrikába és Ázsiába. 1968-ban a kapucinus apácáknak Mexikóban 39, Itáliában és Spanyolországban 34 kolostoruk volt.

A második világháborúban a mainzi kapucinus apácák felajánlották életüket engesztelő áldozatul a háború borzalmaiért és az igazságos békéért. A kolostort bombatalálat érte, meghalt mind a 41 apáca.

A kapucinus apácarend legismertebb szentje: Juliáni Szent Veronika (1660-1727). *"Kereszt és megpróbáltatás az én örömöm és boldogságom! Jöjj hát fájdalom és szenvedés!"* (Szt. Veronika)

Magyar földön nem éltek kapucinus apácák.

Jelenleg világszerte mintegy 2800 kapucinus apáca él, 137 egymástól független kolostorban.

Irodalom:

Edilbert Lindner: Assisi Szent Ferenc Kapucinus Rendjének szentjei, Bécs 1983

KÁRMELITA APÁCÁK, O.C.D.

(Ordo Carmelitarum Discalceatarum)

Az ősi kármelita rend női ágát Boldog Soreth János hívta életre a XV. században. Ezt a rendet reformálta meg Avilai Szent Teréz (1515-1582).

Szigorú szemlélődő, vezeklő rend. Külső apostoli tevékenységet nem folytatnak. Legismertebb szentjei Avilai Teréz mellett: Marie de l'Incarnation (1566-1618), Pazzi Szent Magdolna (1566-1607) (még nem reformált kolostorban), Teresa Margarita Redi (1747-1770), a 16 compiègne-i vértanú (+ 1794), Lisieux-i Szent Teréz (1873-1897), Szentháromságról nev. Boldog Erzsébet (1880-1916), Edith Stein, Boldog Teresia Benedicta a Cruce (1891-1942).

Magyarországon Sopronbánfalván alapították meg az első kolostort 1892-ben. Itt, valamint a szombathelyi (1905) és a pécsi (1936) kolostorban 69 kármelita apáca élt 1950-ig. Birnbauer M. Erzsébet anya, pécsi perjelnő, a szentség hírében hunyt el Győrött, 1957-ben.

Jelenleg kb. 13.000 kármelita apáca él a világ minden táján található 830 kolostorban.

A belépéshez szükséges életkor: 19 év.

Egyéb előfeltételek:

- testi és lelki egészség,
- lehetőleg már valami élettapasztalat,

- józan ítélőképesség,
- készség a hitből való életre.

Semmi se zavadjon,
 Semmi ne reméljen,
 minden elmúlik,
 Isten nem változik:
 a keresztben
 mindent elér;
 annak, aki Istené,
 semmi sem hiányzik:
 Isten egymaga elég
 Teréza de Jesus

A szerzetesi képzés szakaszai:

- jelöltidő 6-18 hónap,
- újonc idő 1 év,
- ideiglenes fogadalom 3 év,
- örök fogadalom.

Magyarországi cím:

Vág Mária

Tettye u. 14.

7625 Pécs

Irodalom:

Avilai Szent Teréz Összes Művei, ford. Szeghy Ernő, Budapest 1923, 1928

Keresztes Szent János Összes Művei, ford. Szeghy Ernő, Budapest 1926

Lisieux-i Szent Teréz Önéletrajza, ford. Kis Mónika, Ecclesia, Budapest 1975

Puskely Mária: Avilai Teréz, Róma 1977

René Laurentin: Lisieux-i Szent Teréz, SzIT, Budapest 1983

Emmanuel Renault O.C.D.: A kármelita nővérek életeszmenye, Prugg Verlag, Eisenstadt 1989

KARTHAUZI APÁCÁK

Az első karthauzi apácakolostort Grenoble mellett Montferrati Beatrix alapította 1234-ben. Diakonisszának is nevezték őket. Megáldásuk úgy történt, mint az Egyház első századaiban. A püspök manipulust, stólát és fekete fátyolt nyújtott át nekik. Hosszú fehér ruhájuk - hasonlóan a férfi karthauziakéhoz - mindmáig emlékeztet a diakónusi öltözetre.

A Szent Brúnó által 1084-ben alapított szigorú karthauzi rend női ágának ma mindössze öt, egymástól független kolostora van. Ezekben kereken 100 apáca él: szinte állandó hallgatásban, rendkívül szigorú böjtben. Napirendjük tartópilléreit a zsolozsma órái alkotják. Éjjel is több mint két órán át zsolozsmáznak. Remeteéletet élnek.

Kolostoraik Itáliában és Franciaországban találhatók.

A zsinat óta a karthauzi apácák életében még nagyobb hangsúlyt kapott a magány. Csak vasárnap és nagy ünnepeken találkoznak egymással. Egyébként cellájukban végzik imájukat és munkájukat. Kb. ugyanannyi időt fordítanak szellemi, mint fizikai munkára.

Magyarországon a karthauzi rendnek csak a férfi ága volt jelen.

Két ősi karthauzi apáca-közösség:

Chartreuse de Nonenque Marnbagues-Latour (Aveyron),
France

Certosa di Motta Grossa, Rica de Pinerolo, Torino, Italia

Irodalom:

B.Bligny: Karthauzi Brúnó. Testvéreink, a szentek, II., Prugg Verlag,
Eisenstadt 1982

Karthauzi Szent Brúnó. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

KERESZTES NŐVÉREK, másképp A SZENT
KERESZTRŐL nev. IRGALMAS NŐVÉREK
(Congregatio Sororum a Sancta Cruce,
Kreuzschwestern von Ingenbohl)

Alapította Szent Ferenc III. rendi Szabálya alapján Theodosius Florentini kapucinus (1808-1865) és Maria Theresia Scherer (1825-1888), 1844-ben, a svájci Ingenbohl városban. A pápai jóváhagyást 1878-ban nyerték el.

Mária Terézia anyja

"Amíg csak egyetlen szegény vagy szenvedő gyermek van a világon, addig nem gondolhatok magamra!" (T. Florentini)

Apostoli munkaterületük: iskola, árvaház, öregotthon, kórház, elmegyógyintézet, állami gyógyintézet, a szeretetszolgálat minden elképzelhető formája...

Lelkiségük: imájuk, tevékenységük, áldozataik, örömeik és egész létük által Krisztus örömhírét akarják közvetíteni szenvedő és létük értelmét kereső testvéreiknek. A kereszt "örült szeretetéből" óhajtanak valamit láthatóvá tenni. Ez a szeretet vitte Jézust a keresztre, ahonnan mindnyájunk megváltása fakad.

Magyarországon először Aranyosmaróton telepedtek le 1865-ben, majd utána Pozsonyban 1875-ben. 1913-ban Zsámbék lett a magyar tartomány központja. 1950-ig 38 helyen végezték szeretetszolgálatukat, többek között a nagykállói elmegyógyintézetben. A magyar nővérek száma ekkor már 446 volt.

1988-as adatok szerint 7000 keresztes nővér hirdeti a világban a kereszt "őrült szeretetét": 15 tartomány 552 intézményében.

A belépés előfeltételei: testi-lelki egészség, megfelelő szellemi képességek, személyi érettség, a közös élet szeretete, hivatástudat.

*Központi anyaház:
CH-6440 Ingenbohl
Tel. (043) 31-16-31*

*Magyarországi cím:
Kenéz Enikő
József krt. 82 II/4.
1085 Budapest*

KLARISSZA APÁCÁK

Szent Ferenc II. Rendje, nevét Assisi Szent Kláráról kapta; a nagy ferences család kontemplatív ága.

Szent Klára (1194-1253) Ferenc testvér életeszményétől lelkesítve szintén "szegénységben és alázatban akarta követni az Urat". A rendkívüli szegénységben és ferences örömben élő apácák kolostoruk rejtettségében (szigorú klauzúra) imájukkal akarták segíteni Szent Ferenc fiainak apostoli szolgálatát. Ez volt és maradt mindmáig a klarisszák apostoli tevékenysége.

A történelem folyamán többféle irányzat alakult ki a klarisszák nagy családjában. Corbie Szent Colette (1381-1447) reformját számos németalföldi és francia kolostor fogadta el; ezek a klarisszák ma 94 kolostorban élnek, számuk 1900. A kapucinus megújulást követő időkben alakult kapucinus klarissza kolostorok száma 137, ezekben kb. 2800 apáca él. Az "eredeti" klarissza apácák száma 11.300, közel félezer kolostorban. - Valamennyi kolostor független. Országokként már megalakult egy-egy föderáció. Ilyen pl. a francia és az olasz.

Magyarországon már korán megjelentek a klarisszák. Első kolostoruk Árpádházi Szent Erzsébet tiszteletére épült Nagyszombatban. A következő Pozsonyban nyílt meg 1297-ben. Az óbudai kolostort Nagy Lajos anyja, Erzsébet alapította 1346-ban. A klarisszák itt részben fiatal leányok nevelésével is foglalkoztak. Ezeket, valamint a zágrábi, sárospataki, nagyvárad, kolozsvári kolostorokat II. József szüntette meg. Erre a sorsra jutott végül a pesti klarissza kolostor is, ahonnan 1782. szept. 9-én a felosztató bizottság 21 apácát utasított ki. Templomukat lebontották, kolostorukból szeminárium, majd zálogház lett.

Ismertebb klarissza szentek: Árpádházi Kinga és Jolánta, Csehországi Boldog Ágnes, Szent Colette (+1447), Bolognai Szent Katalin (+1463), Juliani Szent Veronika (+1727).

A szerzetesi életbe való bevezetés fokozatai:

- egyéves jelöltidő,
- két éves noviciátus,
- 3 éves ideiglenes fogadalom,
- majd ünnepélyes örökfogadalom.

A felvétel alsó korhatára 18 év.

"Indulj békében, mert jó utat követtél. Indulj félelem nélkül, mert aki teremtet, az meg is szentelt téged, és úgy szeret, mint egy anya... *Áldott légy Istenem, hogy megteremtettél!*" (Assisi Szent Klára utolsó, mintegy önmagának mondott szavai.)

Irodalom:

Pohradszky József: A szűz szent Klára szerzetében élt apácák nagyszombati és pozsonyi klostromainak története. Religio, 1865, 59-60. sz.

Pálffy Erzsébet: Assisi Szent Klára, Budapest 1928

Puskásy Pál: Árpádházi Boldog Kinga, Budapest 1931

Balanyi György: Szent Klára. Vigilia, 1953. 510-518

KLARISSZA REMETE-NŐVÉREK

(Assisi Szent Klára Nővérei)

Előzmények:

Assisi Szent Klára 1212-ben néhány társával együtt közös életet kezdett Assisi Szent Ferenc Regulája alapján. A klarissza apácák rendjét az Egyház 1253-ban hagyta jóvá.

Szent Klára karizmáját - szemlélődő, imádó jelenlét Isten előtt - éli meg ez a modern alapítás. A remete-nővérek Szent Klára Szabálya és Szent Ferencnek, a remeték számára írt Regulája szerint élnek.

A jelöltév és az újoncév után hat évre tehet a klarissza remete-nővér örök fogadalmat.

A modern alapítást az Egyház 1985-ben hagyta jóvá.

Cím:

Kloster Gauenstein

Gauesweg 1

A-6780 Schruns/Vorarlberg

Tel. 05556/39-35

KLÁVER SZENT PÉTERRŐL nev. MISSZIÓS NŐVÉREK

(Suore Missionarie di S. Pietro Claver)

Missionsschwestern vom hl. Petrus Claver)

Kláver Szent Péter S.J. (1581-1624), a négerrek apostola, a gyarmatosítás idején krisztusi szeretettel és erővel védelmezte azokat az Afrikából Dél-Amerikába hurcolt néger rabszolgákat, akiket a keresztény hódítók egyáltalán nem vettek emberszámba. A hagyomány szerint 300.000 négernek volt atyja, szolgája, ügyvédje és orvosa.

A XIX. sz. végén egy fiatal és előkelő udvarhölgy, Maria Teresia Ledochowska (1863-1922) Kláver Szent Pétert választotta védőszentül 1894-ben megalapított kis missziós közössége számára. Ledochowska grófnő egész életét a misszió szolgálatába állította. Hősies felebaráti szeretetét elismerve az Egyház 1975 missziósvasárnapján boldoggá avatta.

A kongregáció célja: Isten országának építése a missziókban, különösen Afrikában. Mozgósítják a gazdag keresztény országok helyi egyházait, missziós lapokat szerkesztenek, gyermekújságokban ismertetik meg a legifjabbakkal a missziók életét. Igen népszerű a Kláver Szent Péter Kalendárium. Szentírást és hittankönyveket adnak ki különféle törzsi nyelveken, megszervezik a világi hithirdetők együttműködését stb.

Az alapítót, Ledochowska Boldog Mária Teréziát már életében "Afrika Anyjának" nevezték. Az afrikai misszióknak az

új korban ő volt a legnagyobb jótévője. Szerzetescsaládjában ma 240 nővér szolgálja a fekete földrész evangelizálását.

Központi házuk:

Via dell'Olmata, 16

I-00184 Roma

Tel. (06) 46-04-50

Irodalom:

Balanyi György: Claver Szent Péter. Vigilia, 1954. 332-335

Claver Szent Péter jezsuita misszionárius. A szentek élete, II., SzIT, Budapest 1988. 476-478

KRISZTUS KIRÁLY NŐVÉREK, másképp REGISTA NŐVÉREK

Alapította Dr. Rosenpitz Berta M. Renáta, Pécssett, 1930-ban.

Működési területük 1950-ig: Pécs (központi ház, Fiúk Szent József Otthona, Nőotthon és Leányok Szent Anna Otthona), Baja (Fiúk Szent Imre Otthona), Mohács (Leányok Szűz Mária Otthona, Regnum, Könyvkereskedés).

Céljuk: Krisztus Király tiszteletének terjesztése.

1950-ben a regista nővérek száma 17 volt.

A KRISZTUS KIRÁLYRÓL nev. NÉPMŰVELŐ TESTVÉREK TÁRSASÁGA

A közösség 1928-1931 között jött létre, alapítója Rott Nándor veszprémi püspök.

A népművelő testvérek fő munkatere a falu volt. Az egyházmegyei székhelyből kiindulva szerveztek tanfolyamokat, lelki gyakorlatokat, lelki napokat. Asszonyoknak, leányoknak, főképp a téli időszakban, szaktanfolyamok segítségével biztosítottak megélhetési lehetőséget. Hogy a nyári munkák idején

könnyítsenek a családok gondjain, kisegítő otthonokat, gyermekek napközijét és bölcsődét állítottak fel.

A Társaság tagjai 1950-ig két központot tartottak fenn: Egerben szervezték a testvérek falun végzendő apostoli munkáját, Pusztamonostoron pedig a rendi utánpótlást képezték.

Működési engedélyük megvonásakor a testvérek száma 14 volt.

A Társaság fogadalmas nővéreit az ún. világi testvérek és a faluönkéntesek támogatták.

Céljuk: hogy Krisztus Király uralkodjék a lelkekben, a családokban és az egész országban.

A LEGSZENTEBB ÜDVÖZÍTŐ LEÁNYAI

(Congregatio Filiarum a Ss. Salvatore)

Csernoch János bíboros hercegprímás 1915-ben az Elisabeth Eppinger, Mária Alfonsa anya által 1849-ben alapított megváltós nővérek kongregációjának három magyarországi házát önálló kongregációvá nyilvánította, Zsirai anyaházzal. Így született meg a Legszentebb Üdvözítő Leányai, Szent Agoston szabálya szerint élő szerzetesközösség.

Apostoli célkitűzésük: a felebarát javának előmozdítása kórházi és egyéb betegápolás, valamint a keresztyény ifjúság oktatása és nevelése által.

A 40-es évek elejétől a nővérek Budapesten és Pest-újhelyen kórházat, Sopronban árvaházat vezettek és Budatétényben nyomorék gyermekeket ápoltak, az ország más helysegeiben óvodát és elemi iskolát tartottak fenn.

1950-ben 180 nővértől vonták meg a működési engedélyt.

Címük:

Horváth Brigitta, M. Krizosztóma

Fehérvári út 24.

1117 Budapest

Tel. 610-535

MAGYAROK NAGYASSZONYA TÁRSASÁG

A legfiatalabb magyar szerzetestársaságot 1986. ápr. 15-én Lékai László esztergomi bíborosérsek hívta életre.

A Társaság egyházmegyei jogú intézmény, a mindenkori esztergomi érsek joghatósága alá tartozik. Tagjai Krisztust követik az evangéliumi tanácsok szerinti életformában. Különös tisztelettel övezik a Boldogságos Szület, akinek szíve gondolata mindig megegyezett Isten akaratával. A tagok Isten dicsőségét, az Egyház épülését szolgálják, amikor az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit gyakorolják. A Társaság eredeti szellemisége a hűséggel őrzött Szent Ignác-lelkiség. Ennek lényege: az ember azért kapta lelkét a Teremtőtől, hogy Istent dicsérje, tisztelje, Neki szolgáljon, s ezáltal eljusson az üdvösségre. Az ember tehát Istenért van, minden egyéb pedig azért, hogy segítse az embert Istenhez jutásában.

A Társaság tagjainak első és legfontosabb feladata az, hogy az isteni dolgokkal törődjenek, és törekedjenek az Istennel egyesült életre. Az imaélet gyakorlatait aszkézissel és apostoli szolgálattal kapcsolják össze. Istent keresik egész nap s életük így válik szüntelen imává. Tudatosan gyakorolják az Isten jelenlétében folytatott életet.

Végeredményben Szent Ignác életeszmenyét akarják megvalósítani: imaéletük termékenyítse meg apostoli szolgálatukat.

Címük:

Kontra Éva

Lant u. 2.

1014 Budapest

Eszterházy Pál nádor könyörgése:

Emlékezzél meg, Istennek dicsőséges anyja, magyarok Nagyasszonya, szentséges Szűz Mária! Emlékezzél meg örökségedről, amelyet hű szolgád, első királyunk és apostolunk, Szent István neked följárólt és végrendeletében reád hagyott. Tekints kegyes arccal országodra, és dicső érdemeiddel légy szószólónk és közbenjárónk szent Fiadnál, Jézus Krisztusnál. Hozzád kiáltottak őseink és minden ínségükből kiszabadultak, mert éber szemed folyton-folyvást vigyázott örökségedre, mindörökké áldott Nagyasszonyunk! Ezt mi biztosra vettük, ezért gyakran folyamodtunk hozzád, és tapasztalásból tudjuk, és mondhatjuk, hogy éretted áldott meg minket az Úr. Ez a remény éltet most is, ez a bizalom lelkesít, hogy oltalmazásban keressünk menedéket mi, a te néped, örökséged és nyájad, akiket szentséges Fiadról kereszténynek neveznek, különös pártfogásodért pedig hazánkat Mária országának hívjuk és valljuk.

Azért emeljük fel tehát hozzád szívünket és kulcsoljuk imára kezünket, hogy alázattal eléd tárjuk könyörgésünket.

Oltalmazd és védjed hatalmas pártfogásoddal minden testi-lelki bajtól édes hazánkat, hogy Isten dicsőségére és néped vigasztalására mindenkor virágozzék. Eszközöld ki könyörgéssel, hogy az Anyaszentegyházat, vagyis a katolikus hitet idehaza és mindenütt a világon fölmagasztalás érje: hazánk főpásztorainak és egész papságának nyerj isteni segítő kegyelmet, nekünk híveidnek pedig tanulékony, engedelmes és az élő hit cselekedeteiben s gyümölcseiben bővelkedő szívet, hogy szent Fiad meg ne nehezeltessen reánk, és országát tőlünk joggal el ne vonja. Gyullaszd föl bennünk ősatyáink buzgóságát és vezérelj a hitetlenkedőket az igazak okosságára, hogy mindannyian egy szájjal, egy szívvel-lélekkel, azonegy hittel szolgáljunk Fiadnak, a mi Urunknak, téged pedig tiszteljünk és valljunk Nagyasszonyunknak, pártfogónknak, amiként valósággal tiszteltek is dicső őseink.

Könyörgünk, Nagyasszonyunk, magyar hazánk vezetőiért, hogy a Szentlélek ajándékai által felvilágosítva megismerjék az igazságot, megbüntessék a gonoszt és védelmezzék az igazat, hogy a közjó előmozdításán őszinte igyekezettel fáradozzanak, az árváknak, özvegyeknek és ártatlanoknak igaz lelkiismerettel szolgáltassanak igazságot.

Könyörgünk, Nagyasszonyunk, egész nemzetünkért. Légy hozzá irgalmas; örökséged polgárait, akiket védelmed alá vezettél, őrizd meg minden bűntől; kormányozd és vezesd kegyességeddel, tartsd meg Isten szeretetében és félelmében. Esedezésed által nyerj a bűnbánóknak bocsánatot, az igazaknak állhatatosságot, a szüzeknek tisztaságot, a házastársaknak hűséget, az utasoknak szerencsés megérkezést, az özvegyeknek és

árváknak gyámolítást, a szegényeknek pártfogást, a szomorúaknak vigasztalást, a megholt híveknek pedig örök nyugodalmat.

Ne vesd meg esdeklő gyermekeidet, és a bűnök bocsánatáért könyörgőket mindenkor tapasztalt irgalmaddal oltalmazd; mert bár mi megfogyatkoztunk a fiúi kegyeletben, te megmaradtál édesanyánknak és Nagyasszonyunknak.

Légy minden bajos ügyünkben szószólónk szent Fiadnál, hogy az Ő akarata szerint rendezzük életünket, és téged Nagyasszonyunknak, különös pártfogónknak valljunk és tiszteljünk életünknek minden napján.

Jó Anyánk! Te uralkodjál felettünk és szent Fiad, Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk. Fogadd kegyesen hódoló szívünk esdeklését, amelyet színed elé terjesztünk, hogy közbenjárásoddal megsegítve, a jelen élet viszontagságai után, a síron túl, az örökévaló boldogságra juthassunk.

Ti is, édes hazánk védőszentjei: Béla püspök, István király, Imre herceg, Mór és Gellért püspökök, László király, Erzsébet asszony, Szent Margit, Boldog Kinga és Jolán, Boldog Márk, István és Menyhért kassai vértanúk, Isten minden dicsőült szentjével együtt esedeztetek érettünk, a mi Urunk Jézus Krisztusnál. Ámen.

Irodalom:

Relkovic Neda: Patrona Hungariae. Kath. Szemle, 1921. 265-281

MARIA REPARATRIX ÖRÖKIMÁDÁS APÁCÁK

TÁRSULATA, másképp ÖRÖKIMÁDÓK

(Societas Mariae Reparatricis)

1854. december 8-án a Szeplőtelen Fogantatás dogmája kihirdetésének napján született meg az örökimádó apácák társulata.

Alapító: a belga Emilie Hooghvorst. A Társulat 1883-ban nyerte el a pápai jóváhagyást.

Célja: engesztelés a világ bűneiért, az Oltáriszentség állandó imádása.

A szigorú klauzúrában élő apácák apostoli tevékenységet is folytatnak: templomi ruhákat készítenek, házaikban lelkipa-

korlatokat szerveznek, Oltáregyesületet vezetnek, s különös szeretettel karolnak fel árva gyermekeket. A Társaság házai nyitva állnak mindazok előtt, akik lelki magányt akarnak tartani, hitüket el akarják mélyíteni, vagy keresztségi oktatásban akarnak részesülni.

Az apácák lelkiiségének alapjául Szent Ignác Szabálya szolgál.

Magyarországon 1859-ben nyitottak házat Budapesten, az Üllői úton. Később Neszmélyen alapították meg Szent Imréről nev. újoncházukat. 1950-ben 70 örökimádó apácának kellett elhagynia otthonát.

Világszerte kb. 1400 örökimádó apáca éli engesztelő, szemlélődő életét a Társulat 140 házában.

Központi anyaház:

Via Luchesi, 3

I-00187 Roma

Tel. (06) 67-92-017

Magyarországi cím:

Borvölgyi Karola

Kanizsai u. 37.

1114 Budapest

Irodalom:

Jézusról nevezett Mária anya és Margit anya élete, A budapesti Örökimádás zárda kiadványa, Budapest 1943

"Margit anya". Szent Magyarok Lapja, 5 (1943)

Tiefenthaler József: Budapest apostola, SzIT, Budapest 1943

Kanter Károly (+ 1920.nov.20). Szent Magyarok Lapja, 6 (1943)

MIASSZONYUNK NŐI KANONOKREND, másképp
ÁGOSTONOS KANONISSZÁK, N.D.

(Congregatio a Domina Nostra Canonissarum Regularium
Ordinis Sancti Augustini)

Alapította Fourier Szent Péter (1565-1640) és Boldog Alix Le Clerc (1570-1622), 1597 karácsony éjjelén a franciaországi Mattaincourt-ban. Az új közösségnek minden imája, munkája és vállalkozása a szegény gyermekek nevelésére irányult.

A Notre Dame kanonisszák lelkeségének alapját Szent Ágoston Regulája szolgáltatta. A rendi konstitúciókat Fourier Szent Péter fogalmazta meg. A rend gyorsan terjedt Európában, 1792-ben már 90 kolostorban 4000 apáca nevelte a leányifjúságot. A francia forradalom sokat megsemmisített.

Magyarországon Pozsonyban nyitottak először iskolát 1747-ben. 1950-ig 200 ágostonos kanonissza tanított a rend zárdaiskoláiban: Bölcskén, Nagykanizsán, Pécsen és Zalaegerszege. Mindegyik ház önálló volt.

Az 1988-as adatok szerint a Notre Dame Rendnek 25 házában 840 apáca él. Az egyes rendházak függetlenek egymástól, a zsinat óta azonban már föderációt alkotnak.

Magyarországi cím:

Maróthy Jolán

Szt. István tér 13.

7624 Pécs

Irodalom:

Bonnard F.: Fourier Szent Péter, a Mi Asszonyunk női kanonokrend alapítója, Székesfehérvár 1931.

Dőry László: A Miasszonyunk legkisebb leánya, Pécs 1936

MIASSZONYUNKRÓL nev. SZEGÉNY
ISKOLANŐVÉREK

Alapító: Gerhardinger Boldog Terézia, Neunburg vorm Wald, 1833, Szent Ágoston Regulája, valamint Fourier Szent Péter és Boldog Alix Le Clerc XVI. századi Szabálya szellemében.

A kongregáció apostoli célja: oktatás és nevelés iskolákban és az élet minden területén.

"Az a küldetésünk, hogy hirdessük az örömhírt, és egész életünket azért az egységért áldozzuk, amelyért Jézus Krisztus küldetett. Amint azért küldte Jézust az Atya, hogy kinyilatkoztassa szeretetét a világnak, úgy küld bennünket is, hogy létünkkel Krisztust tegyük láthatóvá a továbbajándékozott szeretet, hit és remény által" (Konst.4.).

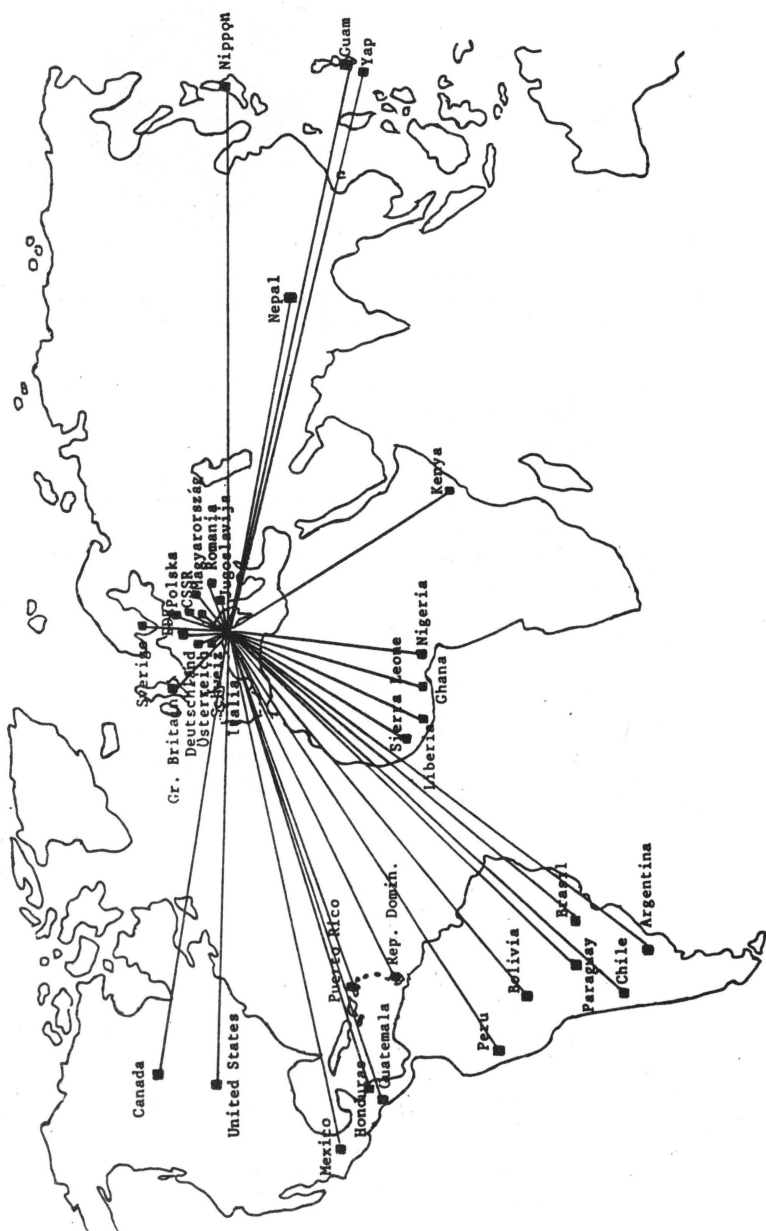
Csajághy Sándor csanádi püspök hívására maga az alapító Terézia anyja jött Magyarországra, s Temesvározt megvetette az első zárda alapját, 1858-ban. Erdély elszakítása után Szeged lett a magyar tartomány központja (1923).

1950-ig a szegény iskolanővérek 23 házban működtek, számuk meghaladta a 400-at, Csongrád, Pest, Békés, Bács-Kiskun és Somogy megyékben.

1950 óta mindössze két gimnáziumot vezetnek:

Patrona Hungariae Leánygimnázium
Knézych u. 5-7.
1092 Budapest
Tel. 170-337

Svetits Katolikus Leánygimnázium és Internátus
Béke útja 20-24.
4024 Debrecen
Tel. (52) 160-70

Központi anyaházuk:
Via della Stazione Aurelia, 95
I-00165 Roma
Tel. (06) 68-08-065

1988-as adatok szerint a négy világrész 32 országában - Bjorországtól Japánig, Brazíliától Nepálig és Lengyelországtól az USA-ig és négy afrikai országig - kb. 7000 szegény iskolanővér teljesíti krisztusi küldetését.

"Mária, az Egyház és Kongregációnk anyja, szeretettel szólít fel bennünket: 'AMIT MOND, TEGYÉTEK!'" (Konst.)

Irodalom:

Géczy M. Immaculata: A Miasszonyunkról nev. Szegény Iskolanővérek rendjének története és nevelési rendszere, Szeged 1941

MIASSZONYUNKRÓL nev. BÁCSKAI NŐVÉREK

Gerhardinger Boldog Terézia, a Miasszonyunkról nev. Szegény Iskolanővérek kongregációja alapítójának szellemében, 1930 óta a jugoszláviai Bácska magyar lakossága körében önálló kongregációt alkotva működnek a bácskai Miasszonyunk nővérek.

Apostoli munkaterületük: hitoktatás, lelkipásztori kisegítő szolgálat.

1988-ban több mint 20 helységben 67 bácskai nővér apostolkodott.

Központi házuk:
Karadjordjev put 89
YU - 24000 Subotica

A Miasszonyunk nővérek Mária szavait vallják életmottójuknak: "Íme az Úr szolgáló leánya!"

A kongregáció lelkiségét ezért különösképp a szolgáló szeretet jellemzi. A Boldogságos Szűz pártfogása alatt építik Isten országát a bácskai magyar nép körében.

MIASSZONYUNKRÓL nev. KALOCSAI ISKOLA NŐVÉREK TÁRSULATA

"Az én hivatásom a buzgóság a nevelésben!" (Le Clerc Boldog Alix)

"Senkinek sem ártani, mindenkinek használni!" (Fourier Szent Péter)

Fourier Szent Péter és Le Clerc Boldog Alix 1597-ben alapított ágostonos női kanonokrendjének leszármazottai a kalocsai iskolanővérek is. Kunszt József kalocsai érsek ültette át egyházmegyéjébe az iskolanővéreket, Franz Mária Terézia anyja segítségével, 1860-ban. Az önálló magyar Társulatot 1907-ben hagyta jóvá az Egyház.

Apostoli célkitűzés: Iskolai nevelés és oktatás.

Életmottójuk: Egy mindannyiért és mindannyi egyért!

1948-ig közel ezer nővér tanított és nevelt, főképp Bács-Kiskun, Pest, Tolna, Baranya és Csongrád megyékben. Három tanítóképzőt, egy óvónőképzőt, három líceumot, egy érettségit biztosító mezőgazdasági középiskolát, 11 polgári iskolát, 31 elemi iskolát, 23 óvodát, két főiskolás otthont, egy ipari tanulóotthont és egy árvaházat vezettek. Tanítványaik száma az államosításkor kb. 12.500 volt. (Előzőleg Bácskában már 31 iskolát kellett elhagyniuk.) 1926-ban Kínába küldtek nővéreket, akik a kulturális forradalomig a tamingi misszióban apostolkodtak: 5 házban 40 nővér.

Külföldi központjuk:

Szent István Zarándokház

Via del Casaletto, 481

I-00151 Roma

Tel. (06) 53-73-319

Magyarországi címek:

Nővérek

Szt. István u. 20.

8172 Balatonakarattya

Nővérek, Ostyaellátó

Magyar u. 52.

1053 Budapest

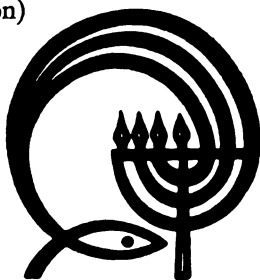
Irodalom:

A Miasszonyunkról nev. Kalocsai Iskolanővérek története, 1860-1900, Kalocsa 1900

M. Alacoque nővér, Hirmann M. Margit kalocsai iskolanővér. Margitvirágok, 1948/1

NOTRE DAME DE SION NŐVÉREK

(Religieuses de Notre Dame de Sion)

Theodore Ratisbonne 1802-ben született Strasbourgban, német zsidó családból. Fiatal korától kereste az igazságot, így jutott el Jézus Krisztusig. Őbenne ismerte fel az Ó- és az Újszövetség folytonosságát. 1842. jan. 20-án testvére Alphonse - Mária közbenjárására - váratlanul megkapta a hit kegyelmét. Ez a megtérés indította Theodore-t arra, hogy a Miasszonyunk oltalma alatt új szerzetesközösséget hívjon életre. Az alapítás megtörtént még 1842-ben, Párizsban.

Célja:

- keresztény-zsidó párbeszéd,
- hitűjancok oktatása,
- gyermeknevelés,
- az eukarisztikus Jézus imádása a zsidó népért.

A Sion nővérek Istennek arról a hűségéről akarnak tanúskodni, amellyel az Úr a zsidó népet szereti. A nővérek imájának alapja mindig a Szentírás. Egész életükkel hirdetik, hogy Isten beteljesíti a zsidó népnek adott ígéreteit.

Világszerte több mint 1000 Sion nővér működik 90 házban, 21 országban.

Magyarországon 1904-ben telepedtek meg; Budapesten két iskolát vezettek. A nővérek száma e két házban 80 volt.

Központi anyaház:

Via Garibaldi, 28

I-00153 Roma

Tel. (06) 581-04-65

Magyarországhoz legközelebb eső kolostor:

(Milcsinszky Éva)

Burggasse 35

A-1070 Wien

Előfeltételek: a Krisztusnak és az emberek szolgálatának való teljes önátadás, nyitottság a Sion nővérek sajátos karizmája iránt, a közösségi élet szeretete, testi-lelki egészség.

Szerzetesi képzés:

- bizonyos jelöltidő után 1 év noviciátus,
- ideiglenes fogadalom 2x3 év,
- örök fogadalom, amikor a Sion nővér gyűrűt kap ezzel a felirattal: "In Sion firmata sum".

A kongregációnak van egy szemlélődő ága is.

SZENT ORSOLYA REND, O.S.U.

(Ordo Sanctae Ursulae)

Alapító: Merici Szent Angéla (1474-1540) az itáliai Brescia városkában, 1535-ben, Szent Agoston Regulája alapján. Rendjét a IV. században vértanúhalált szenvedett ír királylányról, Szent Orsolyáról nevezte el. A rend 1544-ben nyerte el a pápai jóváhagyást.

Apostoli célkitűzés: a leányifjúság nevelése és így a keresztény családok erősítése.

A Rend jelszava:

Mindent a megfeszített Jézusért!

Magyarországon Szelepcsényi György prímás hívására Pozsonyban nyitották meg első iskolájukat 1676-ban, majd a következőt Kassán, 1687-ben. Házuk és iskolájuk volt még Sopronban, Nagyszombatban, Győrött, Nagyváradon, Nagyszébenben, Budapesten, Szegeden és Dombóváron. Az egyes házak függetlenek voltak egymástól. 1950-ben 130 orsolya nővér hagyta abba a tanítást.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint 1750 orsolya apáca működik egymástól független 40 intézményben.

A Szent Orsolya Rend tagja volt Kanada nagy francia apostola, a Megtestesülésről nev. Boldog Mária Guyart.

- Irodalom:
 Merici Szent Angela élete és az Orsolyarend története, Kassa 1913
 Sigrid Undset: Merici Szent Angela, SzIT, Budapest 1934
 Magasi Franciska O.S.U.: Tükörképek Szent Angela életéből, Budapest
 1935
 Tanúságtétel, Marie de l'Incarnation, Róma 1972
 Merici Szent Angela. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest
 1976
 Merici Szent Angela. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984
 Marie de l'Incarnation. Puskely Mária: 1000 év misztikájából, Budapest
 1989

A RÓMAI UNIÓHOZ TARTOZÓ SZENT ORSOLYA REND, O.S.U.

A Merici Szent Angéla által 1535-ben alapított Szent Orsolya Rend független kolostorainak egyes előjárói 1900-ban Rómában unióra léptek, s megalkották a rend központi szervezetét.

Jelszavuk: Cor unum et anima una. Egy szív és egy lélek!

Anyaházuk: *Via Nomentana, 236*

I-00162 Roma

Tel. (06) 832-30-28

Magyarországon 1950-ig a következő városokban végezte oktató-nevelő apostoli munkáját kereken 250 uniós orsolyita: Budapest, Eger, Győr, Heves, Kisvárd, Pincehely és Dombóvár.

A szerzetesi képzés szakaszai:

- jelöltség 6-12 hónap,
- újoncidió 2 év,
- ideiglenes fogadalom 3 év,
- örök fogadalom.

1988-as adatok szerint a római unióhoz tartozó Szent Orsolya rend 256 intézményében 3835 nővér él.

Magyarországi cím:

Molnár Márta

Gellérthegy u. 3 I/5.

1016 Budapest

Irodalom:

- Merici Szent Angela. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest
 1977
 Merici Szent Angela. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

ORVOS-MISSZIÓS NŐVÉREK

(Medical Mission Sisters)

Alapító: Dr. Anna Dengel (1892-1980)

A fiatal tirolai orvosnő négy évet dolgozott Észak-Indiában, s látta az emberek, különösképpen a nők és a gyermekek hihetetlen nyomorát. Hamar fölismerte, hogy a köztük pusztító betegségeket és járványokat szervezett segítséggel el lehet kerülni. Tervéhez Észak-Amerikában talált segítőtársakat. Egy másik orvosnővel és két ápolónővel 1925-ben alapította meg az Orvos-Missziós nővérek társaságát. Az akkori egyházjog szerint szerzetesnővérek nem folytathattak orvosi vagy szülésznői tevékenységet. Anna anyja szívós törekvése eredményeképp ezt a tiltást 1936-ban feloldották. Az Egyház 1941-ben ismerte el a közösséget: ma pápai jogú szerzeteskongregáció.

Az orvos-missziós nővérek így fogalmazzák meg elkötelezettségük tartalmát: Krisztus gyógyító szeretetének közvetítésére irányuló életünk arra készíti minket, hogy

- gondos ápolással gyógyítsuk, ill. enyhítsük a súlyos betegek szenvedését,
- biztosítsuk a legelemibb gondozást, szakorvosi ellátást,
- szolgálatot teljesítsünk kórházakban, ill. elősegítsük az egészségügyi szolgáltatások fejlesztését,
- gondoskodjunk az idős nemzedékről, ill. a fiatal anyákról,
- gondozzuk azokat, akiken orvosilag már nem tudunk segíteni, és készen álljunk minden hívásra,
- tanítsunk egyetemi szinten vagy félreeső településeken
- ápoljuk és szolgáljuk a fogyatékosokat,
- segítsük elő a leprás betegek gyógyulását és társadalmi beilleszkedését,
- álljunk készen a kórházi lelkigondozó munkára,
- építsünk közösséget a szegénynegyedekben, falvakban,
- harcoljunk az igazságosságért az egészségügy területén.

Közel 100 intézményben kereken 700 orvos-missziós nővér működik mint a gyógyító Krisztus eszköze. Orvosok, gyógyszerészek, szülésznők, asszisztensek, ápolónők, az egészségügy különféle területeinek szakemberei. Előszóval a működnek fejlődő országokban, azzal a céllal, hogy segítsék az ott-lakókat saját egészségügyük fejlesztésében.

A jelentkezők az Egyesült Államokban, Hollandiában, Indiában, Indonéziában, a Fülöp-szigeteken, Angliában vagy Németországban kapnak szerzetesi és orvos-missziós kikép-

zést. A szerzetesi élettel való ismerkedés, a megfelelő missziós terület nyelvének elsajátítása, orvosi kiképzés és szerzetesi fogadalmak: hosszú éveket jelentenek. A belépni kívánóknak legalább középiskolai végzettséggel v. egyéb szakképesítéssel kell rendelkezniük. Egyéb személyi feltételek:

érett személyiség, önzetlen szolgálat és segítőkészség, a tiszta, szegény és engedelmes élet szeretete, alkalmazkodási készség és a missziós élet örvendező vállalása, evangéliumi egyszerűség.

Központi házuk:
41 Chatsworth Gardens, Acton
London, W3 9LP, England
Tel. (01) 99 26 444

Irodalom:

Puskely Mária: A gyógyító Krisztus küldötte, Anna Dengel. Sugárzó emberek, Prugg Verlag, Eisenstadt 1981. 33-45. l.

PASSZIONISTA APÁCÁK

A kongregációt Keresztes Szent Pál (1694-1775) és a Megfeszített Jézusról nev. Mária alapította az itáliai Cornetoban, 1771-ben.

Szigorú vezeklő, szemlélődő szerzetesközösség. Tagjai a hármas szerzetesi fogadalomhoz egy negyediket csatolnak: kötelezik magukat a szenvedő Jézus különleges tiszteletére.

Belgiumban, Itáliában, Franciaországban és az Egyesült Államokban jelenleg 27 kolostoruk van, az apácák száma jó félezer. A kolostorok függetlenek egymástól.

Ennek a kongregációnak volt "külső" tagja - egészségi okok miatt ugyanis nem vették fel - korunk egyik kiemelkedő misztikusa, Galgani Szent Gemma (1878-1903).

Magyarországon nem volt passzionista apáca kolostor.

Irodalom:

Szontagh Sándorné: A luccai angyal, Boldog Galgani Gemma (1878-1903), Rákospalota 1934

P. Manns: Keresztes Pál. Testvéreink, a szentek, II., Prugg Verlag, Eisenstadt 1982

Keresztes Szent Pál. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

Galgani Szent Gemma. A szentek élete II. SzIT, Budapest 1986

PREMONTREI NŐI KANONOKREND,
másképp BOLDOGASSZONY LEÁNYAI
(Congregatio Canonissarum
III. Ord. Praemonstratensium)

A Premontrei Kanonokrendet, Szent Ágoston Regulája szellemében 1121-ben Szent Norbert (1080/85-1134) alapította. Célja az igaz hit terjesztése volt.

Magyarországon a premontrei női kanonokrend a férfi kanonokrenddel együtt még a szent Rendalapító életében megtelepedett. A nép a fehér ruhás apácákat Boldogasszony leányainak nevezte. A Rend magyarországi virágzásának a török hódoltság vetett véget. Veszprém megyében, Somlyóvásárhelyen volt utolsó női apátsága, élén Vásárhelyi Katalin apátnővel, aki végrendeletében a Rend felújítását kívánta.

Az annyira óhajtott újraalapításra csak a XX. században került sor. Ráday Sebestyén premontrei kanonok 1927-ben a Veszprém-megyei Külsővaton hozta létre a női kanonokrend első kis közösségét. A nővérek püspöki joghatóságú szerzetet alkotnak.

Ápolva a Premontrei Kanonokrend eredeti szemlélődő hivatását, a nővérek külső apostoli tevékenységet is folytattak.

Apostoli munkaterületük:

- iskola, óvoda, napköziotthon,
- egyesületek,
- népművelés, tanfolyamok,
- beteglátogatás, elsősegélynyújtás stb.

A közösség jeligéje:

Rendünk készen áll minden jóra!

Az ősi hagyományoknak megfelelően a nővérek latin nyelven naponta elimádkozták a teljes kanonoki breviáriumot, ill. Szűz Mária kis zsoltosmáját. Napi szentségimádással engeszteltek a világ bűneiért.

Boldogasszony leányai valóban otthonra találtak a magyar nép körében. 1950-ig Külsővaton (anyaház), Somlóvásárhelyen.

lyen, Kenyeri és Bakonygyepes községben, Nagylengyelben, Mindszenten és Jászón végezték sok áldást hozó liturgikus, apostoli és engesztelő szolgálatukat. Kb. félszázan voltak.

Az ősi Premontrei Kanonokrend egyik dísze Boldog Gert-rud (+ 1297), Árpádházi Szent Erzsébet legkisebb leánya.

Magyarországi cím:

Tóth Piroska

Mikes u. 8.

8230 Balatonfüred

Irodalom:

Lukcsics Pál: A somlóvásárhelyi apácák története, Veszprém 1923

Bodnár Remig: Szent Norbert, Budapest 1934

Emlékkönyv Szent Norbert halálának 800 éves jubileumára (1134-1934), Gödöllő 1934

Hermann Egyed: Hősök és szentek, Révai Kiadó, Budapest 1941

A lelkipásztor rendalapító, Szent Norbert. Ijjas Antal: Szentek élete, II., Ecclesia, Budapest 1976

Magdeburgi Szent Norbert. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

Boldog Gertrud. A szentek élete, SzIT, Budapest 1984

Boldog Gertrud szűz, Szent Erzsébet leánya. Régi Magyar Szentség, ford. Sinkó Ferenc, Budapest 1988

A SEGÍTŐ SZŰZ MÁRIA LEÁNYAI,

másképp SZALÉZI NŐVÉREK, F.M.A.

(Figlie di Maria Ausiliatrice)

Bosco Szent János nevét jószerént mindenki ismeri, az általa alapított Szalézi Társaságot pedig világszerte közszeretet övezi. Szt. Maria Mazzarello (1837-1881) neve azonban viszonylag ismeretlen, pedig ő volt Don Bosco társa a szűkségben lévő szegény lányok szolgálatát célzó szerzetesközösség alapításában.

Az 1872-ben megszületett Segítő Szűz Mária leányai kongregáció mindmáig az egyik legnagyobb létszámú szerzetesközösség: közel 1500 helyen 17.500 szalézi nővér apostolkodik. 80 országban vannak jelen.

Apostoli területük: iskolákat, ifjúsági otthonokat tartanak fenn, a missziós országokban kórházakat vezetnek, a helyi adottságoknak megfelelően részt vesznek az ifjúság lelki-

pásztori szolgálatában. Mindenütt az anyagi, szellemi, lelki szükségben szenvedőket részesítik előnyben.

A belépés előfeltételei:

- testi-lelki egészség,
- vidám természet,
- alkalmazkodó készség
- a fiatalok odaadó szeretete.

Szerzetesi képzés:

- első tájékozódás 1 év,
- jelöltidő 10 hónap,
- noviciátus 2 év,
- ideiglenes fogadalom 6 év,
- örök fogadalom.

Központi anyaházuk:

Via dell'Ateneo Salesiano, 81

I-00139 Roma

Tel. (06) 81-80-841

"Amikor egy fiatal elhagyja apját és anyját, hogy Krisztust kövesse, családjában maga Krisztus foglalja el helyét" (Don Bosco)

Mazzarello Szent Mária Domenica jelszava: "Éljünk Isten és Don Bosco jelenlétében!"

Hazánkban 1937-ben telepedtek le Olad faluban, majd 1943-ban Mándokon és Tény községben, végül 1947-ben Budapesten alapítottak házat. A padovai rendtartományhoz tartozó magyar közösség létszáma 1950-ben 26 volt.

Magyarországi cím:

Kórház u. 19. II. 5.

1035 Budapest

Irodalom:

Trugly Józsefné: Boldog Mazzarello Mária élete, Rákospalota 1938

Mihelics Vid: Egy új szent: Mazzarello Mária. Vigilia, 1951. 378-379

A bízalom szentje, Don Bosco. Rónay György: Hit és humanizmus, Ecclesia, Budapest 1983

Jacques Schepens S.D.B.: Don Bosco pedagógiája: "Az egész embert neveljük!" Méréleg, 1 (1989)

PÁLI SZENT VINCÉRŐL nev. SZATMÁRI IRGALMAS NŐVÉREK

(Congregatio Sororum Caritatis de Szatmár)

Isten szolgája, Hám János (1781-1857) szatmári püspök, miután külföldön megismerkedett a Páli Szent Vince és Marillac Szent Lujza által alapított irgalmas nővérek társulatával, magyar lányokat küldött Bécsbe, hogy azok szerzetesi kiképzést kapjanak. Ezzel a hazatért kis csoporttal alapította meg 1842-ben a szatmári irgalmas nővérek kongregációját.

A szentéletű alapító elgondolása szerint a Társulat célja: nőnevelés, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlása, de nem csupán kórházakban és intézményekben, hanem mindenütt megkeresve a szegényeket, elhagyatottakat és betegeket. Az irgalmas nővérek az Úr Jézust szolgálják minden embertestvérükben.

Az irgalmas nővérek lelkiségének jellemzői: az őszinte alázat, a közvetlen egyszerűség és a segítő, nagylelkű szeretet. Közösségi életüket a bizalom, a vidámság, a kölcsönös tisztelet és testvéri szeretet hatja át. Kihasználják a mindennapi élet apró lehetőségeit, hogy egymásnak örömet szerezzenek. Osztoznak egymás örömeiben és szenvedésében. A közös hivatás és a közös cél egy családdá forrasztja őket.

A kongregáció gyorsan növekedett. A szatmári irgalmas nővérek egymás után nyitottak iskolákat, szerveztek árvaházakat, szociális otthonokat, építettek kórházakat. Megtalálták az utat a börtönök foglyaihoz, s elindultak a távoli kínai misszió felé is...

Idővel a kongregáció már négy tartományt foglalt magában. Az anyaház Szatmárnémetiben volt, a magyarországi tartományi központ Esztergomban, az erdélyi Gyulafehérvárott (ahol 1858 óta működtek), a szlovákiai tartományé Rózsahegy, végül Kínának Paoking nevű városa. A négy tartományban összesen 80 házban és intézményben szolgálták a legszegényebbeket.

A magyarországi tartományban 1950-ig kereken 600 szatmári irgalmas nővér végezte áldozatos szolgálatát 23 intézményben. Közéjük tartozott a szentség hírében elhunyt Gamauf M. Chrysostoma (1891-1977) nővér.

A szerzetesi képzés menete:

- egy év jelöltidő,
- két év noviciátus,
- hat év ideiglenes fogadalom
- végül örök fogadalom.

"Ne felejtsük el: ha hivatásunkban hűek maradunk, ezt csak az imának köszönhetjük. Ha eredményeket érünk el munkánkban, az imának köszönhetjük. Ha kitartunk a szeretetben, Istennek és az imának köszönhetjük" (Páli Szent Vince).

Magyarországi cím:

Csatári Mária

Keleti K. u. 9. VI. 8.

1024 Budapest

Tel. 212-893 és 158-706

Irodalom:

Irsik Ferenc: Boldog emlékü Hám János szatmári püspök élete, Szatmár 1894

Scheffler J.: Hám János szatmári püspök emlékiratai, Budapest 1928

Posch M. Alcantára szatmári irgalmas nővér (1855-1942). Szent Magyarok Lapja, 3 (1943)

Hám János szatmári püspökről. Meszlényi Antal: A magyar hercegprímások arcképsorozata, Budapest 1970. 236-256.

Páli Szent Vince és Marillac Szent Lujza. Rónay György: Hit és humanizmus, Ecclesia, Budapest 1983

Gerd Hamburger: Ember, akinek múltja van, OMC, Bács 1985

Elisabeth Heck: Képek Szent Vince életéből, SZIT, Budapest 1985

SZEGÉNYEK KIS NŐVÉREI

(Congregatio Parvarum Sororum Pauperum, Petites Soeurs des Pauvres)

Alapító: Jeanne Jugan, a Szent Keresztről nev. Mária nővér, 1839, St. Servan (Franciaország). Az "alapítás" úgy történt, hogy az egyszerű szolgáló egy elhagyatott szegényt fogadott be, saját ágyába fektette és haláláig gondozta. Példáját mások is követték, így állt össze a közösség. Koldusszegénységben éltek, s hogy gondozottaikat el tudják látni, maguk koldultak.

"A Szegények kis nővérei a lehető legjobbat választották. Nekik a szegény ember jutott osztályrészül, a szegénység példaképe pedig maga az Úr Jézus" (X. Pius).

Isten és a szegények iránti szeretetből hármas fogadalmuk mellett leteszik a szegénygondozás fogadalmát is.

Lelkiségük alapja Szent Ágoston Regulája. A kongregáció 1879-ben nyerte el a pápai jóváhagyást.

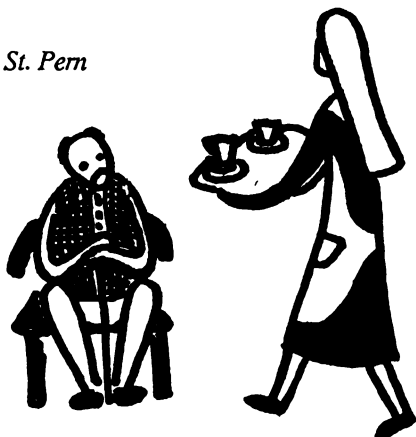
Ma öt világrész 30 országában 247 intézményben, több mint 4000 kis nővér gondozza a szegényeket és elhagyatott öregeket.

Központi anyaház:

La-Tour St. Joseph, St. Pern

F-35190 Tinteniach

Tel. (99) 68-80-06

A Szegények Kis Nővéreinek Magyarországon Rákospalotán volt házuk. A Károlyi Sándor gróftól 1905-ben kapott épületben tíz kis nővér félszáz idős férfit és nőt gondozott.

Boldog Jeanne Jugan tanításából:

Amikor szegényeinek koldult: *"Egy kevés fára volna szükségem, hogy örömet szerezzek Jézus Krisztus Teste egy tagjának".*

"Nővéreim, legyetek mindig jókedvűek! Kis öregjeink nem szeretik a szomorú arcokat!"

"Szeressük nagyon a jó Istent és Őbenne a szegényeket... A hit szemével Jézust kell látnunk kis öregjeinkben... Ne féljete a szolgálattól, sőt még a koldustól sem: a szegények Krisztus szenvedő tagjai!"

SZENTLÉLEK SZOLGÁLÓI (Dienerinnen des

Heiligen Geistes, Steyler Missionsschwestern)

A Steyl nevű kis holland faluban Arnold Janssen 1875-ben alapította meg az Isteni Ige Társaságot (S.V.D., Societas Verbi Divini) és hívta életre az első missziós házat. A kongregáció női ága 1889-ben született meg Helena Stollenwerk és

Hendrina Stenmanns közreműködésével. "A Szentlélek Szolgái"-közösség gyorsan növekedett, hat évvel később már tengerentúli misszióba indultak az első nővérek. Jelenleg mintegy 4000 steyli missziósnővér dolgozik több mint 30 országban Japántól Paragauyig és Új-Guineától a Fülöp-szigetekig.

Missziós tevékenységük rendkívül sokrétű: tanítás, nevelés, lelkipásztori munka, betegápolás, szociális szolgálat, felnőttek kulturális és hitbéli képzése, tanácsadó szolgálat anyáknak, családoknak, együttműködés a sajtóval és a rádióval stb. Apostoli szolgálatukban mindig a szegényeknek adják az elsőbbséget és különös gondot fordítanak arra, hogy hozzásegítsék őket emberi képességeik kibontakozásához és sorsuk önálló irányításának vállalásához.

Lelkiségük pillérei: Isten minden embert üdvözíteni akar Fia, Jézus Krisztus által. A Szentlélek szolgái ezért mindig készséggel indulnak olyan területekre, ahol még egyáltalán nem vagy csak alig ismerik az Evangéliumot. Isten üdvözítő szeretetét akarják hirdetni egész lényükkel és tevékenységükkel.

Felvétel és szerzetesi képzés:

Legyen a jelentkezőben elszánt akarat, hogy szerzetesként akarja követni Jézust, és legyen benne készség a hithirdető szolgálatra. További előfeltételek: fizikai-lelki egészség, erkölcsi érettség, a közösségi élet szeretete, nyitottság más népek és kultúrkörök felé, iskolai végzettség. Bizonyos ismerkedési idő után következik a 2 éves noviciátus, utána 6 évre szóló ideiglenes fogadalom, majd az örök fogadalom.

Központi anyaházuk:

Via Cassia, 645

I-00189 Roma

Tel. (06) 366-02-47

Első anyaház:

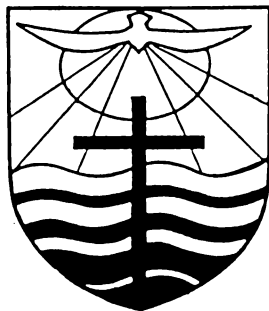
Herz Jesu Kloster

Steyl, Pf. 2308,

4054 Nettetal 2 -

Kaldenkirchen, Holland

Tel. (0031) 7734600

Magyarországon csak egyetlen házban működtek, Kőszegen.

SZENT SZÍV TÁRSASÁG (SACRÉ COEUR), R.S.C.J.
(Societas Religiosarum Sanctissimi Cordis Jesu)

Alapítója: Barat Szent Magdolna Zsófia, 1800, Párizs.

A Szent Szív szerzetesi közösség hivatása: hogy a nővérek elmélyedve Jézus szeretetének misztériumában vele egyesülten éljenek, hozzá hasonlóvá váljanak, s így tanúságot téve róla, mások előtt is felfedjék Jézus Szent Szívének szeretetét.

Életük értelme, sajátos karizmájuk tehát az Atya irgalmát és szeretetét közvetítő Szent Szív megdicsőítése.

Jelszavuk:

"Cor unum et anima una in corde Jesu!"

Küldetésük, apostoli munkaterületük: a nevelés és a lelki vezetés, főképp az ifjúság, a szegények, az élet értelmét keresők, az emberi kibontakozásért küzdők körében.

Testvéri közösségük központja az eukarisztikus Jézus. Ő ad erőt az egész világot átölelő apostoli küldetésük teljesítéséhez.

Magyarországon a Társaság 1883-ban telepedett le. Ekkor nyílt meg a Philippineum, majd 1914-ben a Sophianum. Ezt a két rendházat és iskolát 1950-ben száz Szent Szív nővérnek kellett elhagynia.

Az alapító Barat Magdolna Zsófia 1779. dec. 12-én született a burgundiai Joigny-ban. Meghalt 1865. máj. 25-én Párizsban. Halálakor már több mint 3500 Szent Szív nővér működött Európa és a két Amerika 89 intézményében. XI. Pius 1925. május 25-én avatta szentté.

A társaság első misszionáriusa, Duchesne Philippina, 1769. aug. 29-én született Grenoble-ban, imában és - főképp - az indiánok szolgálatában eltöltött termékeny élet után 1852. nov. 18-án halt meg az észak-amerikai St. Louis-ban. II. János Pál pápa 1988. júl. 3-án iktatta a szentek sorába.

Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint a világ minden táján kb. 4800 Szent Szív nővér él, 610 házban, öt világrész 36 országában. A társaságba való belépés feltételei:

Krisztus iránti személyes szeretet, apostoli küldetéstudat, az emberek szolgálatának vágya, képesség felelősség vállalására.

A szerzetesi kiképzés menete:

- jelöltidő 6-12 hónap,
- újonc idő két év,
- ideiglenes fogadalom 3-9 év,
- 4-5 hónapos, római nemzetközi csoportban lévő intenzív előkészület után: örök fogadalom.

Központi anyaházuk:

Via Adolfo Gandiglio, 27

I- 00151 Roma

Tel. (06) 53-86-71

Magyarországi cím:

Cor Unum

Reviczky u. 9.

1088 Budapest

Barat Szent Magdolna Zsófia gondolataiból:

"Annál bensőségesebben kell szeretnünk az Isteni Szívet, minél több ember sebzi meg vagy feledkezik el róla.

Egy szentáldozás értékesebb, mint az egész világegyetem.

A fájdalmas Szűz vezet el minket szeretett Fia Szívéhez.

A benső élet nincs ellentétben a tevékenységgel.

Olyan mértékben nyerjük meg a lelkeket a jónak, amilyen mértékben alázatosak vagyunk.

Nincs igazi alázat a megaláztatás szeretete nélkül.

Ó, mily nagy boldogság az Üdvözítő Szívében meghalni!"

Irodalom:

Samassa Déry Annie: Barat Szent Magdolna Zsófiának élete, SzIT, Budapest 1925

Müller Lajos S.J.: A Jézus Szíve-tisztelet története, Korda, Budapest 1944

Barat Szent Magdolna Zsófia rendalapító apáca. A szentek élete, II., SzIT, Budapest 1988

A SZERETET MISSZIONÁRIUSAI

(Missionaries of Charity)

Alapító: Kalkuttai Teréz Anya, Kalkutta, 1950.

"Az Ige Nővérei" szemlélődő ág alapítása: 1976.

A munkatársak Nemzetközi Társulata 1954. júl. 26-án jött létre.

Az alapítások száma több mint 50 országban kerekén 330.

Nővérek száma: 2500 (1987-es adat), az újoncoké: 650.

Munkaterületük: bárhol, ahol Krisztust szolgálhatják. Nyomornegyedek, lepragondozók, haldoklók otthonai, rehabilitációs központok leprásoknak, segélyközpontok, elhagyott gyermekek otthonai, alkoholisták és kábítósok otthona, természetes születésszabályozást tanító központok, családok, az utca, a katasztrófa sújtotta területek, AIDS-betegek gondozása stb.

Lelkiségük jellemzője:

- teljes szegénység, szemlélődő ima,
- Krisztus szolgálata minden emberben,
- az élet tisztelete.

Anyaházuk:
54 A Lower Circular Road
Calcutta 700016, India
Tel. (033) 29-71-15

Teréz anya nővérei magyar földön 1989-ben telepedtek meg. Címük:

Nyírfu u. 10.
2030 Érd Parkváros

Napi imájuk:

Urunk, tégy méltóvá minket, hogy az egész világon szolgálhassuk embertársainkat, akik szegénységben és éhségben élnek és halnak meg. Add meg nekik a mai napon a mi kezünk által mindennapi kenyerüket, s a mi megértő szeretetünk által adj nekik békét és örömet.

Uram, tégy engem a te békéd eszközévé, hogy ahol gyűlölet lakik, oda szeretetet vigyek; ahol sértés, oda a megbocsátás szellemét; ahol egyenatlenség, oda egyetértést; ahol tévedés, oda igazságot; ahol kétely, oda hitet; ahol kétségbeesés, oda reményt; ahol sötétség, oda fényt; ahol szomorúság, oda örömet.

Uram, add, hogy inkább én igyekezzem vigasztalni, mint hogy vigaszra várjak; inkább én törekedjem megértésre, mint hogy megértést óhajtsak; inkább én szeressek, mint hogy szeretetet igényeljek. Mert önmagunkat elfeledve találjuk meg magunkat. Ha megbocsátunk, nekünk is megbocsátanak, és ha meghalunk, azzal ébredünk az örök életre. Amen.

Irodalom:

Malcolm Muggeridge: Valami nagyon szép Istenért, Prugg Verlag, Eisenstadt 1974

Hajdók János: Kalkuttai Teréz anya, Ecclesia, Budapest 1981

Edward Le Jolly: Jézusért tesszük, Teréz anya és a Szeretet Misszionáriusai, Prugg Verlag, Eisenstadt 1983

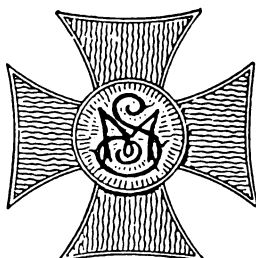
Desmond Doig: Teréz anya, SzIT, Budapest 1983

Bencsik-Szebeni: A szegények legszegényebbjét. Nők Lapja, 1989. júl. 1.

K.T.: Azért jöttek, hogy szeressenek. Teréz anya és nővérei Magyarországon. Új Ember, 1989. júl. 2.

SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT, S.M.

(Societas Missionis Socialis)

Alapította Farkas Edit (+ 1942) 1908-ban, ihlette és támogatta Prohászka Ottokár.

"Erre az intézményre a magyar katolicizmus méltán büszke lehet, mert magában véve olyan eredeti és törőlt metszett alakulat, melyben fölsírt a társadalmi bajok fölött érzett nagy szánalom, s mely gyakorlati hozzáértéssel párosulva, krisztusi érzések lángjaiban csapott föl a magyar égre" (Prohászka).

A Társulat apostoli célkitűzése: Isten, a haza és az ember-testvérek szolgálata, Krisztus szociális uralmának megvalósítása.

A Társulat apostoli tevékenységi köre rendkívül tág és sokirányú:

- szociális munka: családvédelem, missziós házak, kórház-misszió, börtönmisszió, gyármisszió, szegénygondozás, gyermekvédelem;

- liturgikus apostolkodás: lelkigyakorlatok szervezése, könyvkiadás, egyházi ruhák készítése, családfelajánlások;

- katolikus nőmozgalom: családanyák és leányok vallási, szociális és karitatív kiképzése, asszonyszövetségek, kulturális rendezvények, nőmozgalmi és ifjúsági lapok kiadása.

- ifjúsági mozgalom: leányklubok, leányegyesületek, kistestvérmozgalom.

Mindezeket a munkákat a missziós nővérek a következő helyiségekben folytatták: Budapest, Csobánka, Szikszó, Balatonboglár, Nagykanizsa, Dunaföldvár, Pécs, Győr, Tiszaszalka, Komárom, Békéscsaba, Debrecen, Zalaegerszeg és Csepel.

1950-ben a társulatnak kereken 200 nővére és kiterjedt külső munkatársi köre volt.

A Szociális Missziótársulat az idők jeleit értelmezve különös figyelmet fordít a családok szolgálatára (óvoda, napközi otthon gyermekeknek, családlátogatás és kisegítés), valamint az idősebb nemzedék szolgálatára (otthonok, nappali foglalkozás, családi betegápolás, szociális gondozás). Sajátos hivatásának tekinti a nők érdekeinek védelmét, a kórházmissziót, a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok mentését. Ezeket és az ehhez hasonló munkákat nemcsak intézményeikben végzik, hanem plébániákon, állami és városi hivatalokban, gyárakban, egyesületekben stb.

"A Társulat tagjai Istenből induljanak ki szociális működésükben: mivel szeretik Istent, azért akarnak segíteni a társadalom bajain, segíteni legalább valamiképp a sok szenvedőn, nevetlen, züllő emberen. Életük útja nem a gondatlan utasé, hanem az irgalmas szamaritánusé" (Konst. 87).

"Sajátos tisztelettel kell kezelniük a gyermeket, a könnyelmű fiút és leányt, az erkölcsi érzéseiben ronggyá tépett nőt, a meghasonlott és elkeseredett férfit. Hiszik ugyanis, hogy halhatatlan lelkük van, veszélyben forog örök életük, s Isten országát vissza lehet bennük állítani" (Konst. 88).

Címük:

Mogyorósi Erzsébet, Józsa nővér

Tasnádi u. 18.

1125 Budapest

Irodalom:

Farkas Edit: A Szociális Missziótársulat rövid ismertetése, Budapest 1911

A 20 éves Szociális Missziótársulat, Budapest 1928

Rácz Alexa S.M., Németh Ancilla S.M. (1906-1935). Szent Magyarok Lapja, 5-6 (1943); 7 (1944)

A SZOCIÁLIS TESTVÉREK TÁRSASÁGA

(Societas Sororum Socialium)

A bencés szellemű modern magyar közösséget Schlachta Margit alapította 1923-ban azzal az apostoli célkitűzéssel, hogy lélekben megszentelődött, hivatásos és képzett munkaerőket állítson be a modern élet minden területére, ahol erre karitatív, szociális, vallás erkölcsi, egészségügyi, kulturális, nőmozgalmi és állampolgári vonatkozásban, gyermek-, nő- és családvédelmi szempontból szükség van. A társaság egyik legsajátosabb feladata a külföldre szakadt magyarok szolgálata.

A Szociális Testvérek zsinati szellemben megújított és 1968-ban jóváhagyott szabályzatát Paskai László bíborosprímás 1989. jún. 29-én megerősítette.

A társaság sajátos karizmája: a Szentlélek kultuszának terjesztése. Jelvénye is a Szentlelket ábrázolja galamb képében. A tagok azért mertek mindig rendkívüli feladatokra vállalkozni, mivel bíztak a Szentlélek vezetésében.

A 40-es években 25 városban működtek a szociális testvérek: budapesti székhellyel Esztergomtól Csíksomlyóig, Gyöngyöستől Ungvárig és Pozsonytól Kolozsvárig. 1950-ben 12 intézményben kb. 200 szociális testvér élt.

Salkaházi Sára testvért (1899-1944) a budapesti Bokréta utcai Munkásnőotthonból vitték el a nyilasok, ahol üldözötteket menekített.

Még aznap este, másokkal együtt, a pesti alsó rakparton belelőtték a Dunába. - Sára testvér 1943. szept. 14-én, elöljárói engedéllyel, felajánlotta életét és halálát testvéreiért.

Fölvilágosítást ad:

Kálmán Orsolya

Horváth Mihály tér 7.

1082 Budapest

Irodalom:

B.B.: A felebaráti szeretet áldozata, Salkaházi Sára szociális testvér. Margitvirágok, 1948/3

Salkaházi Sára szociális testvér életrajza megtalálható:

Puskely Mária: Akik a jobbik részt választották, Róma 1978

Hetényi Varga Károly: Akiket üldöztek az Igazságért, Ecclesia, Budapest 1985

SZŰZ MÁRIA SZOLGÁLÓLEÁNYAI,
másképp SZERVITA NŐVÉREK, O.S.M.
(Congregatio Sororum Servarum Mariae)

Az ősi szervita Rend női ágát 1332-ben Falconieri Szent Julianna (+ 1341) alapította.

Pápai jóváhagyást 1424-ben kapott.

A magyar kongregáció létrehozása Marchi M. Cirill szervita és Baitz M. Erzsébet nevéhez fűződik. Az alapítás 1922. aug. 23-án, Benici Szent Fülöp ünnepén történt. Egyházi jóváhagyás: 1924.

A szervita nővérek lelkiségének sajátossága a fájdalmas Anya tisztelete és megszerettetése.

Szűz Mária szolgálói úgy akarták teljesíteni sajátos hivatásukat, hogy az ifjúságot, elsősorban a szegény és elhagyatott gyermekeket, és a züllés veszélyének kitett leányokat nevelték és oktatták a keresztény életre. Keresték a családokkal való kapcsolatot is, hogy segítsék őket testi-lelki szenvedéseikben. Rákosszentmihályon elemi iskolát és internátust, Feldebrőn óvodát és elemi, Budapesten középiskolát és penziót, Ráckeven iskolát és szociális otthont, Kondoroson és Győrött elemi és óvodát vezettek. Kőszegen az iskola mellett a gyermekek nyaraltatásáról is gondoskodtak. Összesen 18 helységben működtek.

1950-ben a magyar szervita nővérek száma 110 volt.

Magyarországi cím:

Kulhanek M. Johanna O.S.M.

Bokányi D. u. 30.

1063 Budapest

Irodalom:

Falconieri Szent Julianna. Schütz Antal: Szentek élete, II., SzIT, Budapest 1933

A szervita rend hét alapítója. Testvéreink a szentek, II., Prugg Verlag, Eisenstadt 1982

SZÚZ MÁRIA TÁRSASÁGA (Societas Mariae Virginis)

Szent Ignác Szabályának szellemében Ván Zsuzsanna alapította 1926-ban Budapesten azzal az apostoli céllal, hogy a társaság tagjai imájukkal és munkájukkal segítségére legyenek a lelkipásztorkodó papságnak. - A társaság római jóváhagyása 1948 novemberében érkezett meg.

A külső apostoli tevékenység két területet foglalt magában:

1. A nővérek, elvegyülve az emberek között, szakterületükön dolgozva (orvos, mérnök, tanár, munkás stb.) életükkel és szavukkal hirdetik Isten országát, főképp olyan környezetben, ahová nem jut el pap.

2. Hitoktatás, egyházközségi munka, előadások, lelkipároklatok szervezése által közvetlenül együtt dolgoznak a papokkal.

A társaság egyik legszebb intézménye a budapesti Collegium Josephinum volt. Ebben az intézetben azokat a fiúkat támogatták, akik anyagiak hiányában nem tudták volna megvalósítani papi hivatásukat.

A Szűz Mária Társaság nővérei Pesten, Óbudán, Kolozsvárott, Dunaszerdahelyen, Győrött, Mesterházán, Kisdérben, Pécsen és Görcsöny községben működtek. 1950-ben a társaság félszáz tagot számlált.

Magyarországi cím:

Naszádos Piroska

Gyám u. 2.

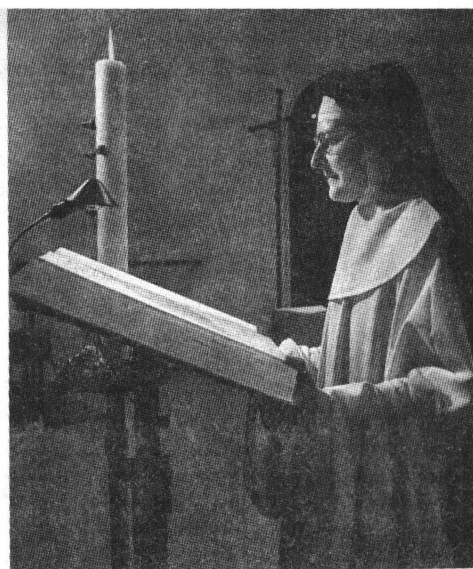
1158 Budapest

TRAPPISTA, másképp REFORMÁLT CISZTERCI APÁCÁK, O.C.S.O.

A franciaországi La Trappe ciszterci apátja, Armand Rancé (+ 1700), a 1662-es citeaux-i nagyáptalanon sürgette a Rend eredeti fegyelmének visszaállítását. Sok követőre talált. A szigorúbb fegyelmű ciszterci közösség szabályait XI. Ince pápa hagyta jóvá 1678-ban. A Reformált Ciszterciek - Trappisták - 1892-ben váltak el teljesen az eredeti Ciszterci Rendtől.

A trappista monachusok és apácák élete alig tér el egymástól. Állandó hallgatásban, rendkívül szigorú életkörü-

mények között, szüntelen imában és kemény fizikai munkát végezve élnek. Úgy, mint annak idején Szent Bernát és társai.

A trappista apácák átlagos napirendje:

- hajnali fél négykor elimádkozzák a matutinumot, ezt lectio divina követi,
- 6 óra körül eléneklik a laudest, majd közös szentmisén vesznek részt,
- ezután az apátnő kapitulumot tart: a Regulát magyarázza, oktatást ad, ill. a közösség ügyeivel foglalkozik,
- 9-kor elimádkozzák a tertiát, utána ki-ki az engedelmesség által megszabott munkáját végzi,
- 12-kor sexta, majd ebéd,
- rövid pihenő után fél 3-kor nona,
- aztán ismét munka az 5-kor kezdődő vesperásig,
- lectio divina, elmélkedés majd böjtös vacsora után a közösség ismét a templomba vonul, hogy elimádkozza a completoriumot és elénekkelje a hagyományos Salve Reginát,
- lefekvés 8 óra körül.

A trappista apácák konstitúciójából:

"A Rend apácai egészen Istennek adják magukat, egyedül Hozzá ragaszkodnak, monasztikus, szemlélődő életet élnek" (2).

"A monasztikus életnek igen fontos eleme és az állandó ima iskolája az óraliturgia" (19).

"Az apátnő okosan figyeljen arra, hogy a nővéreknek mindennap elegendő idejük legyen a benső imára" (22).

"Az apácáknak a közösségben és egyénileg állandóan tovább kell képezniük magukat. Ennek eszköze a liturgia, az apátnővel való kapcsolat, a közösségben meghallgatott előadások, valamint a monostori könyvtár" (58).

"A munka, főleg kézi munka, mindig nagy tiszteletnek örvendett a ciszterci hagyományban. A kemény, megváltó munka megszerzi a szükségeset az apácáknak és másoknak, különösen a szegényeknek, és bizonyítja a dolgozó emberekkel való sorsközösségvállalásukat. Ugyanakkor alkalmat ad az aszkézisre, s hozzájárul a közösség építéséhez" (26).

"A trappista apácák tisztelettel és alázattal fogadnak minden vendéget, akiket a gondviselés a monostorba vezet" (30).

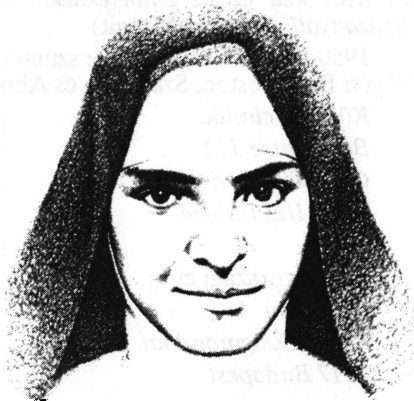
Az 1988-as Pápai Évkönyv szerint kereken 1800 trappista apáca él az öt kontinensen található 53 monostorban. Egyedül Franciaországban 14 a trappista apácakolostorok száma. A zsinat után egy-egy országon belül a kolostorok föderációt alkotnak.

Magyarországon nem volt trappista apácakolostor.

Egy cím a sok közül:

Notre Dame d'Igny

F-51170 Fismes

Boldog Mária Gabriella Sagheddu (1914-1939) szárd trappista apáca, életét a keresztények egységéért ajánlotta fel. A grottaferratai (Róma) trappista kolostorban halt meg, Jó Pásztor vasárnapján.

UNUM NŐVÉREK (Unum Santissimae Trinitatis)

Alapító: Mester Margit (1906-1961), Szeged, 1938. A közösség lelki ihletője és pártfogója: Csávossy Elemér S.J.

Az "Unum" név Jézus búcsúbeszédéből való: "ut omnes unum sint" (Jn 17,21), hogy mindnyájan egy legyenek.

Az Unum nővérek egész életüket a lelkekben élő Isten imádására szentelik, s magukat a Titokzatos Test egységéért áldozatul felajánlják. Az ima és a szemlélődés foglalja el életükben a legelső helyet, ugyanakkor buzgón apostolkodnak: hitoktatást végeznek, gyermek- felnőtt lelkigyakorlatokat szerveznek, tudatosan dolgoznak a családok és a társadalmi osztályok egységéért.

Ki lehet UNUM-nővér?

- aki teljes készséggel átadja magát a közösségben Isten és testvérei szolgálatára, testileg-lelkileg egészséges.

"Az Unumban legyen a szeretet nagy, legyen óriási, legyen döbbenetes, de mindig egyszerű, keresetlen, közvetlen, póz nélküli. Jellemezzen minket a forró Istenközelség, ugyanakkor a meleg emberközelség. Ne szeressünk csak ún. 'természetfölötti szeretettel', aminek csak 'erényszaga' van, hanem legyen a mi szeretetiünknek 'életszaga', legyen emberi. Jézus is ilyen volt, csak őt kell utánoznunk. Mindenki vessen le magáról mindenféle szent pózt, kenetes beszédet vagy viselkedést. Nem kell ez a szentséghez, és nem kell ez az embereknek... Csak Jézust nézzük és a Szűzanyát!" (Mester Margit)

1950-ben 20 Unum testvér szüntette meg apostoli tevékenységét: Budapesten, Szegeden és Abonyban.

Külföldi címük:

Bergstrasse 112

Ch - 8032 Zürich

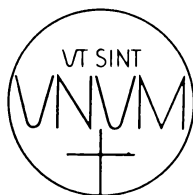
Tel. 01/251-55-54

Magyarországi cím:

Gerő Éva

Móricz Zsigmond krt. 3/a I/a.

1117 Budapest

Irodalom

Unum Cordis Jesu. Margitvirágok, 4 (1942)

Mi az UNUM? Margitvirágok, 1947. május-június

Csávossy Elemér S.J.: Az UNUM lelkisége. Margitvirágok, 1947. okt.

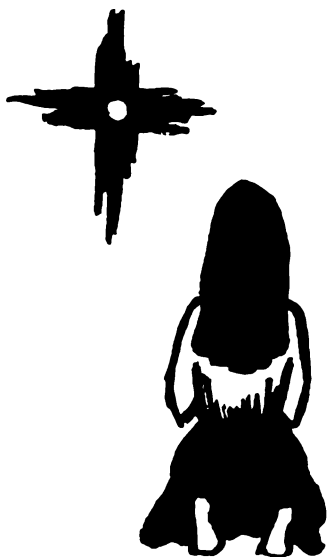
Mezei margaréta. Mester Margit élete. A Szív, 1980. okt. - 1982. máj.-i sz.

A VILÁG KIRÁLYNŐJÉNEK ENGESZTELŐ LEÁNYAI, V.K.E.L.

A szerzetesközösséget Mindszenty József esztergomi bíboros-érsek alapította 1947-ben. A nővérek 1948. júl. 22-én Shvoy Lajos székesfehérvári püspök támogatásával Alsószentivánban telepedtek le.

A közösség létrehozásának az volt a célja, hogy XII. Pius 1942. okt. 31-i engesztelési felhívása, valamint a nagy magyar engesztelő, Árpád-házi Szent Margit szellemében, a nővérek egyesüljenek Jézus Krisztus áldozatával és Szűz Máriának, a világ Királynőjének közbenjárásával igyekezzenek hatékonyan tenni az engesztelés művét az egész földön.

Sajátos hivatásuknak azt tartják, hogy állandó szentségimádással engeszteljék a szentségi Jézust és kieszközöljék a lelkipásztorok megszentelődését.

A közösség szemlélődő-engesztelő kongregáció. A kolostoron belül, a kegyelem indítására, lehetőség nyílik a teljes, elvonult remeteéletre.

A nővérek a hármass fogadalom mellé egy negyediket csatolnak, az engesztelés fogadalmát. Az életük fenntartásához szükséges javakat két kezük munkájával keresik meg. A jelen

körülmények között - a szemlélődés és engesztelés mellett - ideiglenes lelkipásztori kisegítést is vállalnak.

A felvételi felső korhatár általában 40 év, de kivételesen felvesznek idősebbeket, illetve özvegyeket is, ha hivatásuk nyilvánvaló és készséggel vállalják a szerzetesi élet fegyelmét. Olyanokat is elfogadnak, akik kisebb testi fogyatékoság vagy gyöngébb egészség miatt nem léphetnek be más szerzetbe.

Írásbeli jelentkezés "VKEL" megjelöléssel:

Krisztus Király plébánia

Reviczky u. 9.

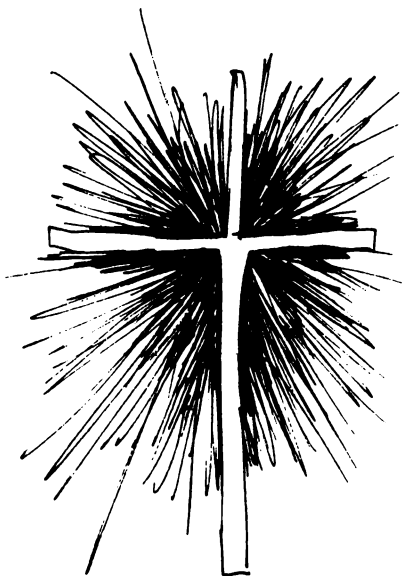
1088 Budapest

és

R.K. Plébánia

Ady Endre u. 2.

8777 Homokkomárom

- Annuario Pontificio. 1988
- Balanyi György O.Sch.P.: A szerzetesség története, Budapest, SzIT, 1923
- Balanyi György O.Sch.P.: Vallásos élet - iskolák. Magyar Művelődéstörténet I., Magyar Történeti Társaság, Budapest, é.n. 375-429
- Bangha Béla S.J. (szerk.): Katolikus Lexikon I-IV., Budapest, 1933
- Boldogok, akik házában laknak... Szerzetesrendek Magyarországon, Corvina, Budapest 1988
- Fuxhoffer Damian O.S.B.: Monasteriologia regni Hungarici, Veszprém 1803 (Pest 1858-60)
- Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig, Aurora, München 1973
- Karácsonyi János: Magyarország egyháztörténete főbb vonásaiban 970-1900-ig, Budapest 1985
- Karcsu Antal Arzén O.F.M.: A Szerzetes Rendek egyetemes történelme, különös tekintettel a magyar- s erdélyországi szerzetesség jelen létállapotára, I-V., Pest, 1867
- Korbuly György: Egészségápolás. Magyar Művelődéstörténet, I., Magyar Történeti Társaság, Budapest, é.n. 357-371
- Magyar Katolikus Almanach, Budapest, 1929
- Magyar Katolikus Almanach, Budapest, SzIT, 1984
- Magyar Katolikus Almanach, II., Budapest, SzIT, 1988
- Mályusz Elemér: Egyházi társadalom a középkori Magyarországon (III. rész: A szerzetesség), Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971
- Meszlényi Antal: Magyar szentek és szentéletű magyarok, Aurora, München 1976
- Nigg Walter: A szerzetesek titka, Budapest, SzIT, 1984
- Paláncsai (Gausz) Tibor: Ha az Ő szavát halljátok... Budapest, Korda, 1943
- Pámer László S.J.: Remetélet az Egyházban, különösen hazánk földjén. Kath.Szemle XXIII. (1909)
- Schermann E.: A magyar szerzetesrendek jogi helyzete és a mostani magyar szerzetek rövid ismertetése, Pannonhalma 1943
- Szántó Konrád O.F.M.: A katolikus egyház története, I-II-III., Ecclesia, Budapest 1983-1987
- Tóth Mike S.J.: Szerzetes Rendek és Társulatok Magyarországon, Kalocsa 1904
- Új Katolikus Lexikon (készülőben), Budapest, SzIT

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	3
Hívás - hivatás	5
I. FÉRFI SZERZETESRENDEK, KONGREGÁCIÓK	
Ágostonrendiek	10
Baziliták	11
Bencések	14
Bencés oblátusok/obláták	17
Ciszterciek	20
Domonkosok	25
Fehér atyák	28
Ferencesek	30
Irgalmasok	36
Isteni Ige Missziós Társaság	38
Jézus Kistestvérei	41
Jezsuiták	44
Kalazantinusok	48
Kamalduliak	50
Kamilliánusok	52
Kapucínusok	54
Kármeliták	58
Karthauziak	62
Keresztény Iskolatestvérek	66
Lazaristák	69
Maristák	70
Mechitaristák	72
Mercedáriusok	75
Minoriták	77
Pálosok	79
Passzionisták	83
Piaristák	85
Premontreiek	88
Redemptoristák	90
Szaléziek	93
Szeplőtelen Szűz Oblátusai	96
Szerviták	97
Trappisták	99
Trinitáriusok	102

II. NŐI SZERZETESRENDEK ÉS KONGREGÁCIÓK

Az Angolkisasszonyok	
Boldogságos Szűz Mária Intézete	106
Ágostonrendi Apácák	108
Assisi Szent Ferenc Leányai(Betegápolók)	109
Nagy Szent Bazil-rendi(Bazilissza) Nővérek	110
Bencés Apácák	111
Szent Benedek Leányainak Társasága	112
Betlehemi Kis Nővérek	114
A Boldogasszony látogatásáról nev. Rend, Vizitáció	116
Caritas Socialis Nővérek	118
Cenaculum Nővérek	119
Ciszterci Apácák	120
- Regina Mundi monostor	122
- Boldogasszony Háza monostor	123
Domonkos Apácák	125
Árpádházi B. Margitról nev.	
Szent Domonkosrendi Nővérek	127
Egyházközségi Nővérek,	
Szent Péter Leányai Társasága	129
Szent Erzsébet Apácarend	129
Szent Ferenc Rendi Szegénygondozó Nővérek	131
Ferences Mária Misszionárius Nővérek	132
Gyümölcsoltó Boldogasszony Szolgái,	
Annunciáta Nővérek	135
Irgalmas nővérek, Páli Szt. Vince Szeretetlenyei	136
Az Isteni Megváltó Leányai,Megváltós Nővérek	137
Az Isteni Szeretet Leányai	139
Az Isteni Üdvözítő Nővérei, Salvator Nővérek	140
Jézus Isteni Szívéről nev. Kármelita Nővérek	141
Jézus Kistestvérei	142
Jézus Szíve Társaság (Néplányok)	143
A Jópásztor Szeretetről nev.Miasszonyunk Nővérek	146
Kamalduli Apácák	148
Kapucinus Apácák	149
Kármelita Apácák	150
Karthauzi Apácák	152
A Szent Keresztről nev. Irgalmas Nővérek,	
Keresztes Nővérek	153

Klarissza Apácák	154
Klarissza Remete Nővérek	156
Kláver Szent Péterről nev. Missziós Nővérek	157
Krisztus Király Nővérek	158
A Krisztus Királyról nev.	
Népművelő Testvérek Társasága	158
A Legszentebb Üdvöztető Leányai	159
Magyarok Nagyasszonya Társaság	160
Mária Reparatrix Örökimádás Apácák Társulata,	
Örökimádók	162
Miasszonyunk Női Kanonokrend,	
Ágostonos Kanonisszák	164
Miasszonyunkról nev. Szegény Iskolanővérek	165
Miasszonyunkról nev. Bácskai Nővérek	167
Miasszonyunkról nev.	
Kalocsai Iskolanővérek Társulata	168
Notre Dame de Sion Nővérek	169
Szent Orsolya Rend	171
A Római Unióhoz tartozó Szent Orsolya Rend	172
Orvos-Missziós Nővérek	173
Passzionista Apácák	175
Premontrei Női Kanonokrend,	
Boldogasszony Leányai	176
A Segítő Szűz Mária Leányai, Szalézi Nővérek	177
Páli Szt. Vincéről nev.	
Szatmári Irgalmas Nővérek	179
Szegények Kis Nővérei	180
Szentlélek Szolgálói	181
Szent Szív Társaság, Sacré Coeur	183
A Szeretet Misszionáriusai	185
Szociális Missziótársulat	187
A Szociális Testvérek Társasága	188
Szűz Mária Szolgálói, Szervita Nővérek	190
Szűz Mária Társasága	191
Trappista (Reformált Ciszterci) Apácák	191
Unum Nővérek	194
A Világ Királynőjének Engesztelő Leányai	195
Irodalom	197

